

การบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเชิงบูรณาการ

วราภรณ์ มาลารัตน์

รายงานการค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารองค์การภาครัฐและเอกชน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2557

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ใบรับรองรายงานการค้นคว้าอิสระ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารองค์การภาครัฐและเอกชน

ชื่อเรื่อง
การบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเชิงบูรณาการ

โดย
วราภรณ์ มลารัตน์

พิจารณาเห็นชอบโดย

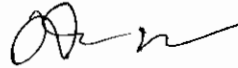
ประธานกรรมการที่ปรึกษา

.....
(อาจารย์ ดร.ชรรมพร ตันตรา)
วันที่ 8 เดือน กันยายน พ.ศ. 2557

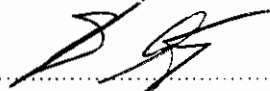
กรรมการที่ปรึกษา

.....
(อาจารย์ ดร.ชมชวน บุญระหงษ์)
วันที่ 8 เดือน กันยายน พ.ศ. 2557

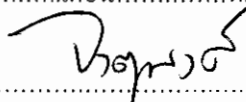
กรรมการที่ปรึกษา

.....
(อาจารย์ ดร.ศภาพร แสงสุไพธ์)
วันที่ 8 เดือน กันยายน พ.ศ. 2557

ประธานอาจารย์ประจำหลักสูตร

.....
(อาจารย์ ดร.เกรียงไกร เจริญผล)
วันที่ 8 เดือน กันยายน พ.ศ. 2557

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุรงค์ วาฤทธิ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่ 8 เดือน กันยายน พ.ศ. 2557

ชื่อเรื่อง	การบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเชิงบูรณาการ
ชื่อผู้เขียน	นางวราภรณ์ มาลารัตน์
ชื่อปริญญา	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารองค์การ ภาครัฐและเอกชน
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร.ธรรมพร ตันตรา

บทคัดย่อ

การศึกษการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเชิงบูรณาการ ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาพัฒนาการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า อำเภอคอยเต่า จังหวัด เชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าในปัจจุบัน 3) เพื่อศึกษากลไก การบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า และ 4) เพื่อศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทั้งในระดับจังหวัด และ ระดับประเทศ โดยใช้แนวคิดการบริหารตามวงจรเดมมิง (Deming Cycle) ซึ่งประกอบด้วย 4 กระบวนการ ได้แก่ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุง แก้ไข (Act) เป็นแนวทางในการศึกษา เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ซึ่ง แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทรัพยากรธรรมชาติ 2) ด้านการบริการการท่องเที่ยว 3) ด้าน การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว และ 4) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก การศึกษาครั้งนี้เลือกใช้ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และใช้แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด (Open-ended Questions) การศึกษาจากเอกสาร (Documentary study) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 21 คน

ผลการศึกษาพัฒนาการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า อำเภอคอยเต่า จังหวัด เชียงใหม่ พบว่า การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า เริ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 หลังจากการสร้าง เขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ถูกน้ำเอ่อขึ้นท่วมพื้นที่ราบสองฝั่งแม่น้ำปิง จนมีสภาพเป็น อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ โดยการรวมตัวกันของผู้ประกอบการแพร่วมกับกลุ่มชุมชนในพื้นที่ใกล้เคียง ต่อมาหน่วยงานภาครัฐเริ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ จนกระทั่งในปัจจุบันอยู่ในความ รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเตือซึ่งเป็นหน่วยงานหลัก ภายใต้อำนาจร่วมมือของ หน่วยงานภาครัฐอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด อำเภอคอยเต่า สาธารณสุข อำเภอคอยเต่า สถานีตำรวจภูธรอำเภอคอยเต่า เป็นต้น

ผลการศึกษาศานาการณการทอองเทียวทะเลสาบคอยเต่าในปัจจุบัน พบว่า ปัญหาหลักที่สำคัญที่สุดของแหล่งทอองเทียวทะเลสาบคอยเต่าคือระดับน้ำในทะเลสาบไม่คงที่ใน แต่ละเดือนทำให้การทอองเทียวทะเลสาบคอยเต่าไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่องทั้งปี และมีส่วนที่ต้องปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าเดิมอีกหลายด้าน เช่น ด้านความสะอาดของอาหารและที่พัก ด้านไฟฟ้าสาธารณะ และที่สำคัญคือการประชาสัมพันธ์การทอองเทียว ซึ่งปัจจุบันขาดการประชาสัมพันธ์ให้นักทอองเทียวใหม่ทราบ นอกจากนี้กิจกรรมส่งเสริมการทอองเทียวก็เป็นส่วนสำคัญที่ต้องทำการพัฒนาให้ตอบสนองความต้องการของนักทอองเทียวให้มากขึ้น

ผลการศึกษากลไกการบริหารจัดการการทอองเทียวทะเลสาบคอยเต่าในปัจจุบัน พบว่า 1) การวางแผน มีการวางแผนร่วมกันเป็นหมู่คณะ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผน ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนจากหน่วยงานราชการต่างๆของอำเภอคอยเต่า โดยมี อบต.ท่าเตือเป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการจัดทำแผน โดยกำหนดให้เป็นยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการทอองเทียวไว้ในแผนพัฒนา อบต.ท่าเตือ 2) การปฏิบัติ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเตือรับหน้าที่เป็นเจ้าภาพหลักในการนำโครงการหรือกิจกรรมที่ได้จากแผนไปปฏิบัติ และมีบางกิจกรรมต้องขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานอื่น 3) การตรวจสอบ มีการตรวจสอบการดำเนินงานตามแผน โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผน โดยทำการประเมิน ด้านความผลสัมฤทธิ์ของงาน ความคุ้มค่าและคุณภาพของงาน รวมถึงความพึงพอใจของผู้รับบริการ และมีการรายงานผลให้ผู้บริหารท้องถิ่น รายงานต่อสภา อบต.ท่าเตือ และประกาศให้ประชาชนทราบ 4) การปรับปรุงแก้ไข องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเตือ ในฐานะหน่วยงานหลักในการรับผิดชอบแหล่งทอองเทียวทะเลสาบคอยเต่า ได้นำผลการตรวจสอบของคณะกรรมการ ฯ มาหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ผลการศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารการทอองเทียวทะเลสาบคอยเต่า มีดังนี้ 1) ด้านทรัพยากรการทอองเทียว สร้างกิจกรรมการทอองเทียวอื่นๆที่สามารถดึงดูดความสนใจให้นักทอองเทียวให้มาเยี่ยมชมทะเลสาบคอยเต่าอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี รวมทั้งการรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของแพและบริเวณ โดยรอบอยู่เป็นประจำ 2) ด้านการบริการการทอองเทียว ที่พัก อาหาร รวมถึงของฝากต้องมีมาตรฐานและได้รับการรับรองจากสาธารณสุข 3) ด้านการประชาสัมพันธ์ ควรเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ ทาง Web Site ของแหล่งทอองเทียวทะเลสาบคอยเต่าโดยตรง รวมทั้งเพิ่มกิจกรรมการทอองเทียวให้หลากหลาย 4) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ควรจัดระบบไฟฟ้า ประปา ให้ครบถ้วน มีระบบความปลอดภัยที่รัดกุม ปรับปรุงเส้นทางคมนาคมให้สะดวกมากขึ้น

Title	Integrated Tourism Management of Doi Tao Lake
Author	Mrs. Waraporn Malarat
Degree of	Master of Public Administration in Public and Private Organizational Administration
Advisory Committee Chairperson	Dr. Thammaporn Tantra

ABSTRACT

The research entitled “Integrated Tourism Management of Doi Tao Lake” aimed to determine 1) tourist development of Doi Tao lake, Chiang Mai province; 2) the present tourism situation of Doi Tao lake; 3) tourism mechanism management of Doi Tao lake; and 4) develop Doi Tao lake to be an important tourist attraction in the provincial and national level by using the concept of the Deming integrated management; Plan, Do, Check and Act. Those were used to find ways to develop Doi Tao Lake as follows: 1) natural resources; 2) tourism services; 3) tourist information; and 4) facilities. It was qualitative research using in-depth interview and open-ended questions, documentary study and focus group discussion as methodology to collect data from 19 people.

The results of this research showed that Doi Tao lake has become a tourist place after Bhumibol Dam in Tak province was constructed since 1974. This lake is the result of the Bhumibol Dam, which was erected on both sides the Mae Ping river. The water stopped up and became a lake. Initially, Houseboat tour owners and local people work together then government sectors have joined. Tha Deua district administrative organization is responsible for the cooperation of other concerned government sectors. For instance, Provincial Administration of Doi Tao district, Public Health Center of Doi Tao district, Doi Tao police station, etc.

For present tourism situation of Doi Tao lake, it was found that the major problems are: water level in Doi Tao Lake is unstable throughout the year, cleanliness of food and accommodation; public electricity; and tourist information and tourist activities are needed to be developed.

The following were found in the mechanism of tourism management at Doi Tao lake: 1) there was a planning group with committee members from various public agencies of Doi Tao district in which Tha Deua administration organization; 2) Tha Deva administrative organization was the main host to implement the project but some activities needed coordination of other agencies; 3) there was project monitoring and assessment in terms of worthiness, quality and satisfaction of service users and then a report was made and submitted to Tha Deva administrative organization council; and 4) a guideline for improvement for continual development.

The following were an appropriate guideline for tourism management at Doi Tao lake: 1) preparing other tourism activities t attract tourists throughout the year and always keeping the area clean; 2) food, accommodation, and souvenir must meet standard; 3) public relations via web site is an alternative; and 4) convenience facilities and infrastructure must be ready with a good security system.

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ในนามผู้วิจัยขอขอบคุณ อาจารย์ ดร.ธรรมพร ตันตรา ประธานกรรมการที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.ชมชวน บุญระหงษ์ และ อาจารย์ ดร.สถาพร แสงสุโพธิ์ ที่ได้ให้ความกรุณา ให้ความรู้ ให้คำแนะนำ ให้การดูแล และตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เป็นอย่างดียิ่ง รวมทั้งคณาจารย์บัณฑิตวิทยาลัยที่ได้ให้คำแนะนำ ตลอดจน ช่วยตรวจสอบแก้ไขจนกระทั่งสำเร็จเป็นการค้นคว้าอิสระอย่างสมบูรณ์ นอกจากนี้ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่าน ซึ่งมีได้กล่าวนาม ณ ที่นี้ ที่ได้ประสาทความรู้วิชาต่างๆ แก่ผู้วิจัย ซึ่งผู้วิจัยมีความซาบซึ้งและความภาคภูมิใจในผลงานชิ้นนี้เป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่งไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ องค์กรบริหารส่วนตำบลท่าเตื่อ ทั้งผู้บริหาร และบุคลากร/เจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ได้ให้การช่วยเหลือทางด้านทุนทรัพย์และช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูล รวมถึงบุคลากร/เจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ ที่เสียสละเวลาตอบแบบสัมภาษณ์และให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม ส่งผลให้การวิจัยในครั้งนี้สมบูรณ์และสำเร็จด้วยดี

เหนือสิ่งอื่นใด ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึง พระคุณบิดา มารดา พระคุณครูอาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกคนในครอบครัว ญาติพี่น้องทุกท่าน ที่เป็นแรงใจ ให้ผู้วิจัยได้ประสบผลสำเร็จตาม มุ่งหวัง ตลอดจนเจ้าหน้าที่ในวิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่มีส่วนช่วยสนับสนุนช่วยเหลือในการวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คุณค่าและความดีทั้งหลายทั้งปวงจากผลงานการวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ทุกท่านผู้ที่มีความช่วยเหลือและมีส่วนร่วม จนทำให้รายงานการวิจัยในครั้งนี้ได้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

วราภรณ์ มลารัตน์

กันยายน 2557

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(11)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ข้อจำกัดในการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
บทที่ 2 การตรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	8
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามวงจรเดมมิ่ง (Deming Cycle)	12
แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ	25
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว	28
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	47
ข้อสรุปเชิงแนวคิดและทฤษฎี	53
กรอบความคิดในการวิจัย	54
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	56
สถานที่ดำเนินการวิจัย	56
ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง	56
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	58

	หน้า
การทดสอบเครื่องมือ	59
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	60
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	60
บทที่ 4 ผลการวิจัย	61
ตอนที่ 1 พัฒนาการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า	61
ตอนที่ 2 สถานการณ์การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าในปัจจุบัน	69
ตอนที่ 3 กลไกการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า	76
ตอนที่ 4 แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าให้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ	82
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	90
สรุปผลการวิจัย	90
อภิปรายผล	98
ข้อเสนอแนะ	103
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	105
บรรณานุกรม	106
ภาคผนวก	112
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์การวิจัย	113
ภาคผนวก ข ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม	128
ภาคผนวก ค ประวัติผู้วิจัย	130

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	ประชากรที่ใช้ในการศึกษา	58
2	จำนวนนักท่องเที่ยวเยี่ยมชมทะเลสาบคอยเด่ปี พ.ศ.2535-2540	66
3	จำนวนนักท่องเที่ยวเยี่ยมชมทะเลสาบคอยเด่ปี พ.ศ.2548-2556	68
4	การวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนา	83

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 กระบวนการวางแผน	20
2 กรอบความคิดในการวิจัย	55

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการท่องเที่ยว มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ในการสนับสนุนฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการสร้างภูมิคุ้มกันและวางรากฐานระบบเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว รัฐบาลได้มีนโยบายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว เห็นได้จากพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ในมาตรา 16 ได้กำหนดหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง โดยได้กำหนดในเรื่องการส่งเสริมการท่องเที่ยวไว้ด้วย (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542, 2542:48) ประกอบกับพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ที่ได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ต่างๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องและอาจจัดทำไว้ในมาตรา 67 และ 68 ซึ่งในเรื่องการท่องเที่ยวได้กำหนดไว้ในข้อ 12 ของมาตรา 68 (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537, 2537:11) ดังนั้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีหน้าที่ในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับศักยภาพและบทบาททางเศรษฐกิจของพื้นที่โดยให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมการค้า การบริการ เพิ่มการจ้างแรงงาน และกระจายรายได้สู่ชุมชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเชิงคุณภาพ และพัฒนาธุรกิจบริการที่มีศักยภาพใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น รวมถึงวิถีชีวิต สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีพื้นบ้าน โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดบริการสาธารณะและการพัฒนารายได้ของตนเองเพิ่มขึ้น สามารถกำหนดมาตรฐานการให้บริการสาธารณะและมาตรฐานการจูงใจ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพัฒนาบริการที่ดีขึ้นและเพื่อให้ท้องถิ่นและชุมชนมีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2540: 14) กล่าวว่า การที่จะทำให้การท่องเที่ยวดำรงอยู่อย่างยั่งยืนจะต้องมีคุณค่าและความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว มีความรับผิดชอบต่อทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวได้สัมผัส เรียนรู้ และได้รับประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยให้ผลตอบแทนแก่ผู้ประกอบการ

ธุรกิจท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนยาว นักท่องเที่ยวได้สัมผัส เรียนรู้ที่ยั่งยืน ทั้งยังให้ประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นและคืนประโยชน์กลับสู่ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นด้วย

ซึ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเพื่อให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด ประกอบไปด้วยการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว การพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยว การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่นและการพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว

ดังนั้น แนวทางการบริหารการจัดการด้านการท่องเที่ยวในอนาคต จึงควรผนึกเอาการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยอาศัยองค์กรท้องถิ่นเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนา โดยจะต้องผสมผสานเข้ากับพื้นที่และการปฏิบัติงานของหน่วยงานในระดับต่างๆ รวมทั้งภาคเอกชน ทั้งนี้รัฐจะต้องกระจายอำนาจและบทบาทในการบริหารจัดการให้แก่องค์กรในระดับท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรในพื้นที่มากขึ้นด้วย

ทะเลสาบคอยเต่า เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งหนึ่ง ที่เกิดจากการสร้างเขื่อนภูมิพล ในปีพ.ศ. 2507 ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ถูกล้นน้ำเอ่อขึ้นท่วมพื้นที่ราบสองฝั่งแม่น้ำปิง จนมีสภาพเป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ท่วมพื้นที่ที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินของราษฎรในเขตตำบลบ้านแอ่น ตำบลท่าเตือ และตำบลมิดกา มีพื้นที่กว้างถึง 54 ตารางกิโลเมตร หรือมากกว่า 33,000 ไร่ ห่างจากเขื่อนภูมิพล 142 กิโลเมตร สภาพแวดล้อมทั่วไปเป็นทิวเขาทอดยาวสลับซับซ้อน มีทิวทัศน์สวยงาม อยู่ทางตอนเหนือของเขื่อนภูมิพล ประชาชนได้ใช้ประโยชน์จากทะเลสาบคอยเต่าในหลายด้าน เช่น เป็นแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการทำการเกษตรกรรมในพื้นที่อำเภอคอยเต่าและบริเวณใกล้เคียง เป็นแหล่งน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคของประชาชน เป็นแหล่งทรัพยากรประมง แหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำประเภทต่าง ๆ เป็นต้น (องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเตือ, 2556: 15)

ต่อมาทะเลสาบคอยเต่าได้รับการพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เป็นแหล่งประกอบอาชีพของคนในพื้นที่และใกล้เคียง เป็นสถานที่จำหน่ายของที่ระลึกพื้นเมือง อีกทั้งยังมีการจัดให้บริการยานพาหนะรับ - ส่ง ให้บริการที่พักแก่นักท่องเที่ยว ธุรกิจแพน้าเที่ยวในทะเลสาบคอยเต่า ร้านอาหาร แพที่พัก และเรือนำเที่ยว จึงเป็นอาชีพใหม่ที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับทะเลสาบแห่งนี้ และเป็นแหล่งสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง เพื่อตอบสนองความต้องการและรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปเที่ยวชมความสวยงามตามธรรมชาติ วิถีชีวิตพื้นบ้าน เกษะ เก่ง ต่าง ๆ ซึ่งในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก

ในปัจจุบัน จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นและการพูดคุยกับผู้ประกอบการแพร้านอาหารและประชาชนชาวอำเภอคอยเต่า ทำให้ทราบว่าได้เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นในการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า อาทิ ความไม่แน่นอนของระดับน้ำในทะเลสาบ ความสะอาดของน้ำใน

ทะเลสาบ ความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของแพ้านอาหาร สินค้าอาหารมีราคาแพง อีกทั้งยังขาดการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ การเกิดภัยทางธรรมชาติต่าง ๆ ที่ผ่านมา ได้ส่งผลกระทบต่อลักษณะทางภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว ทะเลสาบคอยเต่าอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งปัญหาการเกิดอุทกภัย การเกิดภัยแล้งปัญหาหมอกพิษทาง อากาศ (หมอกควัน) และการเกิดไฟฟ้าในฤดูแล้ง รวมไปถึงการบุกรุกที่ดินในเขตพื้นที่แหล่ง ท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเสื่อมโทรมเป็นอย่างมาก จาก สภาพปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้จึงทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าลดน้อยลง ส่งผลให้ การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าซบเซาลงไป เป็นสาเหตุให้ผู้ประกอบการและผู้ที่มีรายได้จากการ ท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าได้รับผลกระทบ และเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของอำเภอ คอยเต่าถดถอยลงไปด้วย (ถ้าควน ตรียุทธสนีย์ และทักษันท์ หล้ามา, 2556: สัมภาษณ์)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเชิงบูรณาการ ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงพัฒนาการและกลไกในการ บริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า รวมทั้งทำให้ทราบถึงสถานการณ์การท่องเที่ยว ทะเลสาบคอยเต่า ทั้งนี้ เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า โดยการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานและกลุ่ม/องค์กรที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบ รวมไปถึง ชุมชนในพื้นที่ ให้เข้ามามีส่วนร่วมกำหนดทิศทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าให้ เป็นที่รู้จักและสนใจแก่นักท่องเที่ยวทั้งในระดับจังหวัดและระดับประเทศต่อไป

คำถามการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเชิงบูรณาการ ผู้วิจัยมีคำถามในการวิจัย ดังนี้

1. การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่ามีพัฒนาการเป็นอย่างไร
2. ปัจจุบันสถานการณ์การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเป็นอย่างไร มีปัญหาและ อุปสรรคอะไรบ้าง
3. การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่ามีกลไกในการบริหารจัดการอย่างไร
4. แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าให้เป็น แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในทั้งระดับจังหวัด และระดับประเทศควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเชิงบูรณาการ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า อำเภอคอยเต่า จังหวัด เชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าในปัจจุบัน
3. เพื่อศึกษากลไกการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า
4. เพื่อศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทั้งในระดับจังหวัด และระดับประเทศ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้ เมื่อบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว คาดว่าจะก่อให้เกิด ประโยชน์ดังนี้

1. ทราบถึงพัฒนาการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า อำเภอคอยเต่า จังหวัด เชียงใหม่
2. ทราบถึงสถานการณ์การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าในปัจจุบัน
3. ทราบถึงกลไกในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า
4. ทราบแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าให้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทั้งในระดับจังหวัด และระดับประเทศ ตลอดจนหน่วยงานที่รับผิดชอบ ในการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่ง ท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าต่อไปได้

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะพื้นที่ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า อำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ดังนี้

- 1.1 ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบ
- 1.2 กลุ่มผู้นำชุมชนหรือองค์กรท้องถิ่น
- 1.3 กลุ่มผู้ประกอบการบริเวณแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า
- 1.4 ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บริเวณทะเลสาบคอยเต่า
- 1.5 นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า

2. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย นายอำเภอคอยเต่า ปลัดอำเภอคอยเต่า นายก อบต.ท่าเคอ ปลัด อบต.ท่าเคอ สาธารณสุขอำเภอคอยเต่า เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอคอยเต่า เจ้าหน้าที่วัฒนธรรมอำเภอคอยเต่า สมาชิกสภา อบจ.เชียงใหม่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ อบต.ท่าเคอ และกลุ่มที่ 2) คือ กลุ่มผู้นำชุมชนและผู้นำองค์กรชุมชนในเขตพื้นที่ ผู้ประกอบการและประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ใกล้เคียงและนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 21 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะทำการศึกษาศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเชิงบูรณาการ โดยกำหนดเนื้อหาของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ศึกษาพัฒนาการของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ตั้งแต่เริ่มสร้างเขื่อน จนถึงปัจจุบัน
2. ศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าในปัจจุบันเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน รวมถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคของการท่องเที่ยว
3. ศึกษากลไกในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าในปัจจุบัน ได้แก่ หน่วยงานที่รับผิดชอบ กระบวนการ ความร่วมมือในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า
4. ศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า โดยการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงาน และกลุ่ม/องค์กรต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า

ข้อจำกัดในการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเชิงบูรณาการ ผู้วิจัย ทำการศึกษาวิจัยในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า อำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ มีข้อจำกัดที่สำคัญคือ ผู้ให้ข้อมูลที่อยู่ในเหตุการณ์ในอดีตที่ยังมีชีวิตเหลืออยู่ไม่มากนัก เนื่องจากการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ผ่านมานานพอสมควร จึงทำให้ผู้ให้ข้อมูลที่อยู่ในเหตุการณ์ในอดีตเสียชีวิตลงไปบ้าง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่จึงเป็นเพียงผู้สืบทอดข้อมูลที่ได้รับฟังมาจากบรรพบุรุษ ข้อมูลที่ได้ส่วนใหญ่จึงมาจากการค้นคว้าจากเอกสาร ซึ่งอาจไม่ครอบคลุมหรืออาจบิดเบือนจากความจริงไปบ้างเล็กน้อย นอกจากนี้ ข้อจำกัดอีกประการหนึ่งก็คือประชาชนบางส่วนของพื้นที่เป็นชาวชนเผ่า จึงอาจทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสาร ซึ่งผู้วิจัยได้พยายามแก้ไขข้อจำกัดดังกล่าว โดยให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความเชี่ยวชาญด้านภาษาชาวชนเผ่าเป็นสื่อกลางในการสื่อสาร

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเชิงบูรณาการ ได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ หรือคำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ที่นักท่องเที่ยวจะเข้ามาแวะพักหรือหยุดอยู่เพื่อการท่องเที่ยว จับจ่ายซื้อของ ฯลฯ ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ก่อนจะจากไปด้วยความพึงพอใจ ในที่นี้หมายถึง ทะเลสาบคอยเต่า อำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

การบริหารจัดการเชิงบูรณาการ หมายถึง การประสานทุกกระบวนการและทุกระบบในองค์กรอย่างผสมผสานกลมกลืนเพื่อให้เกิดการทำงานเป็นทีม และนำไปสู่ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาที่วางไว้ ในที่นี้หมายถึง การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของทะเลสาบคอยเต่า

สถานการณ์การท่องเที่ยว หมายถึง สภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า รวมไปถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคของการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า

พัฒนาการ หมายถึง ประวัติ ความเป็นมา และความเปลี่ยนแปลงตามลำดับตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน ในที่นี้ หมายถึง พัฒนาการของการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า

กลไกการบริหารจัดการการท่องเที่ยว หมายถึง กระบวนการ ความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐ กลุ่ม/องค์กร และชุมชนที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนให้การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเป็นที่รู้จักและสนใจแก่นักท่องเที่ยว สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า จนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทั้งในระดับจังหวัดและระดับประเทศ

การพัฒนาการท่องเที่ยว หมายถึง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวในพื้นที่นั้นเพิ่มขึ้น

ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม หรือวัฒนธรรม ประเพณีที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่น ที่มีลักษณะเด่นสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว

การบริการการท่องเที่ยว หมายถึง การให้บริการที่รองรับการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ซึ่งเป็นการบริการที่รองรับให้เกิดความสะดวกสบายและความบันเทิงแก่นักท่องเที่ยว การบริการนักท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ ที่พัก แหล่งจำหน่ายสินค้า แหล่งบันเทิง เป็นต้น

การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวและการโฆษณาไปยังกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ การโฆษณาประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว การสร้างสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว เป็นต้น

สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง ระบบที่รองรับในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นไปด้วยความสะดวกสบายและปลอดภัย ได้แก่ การสื่อสาร การไฟฟ้า การประปา การคมนาคม การสุขภาพ การสาธารณสุข การรักษาความปลอดภัยต่างๆ การบริการเสริมด้านอื่นๆ เช่น บริการเสริมความงาม เป็นต้น

ผู้ประกอบการบริเวณทะเลสาบคอยเต่า หมายถึง ผู้ประกอบกิจการแพที่พัก ร้านอาหาร ผู้ประกอบกิจการแพน้ำเที่ยว ผู้ประกอบกิจการร้านค้าแผงลอยบริเวณแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า

บทที่ 2

การตรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเชิงบูรณาการ” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา จากตำรา เอกสาร งานวิจัย เพื่อเป็นพื้นฐาน แนวทางในการวิจัย และนำแนวคิด มากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารตามวงจรเดมมิง (Deming Cycle)
3. แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ
4. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว
5. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการมีแนวคิดมาจากธรรมชาติของมนุษย์ที่เป็นสัตว์สังคม ซึ่งจะต้อง อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยจะต้องมีผู้นำกลุ่มและมีแนวทางหรือวิธีการควบคุมดูแลกันภายใน กลุ่ม เพื่อให้เกิดความสุขและความสงบเรียบร้อย สภาพเช่นนี้ ได้มีวิวัฒนาการตลอดมา จนกระทั่ง ในสังคมปัจจุบันที่มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเทคโนโลยีและค่านิยมของคนในสังคม ทำให้สังคมในปัจจุบันเป็นสังคมที่มีการแข่งขันสูง ไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันทางธุรกิจหรือการค้า การดำรงชีวิต ดังนั้น การบริหารจัดการจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องและรองรับกับการ ดำรงชีวิตประจำวันของคนในสังคม รวมถึงเพื่อการอยู่รอดของธุรกิจต่างๆ จะเห็นได้ว่า มนุษย์ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการบริหารจัดการได้เลย

ได้มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการไว้ ดังนี้

ความหมายของการบริหารจัดการ

ความหมายของการบริหารจัดการนั้น สามารถจำกัออกมาตามความเข้าใจได้ โดย คำว่า “Management” อาจแปลว่า การจัดการหรือการบริหารหรือการบริหารจัดการก็ได้ซึ่งใน

หนังสือองค์การและการจัดการฉบับสมบูรณ์ โดย ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2545: 18-19) ได้รวบรวมความหมายของคำว่า “การบริหารจัดการ” และ “การจัดการ” ได้ดังนี้

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2545: 18-19) กล่าวว่า คำว่า “การบริหาร” (Administration) จะใช้ในการบริหารระดับสูง โดยเน้นที่การกำหนดนโยบายที่สำคัญและการกำหนดแผนของผู้บริหารระดับสูง เป็นคำนิยามใช้ในการบริหารรัฐกิจ (Public Administration) หรือใช้ในหน่วยงานราชการ และคำว่า “ผู้บริหาร” (Administrator) จะหมายถึง ผู้บริหารที่ทำงานอยู่ในองค์กรของรัฐหรือองค์กรที่ไม่มุ่งหวังกำไร การบริหาร คือกลุ่มของกิจกรรม ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การสั่งการ (Leading/Directing) หรือการอำนวยการ และการควบคุม (Controlling) ซึ่งจะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับทรัพยากรขององค์กร (6 M's) เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์และด้วยจุดมุ่งหมายสำคัญในการบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลครบถ้วน ส่วนคำว่า “การจัดการ” (Management) จะเน้นการปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบาย (แผนที่วางไว้) ซึ่งนิยามใช้ในการจัดการธุรกิจ (Business management) ส่วนคำว่า “ผู้จัดการ” (Manager) จะหมายถึงบุคคลในองค์กรซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบต่อกิจกรรมในการบริหารทรัพยากรและกิจการงานอื่นๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ขององค์กร

ทางด้าน ไพบูลย์ ช่างเรียน (2532: 17) ให้ความหมายการบริหารว่า หมายถึงระบบที่ประกอบด้วยกระบวนการในการนำทรัพยากรทางการบริหารทั้งทางวัตถุและคนมาดำเนินการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่วน บุญทัน คอกโรสง (2537: 1) ให้ความหมายว่า การบริหาร คือ การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล องค์กร หรือประเทศ หรือการจัดการเพื่อผลกำไรของทุกคนในองค์กร ในขณะที่ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2545: 39) มีความเห็นว่า การบริหารในฐานะที่เป็นกระบวนการ หรือกระบวนการบริหารเกิดได้จากหลายแนวคิด เช่น โปสคอร็บ (POSDCoRB) เกิดจากแนวคิดของ ลูเทอร์ กูลิค (Luther Gulick) และลินคอล์น เออร์วิค (Lyndall Urwick) ประกอบด้วยขั้นตอนการบริหาร 7 ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การบริหารงานบุคคล (Staffing) การอำนวยการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting) ขณะที่กระบวนการบริหารตามแนวคิดของเฮนรี ฟาโยล (Henry Fayol) ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การบังคับการ (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุมงาน (Controlling) หรือรวมเรียกว่า พอคค์ (POCCC) ส่วนคำว่า การจัดการ (management) วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2545: 1) กล่าวต่อไปว่านิยามใช้ในภาคเอกชนหรือภาค

ธุรกิจซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อมุ่งแสวงหากำไร หรือกำไรสูงสุด สำหรับผลประโยชน์ที่จะตกแก่สาธารณะถือเป็นวัตถุประสงค์รองหรือเป็นผลพลอยได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงแตกต่างจากวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งหน่วยงานภาครัฐที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการสาธารณะทั้งหลายแก่ประชาชน การบริหารภาครัฐทุกวันนี้หรืออาจเรียกว่า การบริหารจัดการ (management administration) เกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจมากขึ้น เช่น การนำแนวคิดผู้บริหารสูงสุด (Chief Executive Officer) หรือ ซีอีโอ (CEO) มาปรับใช้ในวงราชการ การบริหารราชการด้วยความรวดเร็ว การลด พิธีการที่ไม่จำเป็น การลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการ และการจูงใจด้วยการให้รางวัลตอบแทน เป็นต้น ในขณะที่ สุรัสวดี ราชกุลชัย (2543: 3) มีความเห็นว่า “การบริหาร” (Administration) และ “การจัดการ” (Management) มีความหมายแตกต่างกันเล็กน้อย โดยการบริหารจะสนใจและสัมพันธ์กับการกำหนดนโยบายไปลงมือปฏิบัติ ส่วนการจัดการใช้ในภาคเอกชน อย่งไรก็ดี ในคำราหรือหนังสือส่วนใหญ่ทั้ง 2 คำนี้มีความหมายไม่แตกต่างกัน สามารถใช้แทนกันได้และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2545: 36-38) ได้แบ่งการบริหาร ตามวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งหน่วยงานไว้ 6 ส่วน ดังนี้ 1) การบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งเรียกว่า การบริหารรัฐกิจ (Public administration) หรือการบริหารภาครัฐ มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้ง คือ การให้บริการสาธารณะ (Public services) ซึ่งครอบคลุมถึงการอำนวยความสะดวก การรักษาความสงบเรียบร้อย ตลอดจนการพัฒนาประชาชนและประเทศชาติ เป็นต้น การบริหารส่วนนี้เป็นการบริหารของหน่วยงานของภาครัฐ (Public or governmental organization) ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น เช่น การบริหารงานของหน่วยงานของสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง กรม หรือเทียบเท่า การบริหารงานของจังหวัดและอำเภอ การบริหารงานของหน่วยการบริหารท้องถิ่น หน่วยงานบริหารเมืองหลวง รวมตลอดทั้งการบริหารงานของหน่วยงานของรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น 2) การบริหารงานของหน่วยงานภาคธุรกิจ ซึ่งเรียกว่า การบริหารธุรกิจ (Business administration) หรือการบริหารภาคเอกชนหรือการบริหารของหน่วยงานของเอกชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งเพื่อการแสวงหากำไร หรือการแสวงหากำไรสูงสุด (Maximum profits) ในการทำธุรกิจ การค้าขาย การผลิตอุตสาหกรรม หรือให้บริการ เห็นตัวอย่างได้อย่างชัดเจนจากการบริหารงานของ บริษัท ห้างร้าน และห้างหุ้นส่วนทั้งหลาย 3) การบริหารของหน่วยงานที่ไม่สังกัดภาครัฐ (Non Governmental Organization) ซึ่งเรียกย่อว่า หน่วยงาน เอ็นจีโอ (NGO) เป็นการบริหารงานของหน่วยงานที่ไม่แสวงหาผลกำไร มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งคือการไม่แสวงหาผลกำไร เช่น การบริหารของมูลนิธิและสมาคม 4) การบริหารงานของหน่วยงานระหว่างประเทศ (International organization) มีวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้ง คือ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่น การบริหารงานของสหประชาชาติ (United Nations Organization) องค์การการค้า

ระหว่างประเทศ (World Trade Organization) และกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN) 5) การบริหารงานขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ การบริหารงานขององค์กรส่วนนี้เกิดขึ้นหลังจากประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 โดยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้มีองค์กรตามรัฐธรรมนูญขึ้น เช่น การบริหารงานของศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง และผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เป็นต้น องค์กรดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นหน่วยงานของรัฐเช่นกัน แต่มีลักษณะพิเศษ เช่น เกิดขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว และมีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งเพื่อปกป้องคุ้มครองและรักษาสิทธิเสรีภาพของประชาชน ตลอดจนควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ 6) การบริหารงานของหน่วยงานภาคประชาชน มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งเพื่อปกป้องรักษาผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศและถูกเอาเปรียบตลอดมา เช่น การบริหารงานของหน่วยงานของเกษตรกร กลุ่มผู้ใช้แรงงาน และกลุ่มผู้ให้บริการ

ส่วน ธงชัย สันติวงษ์ (2543: 21-22) ได้กล่าวถึงลักษณะของงานบริหารจัดการไว้ 3 ด้าน คือ 1) ในด้านที่เป็นผู้นำหรือหัวหน้างาน งานบริหารจัดการ หมายถึง ภาระหน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งปฏิบัติตนเป็นผู้นำภายในองค์กร 2) ในด้านของภารกิจหรือสิ่งที่ต้องทำงานบริหารจัดการ หมายถึง การจัดระเบียบทรัพยากรต่างๆ ในองค์กร และการประสานกิจกรรมต่างๆ เข้าด้วยกัน 3) ในด้านของความรับผิดชอบ งานบริหารจัดการ หมายถึง การต้องทำให้งานต่างๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยการอาศัยบุคคลต่างๆ เข้าด้วยกัน

นอกจากนี้วิรัช วิรัชนิการธรรม (2548: 5) กล่าวไว้ว่า การบริหารจัดการ (management administration) การบริหารการพัฒนา (development administration) แม้กระทั่งการบริหารการบริการ (service administration) แต่ละคำมีความหมายคล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกันที่เห็นได้อย่างชัดเจนมีอย่างน้อย 3 ส่วน คือ 1) ส่วนเป็นแนวทางหรือวิธีการบริหารงานภาครัฐที่หน่วยงานของรัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ นำมาใช้ในการปฏิบัติราชการเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารราชการ 2) มีกระบวนการบริหารงานที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การคิด (thinking) หรือการวางแผน(planning) การดำเนินงาน(acting) และการประเมินผล (evaluating) และ 3) มีจุดหมายปลายทาง คือ การพัฒนาประเทศไปในทิศทางที่ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมทั้งประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้าและมั่นคงเพิ่มขึ้น สำหรับส่วนที่แตกต่างกัน คือ แต่ละคำมีจุดเน้นต่างกัน กล่าวคือ การบริหารจัดการเน้นเรื่องการนำแนวคิดการจัดการของภาคเอกชนเข้ามาใช้ในการบริหารราชการ เช่น การมุ่งหวังผลกำไร การแข่งขัน ความรวดเร็ว การตลาด การประชาสัมพันธ์ การจูงใจด้วยค่าตอบแทน การลดขั้นตอน และการลดพิธีการ เป็นต้น ในขณะที่การบริหารการ

พัฒนาให้มีความสำคัญเรื่องการบริหาร รวมทั้งการพัฒนานโยบาย แผน แผนงาน โครงการ หรือ กิจกรรมของหน่วยงานของรัฐ ส่วนการบริหารการบริการเน้นเรื่องการอำนวยความสะดวกและการให้บริการแก่ประชาชน

จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงอาจสรุปได้ว่า การบริหารมีแนวคิดมาจากธรรมชาติของมนุษย์ที่เป็นสัตว์สังคมซึ่งจะต้องอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม โดยจะต้องมีผู้นำกลุ่มและมีแนวทางหรือวิธีการควบคุมดูแลกันภายในกลุ่มเพื่อให้เกิดความสุขและความสงบเรียบร้อย ซึ่งอาจเรียกว่าผู้บริหารและการบริหาร ตามลำดับ ดังนั้น ที่ใดมีกลุ่มที่นั่นย่อมมีการบริหาร ซึ่งการบริหารจัดการ น่าจะหมายถึง การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่เช่น คน เงิน วัสดุ สิ่งของ และการจัดการมาประกอบการตามกระบวนการบริหาร ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล องค์กร หรือประเทศ หรือการจัดการเพื่อผลกำไรของทุกคนในองค์กร

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

ตามวงจรเดมมิง (Deming Cycle)

ในอดีตที่ผ่านมากระบวนการจัดการของการผลิต และกิจกรรมต่างๆมิได้มีความสลับซับซ้อนมากนัก และไม่ต้องอาศัยระบบของการจัดการเช่นในปัจจุบันนี้ จนกระทั่งเมื่อมีการปฏิวัติอุตสาหกรรมเกิดขึ้นในโลกซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ส่งผลให้เศรษฐกิจ สังคม การเมืองมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ตลอดจนมีการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว และแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการเริ่มเป็นที่ยอมรับและขยายตัวมากขึ้น มีการพัฒนามากขึ้นเป็นลำดับ

แนวคิดการบริหารตามวงจรเดมมิง (Deming Cycle) เป็นอีกหนึ่งแนวคิดที่น่าสนใจในการนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า โดย อุทัย บุญประเสริฐ (2545) กล่าวถึงวงจร PDCA ไว้ว่าวงจร PDCA หรือวงจรเดมมิง คือ แนวความคิดในการแก้ปัญหา (Problem Solving) และการพัฒนากระบวนการ (Process Improvement) อย่างต่อเนื่อง ซึ่งถือว่าเป็นแนวคิดพื้นฐานของวิธีการต่าง ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดย สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชชัย (2542: 180-190) กล่าวว่าแนวคิดของวงจรนี้ ดร.คວລ໌ທເຕອຣ໌ ຈີວສາຣ໌ທ ເປັນຜູ້ພັດທະນາຂຶ້ນເປັນຄົນແກ່ໃນປີ ຄ.ສ.1939 ແລະ ດຣ.ເອດວາຣ໌ດ ເດມິງ ເປັນນຳມາແຜ່ພຽງໃນປະເທດຊີປຸນເມື່ອປີ ຄ.ສ.1950 ຈົນເປັນທີ່ແຜ່ຫຼາຍ

หลักการของวงจรเดมมิง (Deming Cycle)

การบริหารงานด้วยวงจร PDAC ตามแนวคิดของเดมมิง ปัจจุบันจัดเป็นกระบวนการสากลที่ทุกคนทราบกันดี และถือเป็นเครื่องมือการบริหารที่จัดเป็นแกนร่วมของการบริหารที่หลากหลายบนพื้นฐานเดียวกัน ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดของเดมมิงและนักการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ได้กล่าวถึงวงจรวงจร PDCA ไว้ดังนี้

อิโตชิ คูเมะ (2540: 57-64) กล่าวถึง การบริหารงานด้วยระบบวงจร PDCA จัดเป็นกิจกรรมการปรับปรุงและการควบคุมที่ประกอบด้วย การวางแผน การนำไปปฏิบัติการ ตรวจสอบ และการปฏิบัติการแก้ไข โดยการวางแผน การนำแผนที่วางไว้มาปฏิบัติ ตรวจสอบ ผลลัพธ์ที่ได้ และถ้าผลลัพธ์ไม่ได้ตามที่คาดหมายไว้ จะมีการทบทวนแผนการเริ่มต้นใหม่อีกครั้งหนึ่ง ดังนั้น การควบคุมและการปรับปรุงสามารถอธิบายได้อีกแบบหนึ่งก็คือ การทำการวางแผน การกระทำ การตรวจสอบ และการแก้ไขซ้ำอีก การทำตามวงจรเดมมิงอย่างตั้งใจและถูกต้องจะช่วยให้เกิดความเชื่อมั่นในการทำงาน เมื่อวงจรเดมมิงหมุนซ้ำจะทำให้เกิดการปรับปรุงและระดับของผลลัพธ์สูงขึ้นเรื่อย ๆ และงานส่วนใหญ่จะกระทำซ้ำในสิ่งที่เคยทำมาก่อน ถึงแม้ว่างานนั้นจะดูเหมือนว่าเป็นงานใหม่ทั้งหมดก็ยังคงมีส่วนประกอบหลายส่วนที่เหมือนหรือคล้ายกับสิ่งที่เคยทำมาก่อน การปรับปรุงคุณภาพส่วนใหญ่จะเป็นการพิจารณาวิธีการของงานที่กระทำซ้ำอย่างระมัดระวังและเป็นระบบ ตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ ตลอดจนมีการแก้ไขความไร้ประสิทธิภาพที่ค้นพบ

ในขณะที่ วิฑูรย์ สิมะโชคดี (2545: 43-47) กล่าวถึง วงจร PDCA หรือวงจรเดมมิง (Deming Cycle) เป็นกิจกรรมที่จะนำไปสู่การปรับปรุงงานและการควบคุมอย่างเป็นระบบอันประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การนำแผนไปปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Act) กล่าวคือ จะเริ่มจากการวางแผน การนำแผนที่วางไว้มาปฏิบัติ การตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ และหากไม่ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหมายไว้ จะต้องทำการทบทวนแผนการ โดยเริ่มต้นใหม่อีกครั้งหนึ่งและทำตามวงจรเดมมิงซ้ำอีก เมื่อวงจรเดมมิงหมุนซ้ำไปเรื่อย ๆ จะทำให้เกิดการปรับปรุงงานและทำให้ระดับผลลัพธ์สูงขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้น การกระทำตามวงจรเดมมิง จึงเท่ากับการสร้างคุณภาพที่น่าเชื่อถือมากขึ้น โดยจุดเริ่มต้นของวงจรเดมมิงอยู่ที่การพยายามตอบคำถามให้ได้ว่าทำอย่างไรจึงจะดีขึ้น

เช่นเดียวกับ สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์ (2542: 180-190) กล่าวว่า กระบวนการแก้ไข ปัญหาตามแนวทางของวงจรเดมมิ่ง ประกอบด้วย

1. Plan คือ การวางแผน จะครอบคลุมในเรื่องการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการแก้ไขและจัดทำแผนดำเนินงาน ในบรรดาคycle ประกอบด้วย 4 ของวงจร PDCA นั้น ขั้นตอน การวางแผน เป็นเรื่องสำคัญที่สุด แต่ไม่ได้หมายความว่า ไม่ว่าการดำเนินการในขั้นตอนที่เหลือจะ เป็นอย่างไร ขอให้การวางแผนถูกต้องก็พอ แต่เนื่องจากทุกสิ่งทุกอย่างต้องอาศัยแผน ดังนั้น ถ้าแผน ไม่ดีเสียแล้ว งานอื่นก็ไม่ดีด้วย ซึ่งถ้าแผนเดิมมีการวางแผนอย่างดี การแก้ไขก็มีน้อยและกิจกรรม ต่าง ๆ ก็สามารถดำเนินได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า ในการจัดทำแผน จำเป็นจะต้องมีการระบุ ข้อจำกัดของทรัพยากรที่มีและผลที่มีต่อแผน เช่น ทรัพยากรมนุษย์วัตถุดิบ และเงินทุน ระยะเวลาที่ เกี่ยวข้อง และพิจารณาหาวิธีการที่เป็นไปได้ภายใต้ข้อจำกัดดังกล่าว ถ้าเป็นไปได้ การตรวจสอบ ความเป็นไปได้ในการผ่อนคลายข้อจำกัดดังกล่าวด้วย ควรมีการพิจารณาข้อเสนอต่าง ๆ ก่อนที่จะ กำหนดเลือกใช้ข้อเสนอที่ดีที่สุดเป็นแผนปฏิบัติการในแผน ควรกำหนดวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้เพื่อการ ตรวจสอบว่าแผนดังกล่าวมีการวางแผนที่ดี และมีการปฏิบัติตามอย่างถูกต้อง

2. Do คือ การลงมือปฏิบัติ หลังจากจบจากการวางแผนแล้ว ก็เข้าสู่ขั้นตอนการ ปฏิบัติงานหรือดำเนินงาน ขั้นตอนต่าง ๆ ที่เสนอไว้ ควรนำไปปฏิบัติเพื่อให้มั่นใจว่ามีการ ปฏิบัติการตามแผนที่วางไว้ สิ่งที่ต้องคำนึงในขั้นตอนนี้ คือ

2.1 การสร้างความมั่นใจว่า ผู้รับผิดชอบดำเนินงาน ตระหนักถึง วัตถุประสงค์ และความจำเป็นของงานอย่างถ่องแท้

2.2 ให้ผู้รับผิดชอบดำเนินงานตามแผน รับรู้เนื้อหาในแผนอย่างถ่องแท้

2.3 จัดให้มีการศึกษาหรือฝึกอบรมเพื่อดำเนินงานตามแผน

2.4 จัดหาทรัพยากรที่จำเป็นตามกำหนด และเมื่อต้องการ

3. Check คือ การตรวจสอบผลการปฏิบัติ เมื่อทำการตรวจสอบผลการ ดำเนินงานตามแผน เพื่อให้สามารถเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นและดำเนินการแก้ไขจนได้กระบวนการ หรือวิธีการปฏิบัติงานที่สามารถกำหนดเป็นมาตรฐาน ควรมีการประเมินในสองด้านและเป็นอิสระ ซึ่งกันและกัน

3.1 มีการดำเนินงานตามแผนอย่างถูกต้องหรือไม่

3.2 เนื้อหาของแผนมีสารเพียงพอหรือไม่

ถ้าวัตถุประสงค์ของงานไม่บรรลุนั้นหมายความว่า สภาพเงื่อนไขไม่เป็นไปตาม ข้อ 3.1 หรือข้อ 3.2 หรือทั้งสองข้อเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องพิจารณาว่าอยู่ในกรณีใด เพราะการแก้ไขที่ ต้องการในแต่ละข้อจะแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

4. Act คือ การปฏิบัติตามผลการตรวจสอบ หรือแก้ไข การปฏิบัติการใด ๆ ที่เหมาะสมตามผลลัพธ์ที่ได้จากขั้นตอนการตรวจสอบ หากผลลัพธ์ไม่เป็นไปตามเป้าหมายจะต้องทำการปรับปรุงแก้ไขในกรณีผลลัพธ์เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ให้จัดทำเป็นมาตรฐาน ซึ่งเรียกขั้นตอนนี้ว่าการนำไปปฏิบัติและกำหนดเป็นมาตรฐาน (Action)

สอดคล้องกับ ฮิตชิ คูเมะ (2540: 57-64) กล่าวถึง กระบวนการตามแนวทางของ วงจรเดมมิง ประกอบด้วย

1. การวางแผน (Plan)

ในบรรดาส่วนประกอบทั้งสี่ส่วนของวงจรเดมมิงนั้น ควรพิจารณาการวางแผน เป็นส่วนที่สำคัญที่สุด แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าส่วนอื่นไม่มีความสำคัญ เพียงแต่ว่าส่วนการวางแผนจะเป็นส่วนที่ทำให้ส่วนอื่นสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าแผนการไม่เหมาะสมจะมีผลทำให้ส่วนอื่นไร้ประสิทธิภาพตามไปด้วย แต่ถ้ามีการเริ่มต้นวางแผนที่ดี จะทำให้มีการแก้ไขน้อยและ กิจกรรมจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ระเบียบวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผน ในการปรับปรุงเป็นการลดช่องว่างระหว่าง สิ่งที่ต้องการให้เป็นกับสิ่งที่เป็นอยู่จริง และกิจกรรมการปรับปรุงที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมี มุมมองที่แม่นยำในทั้งสองสิ่ง เปรียบเสมือนการสร้างบ้านบนพื้นทราย ไม่ว่าจะออกความพยายาม เพียงใดก็ตามถ้าภาพในมุมมองของสถานการณ์ที่ต้องการและสถานการณ์จริงไม่ชัดแล้ว ก็จะไม่ ได้ผลลัพธ์กลับมา ดังนั้น จึงควรที่จะสร้างวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนประกอบด้วย การวิเคราะห์ สถานการณ์และการจำแนกปัญหา การตั้งเป้าหมาย เข้าใจถึงข้อจำกัดและขอบเขต รวมถึงการนำมา พิจารณา มองถึงวิธีการปรับปรุงที่เป็นไปได้ ตัดสินใจถึงแผนปฏิบัติการ กำหนดวิธีสำหรับ ตรวจสอบและประเมินผลลัพธ์ที่ได้

การพัฒนาแผน โดยปกติปัญหาที่ถูกนำมาแก้ไขเพื่อปรับปรุงนั้นจะประกอบด้วย สาเหตุหลายประการ ในการแก้ปัญหานี้อย่างเป็นระบบ ผู้นำขององค์กรต้องทำการจัดทำและ พัฒนาแผนการปรับปรุง และการพัฒนาแผนประกอบด้วย การกำหนดกิจกรรมพื้นฐานที่ต้องการ ปรับปรุงอย่างชัดเจน แยกกิจกรรมออกตามโครงสร้างองค์กร กระจายส่วนย่อยของกิจกรรมพื้นฐาน ไป ตามฝ่ายต่าง ๆ ในองค์กร กำหนดวิธีการประเมินความสำเร็จในการบรรลุวัตถุประสงค์ของแต่ละฝ่าย ให้ชัดเจน บุคคลที่มีตำแหน่งสูงสุดในองค์กรควรเป็นผู้ตัดสินใจในการมอบหมายงานและวิธีการ ประเมินผลโดยผ่านการพบปะสนทนากับแต่ละฝ่ายในองค์กร

ในทำนองเดียวกัน หัวหน้าฝ่ายงานแต่ละฝ่ายต้องออกแบบและพัฒนาแผนเพื่อให้ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้รับมอบหมาย โดยแผนการจะได้รับการกระจายออกเป็นลำดับลงมาทั่วทั้ง องค์กรด้วยวิธีนี้ และจะถูกพัฒนาอย่างเหมาะสมในแต่ละระดับในโครงสร้างองค์กรจนกระทั่งถึง

ระดับที่ไม่จำเป็นต้องกระจายลงอีกต่อไป ขั้นตอนสุดท้ายคือการตัดสินใจของบุคลากรที่ต้องทำงาน ทรัพยากรที่ต้องการ และตารางเวลาที่ต้องปฏิบัติตาม และทำแผนการพัฒนาให้อยู่ในรูปของเอกสาร ทั้งหมดอย่างละเอียด ทั้งนี้ เพื่อให้มั่นใจว่าจะมีการสื่อสารแผนการได้อย่างแม่นยำที่สุด

ขณะที่สร้างแผนการควรมีความระมัดระวังในแนวทางที่มีส่วนช่วยในการสร้าง แผนการอย่างถูกต้อง ประกอบด้วย ขณะที่สร้างแผนการจะต้องมีการชี้แจงให้ชัดเจนถึงข้อจำกัดด้าน ทรัพยากรและเวลาที่มี รวมทั้งต้องหาวิธีการทั้งหมดที่เป็นไปได้ภายใต้ข้อจำกัดเหล่านี้ อาจมีการ ผ่อนปรนข้อจำกัดเหล่านี้บ้าง หลังจากมีการพิจารณาข้อเสนอแนะทั้งหมดแล้ว ต้องทำการเลือก วิธีการที่ดีที่สุดเป็นแผนการปฏิบัติ ต้องมีการพัฒนาระเบียบวิธีการในการตรวจสอบและ ประเมินผลลัพธ์เพื่อดูว่าแผนการมีประสิทธิผลและมีการกระทำตามแผนและประสานกันกับ แผนการเริ่มแรกหรือไม่ ต้องมีการรวบรวมสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอและจัดอย่างเป็นระบบ ตลอดจนมีการนำมาใช้งานอย่างเต็มที่ในการวางแผนงาน ต้องมีการพิจารณาถึงสิ่งที่ต้องกระทำ กับสิ่งที่น่ากระทำ ทรัพยากรมีอยู่อย่างจำกัด และเป็นไปไม่ได้ที่จะทำทุกสิ่งทุกอย่างในเวลาเดียวกัน ต้องพยายงความสมดุลระหว่างเป้าหมายกับทรัพยากร การตั้งเป้าหมายที่สูงเกินไปเป็นการสวนทาง กับการเพิ่มผลผลิต จะต้องมีการสร้างระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิผลเพื่อสื่อสารเป้าหมายของ แผนการไปสู่ทุกส่วนขององค์กร ทรัพยากรทางด้านวัสดุอาจมีจำกัดแต่ความสามารถของมนุษย์มี ไม่จำกัด ดังนั้น จึงมีทางเป็นไปได้เสมอในการปรับปรุง ซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาความสามารถ ของมนุษย์อย่างสม่ำเสมอ

2. การลงมือปฏิบัติ (Do)

เพื่อให้มั่นใจว่ามีการนำแผนการมาปฏิบัติอย่างถูกต้องจึงจำเป็นต้องมีขั้นตอนในการ สร้างความมั่นใจว่าฝ่ายที่รับผิดชอบในการนำแผนการไปปฏิบัติได้รับทราบถึงความสำคัญและความ จำเป็นในแผนการนั้น ๆ การสร้างความมั่นใจว่ามีการติดต่อสื่อสารไปยังฝ่ายที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติ อย่างเหมาะสม การจัดให้มีการศึกษาและการอบรมที่ต้องการเพื่อการนำแผนการนั้น ๆ มาปฏิบัติ และการจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นในเวลาที่เหมาะสม

3. การตรวจสอบ (Check)

เมื่อทำการตรวจสอบและประเมินผลลัพธ์ของการปฏิบัติตามแผน ต้องมีการประเมิน การปฏิบัติตามแผนหรือไม่ และตัวแผนการเองมีความเหมาะสมหรือไม่

การที่ไม่ประสบความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้เป็นเพราะไม่ปฏิบัติตาม แผนการ ความไม่เหมาะสมของแผนการ หรือจากทั้งสองประการรวมกัน เป็นเรื่องที่จะต้องหา ว่าสาเหตุมาจากประการไหน เนื่องจากการปฏิบัติการแก้ไขจะแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ถ้าความ ล้มเหลวมาจากแผนการ ไม่เหมาะสม อาจเป็นผลมาจากสาเหตุความผิดพลาดในการทำความเข้าใจ

เข้าใจกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ การเลือกเทคนิคที่ใช้ผิด เนื่องจากมีข้อมูลข่าวสารไม่เพียงพอและมีความรู้ในขั้นตอนการวางแผนไม่เพียงพอ การประเมินผลกระทบจากการปฏิบัติตามแผนผิดพลาด หรือประเมินความสามารถของบุคลากรที่ต้องนำแผนมาใช้ผิดพลาด

ถ้าความล้มเหลวมาจากการไม่ปฏิบัติตามแผน อาจเป็นผลมาจากสาเหตุขาดความตระหนักถึงความจำเป็นในการปรับปรุง การติดต่อสื่อสารที่ไม่เหมาะสมและมีความเข้าใจในแผนไม่เพียงพอ การให้การศึกษาและการฝึกอบรมไม่เพียงพอ ปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้นำและการประสานงานระหว่างการปฏิบัติ หรือการประเมินทรัพยากรที่ต้องใช้น้อยเกินไป

4. การปฏิบัติการแก้ไข (Act)

ขณะเมื่อทำการปฏิบัติการแก้ไขมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องแยกแยะให้ชัดเจนระหว่างการกำจัดปรากฏการณ์หรืออาการของปัญหาและการกำจัดสาเหตุ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า มีงานจำนวนมากมายที่ทำเป็นประจำในงานชนิดนี้ การกำจัดแค่อาการไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาที่มีอยู่เป็นเพียงแค่การเลื่อนการแก้ปัญหาออกไปเท่านั้น ดังนั้น ถ้าความล้มเหลวมาจากการวางแผนที่ไม่เหมาะสม การทบทวนแผนการเท่านั้น ไม่เพียงพอต่อการแก้ปัญหา ต้องมีการปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการวางแผนโดยการหาปัจจัยที่ไม่เหมาะสม สาเหตุของการวางแผน และทำการปฏิบัติการแก้ไข ความก้าวหน้าของการปรับปรุงจะเกิดขึ้นได้โดยการกำจัดสาเหตุมิใช่กำจัดอาการ และเมื่อไม่สามารถบรรลุถึงเป้าที่วางไว้ ควรมีการวิเคราะห์หาเหตุและมีการทบทวนแผนการ ดังเช่นที่กล่าวมาในหัวข้อการตรวจสอบ สาเหตุอาจมาจากตัวแผนการที่ไม่เหมาะสมหรือมีการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้นเพื่อทำการปรับปรุง ต้องมีการชี้บ่งสาเหตุแห่งความล้มเหลวอย่างถูกต้องและมีการเปลี่ยนแปลงแผนเพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมไปได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ควรมีการวางแผนการปรับปรุงคุณภาพเป็นรายปีและมีการทบทวนทุกปี เพื่อให้มั่นใจว่าแผนการดังกล่าวมีความไว้วางใจและเหมาะสม

ในขณะที่ วิกทอร์ย์ ลิมะ โชคดี (2545: 43-47) กล่าวถึง วงจร PDCA หรือ วงจรเดมมิ่ง เป็นกิจกรรมที่จะนำไปสู่การปรับปรุงงานและการควบคุมอย่างเป็นระบบ อันประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan)

ในบรรดาองค์ประกอบทั้ง 4 ประการของวงจรเดมมิ่งนั้น ต้องถือว่าการวางแผนเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด การวางแผนจะเป็นเรื่องที่ทำให้กิจกรรมอื่น ๆ ที่ตามมาสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะถ้าแผนการไม่เหมาะสมแล้ว จะมีผลทำให้กิจกรรมอื่นไร้ประสิทธิภาพตามไปด้วย แต่ถ้ามีการเริ่มต้นวางแผนที่ดี จะทำให้มีการแก้ไขน้อย และกิจกรรมจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 การนำแผนไปปฏิบัติให้เกิดผล (Do)

เพื่อให้มั่นใจว่ามีการนำแผนการไปปฏิบัติอย่างถูกต้องนั้น เราจะต้องสร้างความมั่นใจว่าฝ่ายที่รับผิดชอบในการนำแผนไปปฏิบัติได้รับทราบถึงความสำคัญและความจำเป็นในแผนการนั้น ๆ มีการติดต่อสื่อสารไปยังฝ่ายที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติอย่างเหมาะสม มีการจัดให้มีการศึกษาและการอบรมที่ต้องการเพื่อการนำแผนการนั้น ๆ มาปฏิบัติ และมีการจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นในเวลาที่เป็นด้วย

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check)

การตรวจสอบและประเมินผลลัพธ์ของการปฏิบัติตามแผน ควรจะต้องมีการประเมินใน 2 ประการ คือ มีการปฏิบัติตามแผนหรือไม่ หรือตัวแผนการเองมีความเหมาะสมหรือไม่

การที่ไม่ประสบความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้เป็นเพราะไม่ปฏิบัติตามแผนการ หรือความไม่เหมาะสมของแผนการ หรือจากทั้งสองประการรวมกัน เราจำเป็นต้องหาว่าสาเหตุมาจากประการไหน ทั้งนี้ เนื่องจากการนำไปปฏิบัติการปรับปรุงแก้ไขจะแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

ถ้าความล้มเหลวมาจากแผนการที่จัดทำขึ้นไม่เหมาะสม อาจเป็นผลมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1. ความผิดพลาดในการทำความเข้าใจกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่
2. เลือกเทคนิคที่ใช้ผิดเนื่องจากมีข้อมูลข่าวสารไม่เพียงพอและมีความรู้ในขั้นตอนการวางแผนไม่เพียงพอ

3. ประเมินผลกระทบจากการปฏิบัติตามแผนผิดพลาด
4. ประเมินความสามารถของบุคลากรที่ต้องนำแผนมาใช้ผิดพลาด

ถ้าความล้มเหลวจากการไม่ปฏิบัติตามแผน อาจเป็นผลมาจากสาเหตุต่อไปนี้

1. ขาดความตระหนักถึงความจำเป็นในการปรับปรุง
2. การติดต่อสื่อสารที่ไม่เหมาะสมและมีความเข้าใจในแผนไม่เพียงพอ
3. การให้การศึกษาและการฝึกอบรมไม่เพียงพอ
4. ปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้นำและการประสานงานระหว่างการปฏิบัติ
5. ประเมินทรัพยากรที่ต้องใช้น้อยเกินไป

ขั้นตอนที่ 4 ปฏิบัติการปรับปรุงแก้ไข (Act)

ถ้าความล้มเหลวมาจากการวางแผนที่ไม่เหมาะสม การทบทวนแผนการเท่านั้นไม่เพียงพอต่อการแก้ปัญหา ต้องมีการปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการวางแผนโดยการหาปัจจัยที่ไม่เหมาะสม สาเหตุของการวางแผน และทำการปฏิบัติการแก้ไข ความก้าวหน้าของการปรับปรุงจะเกิดขึ้นได้โดยการกำจัดสาเหตุ และขั้นตอนที่สำคัญก็คือ การทบทวนแผนการที่ต้องมีการชี้แจงถึงสาเหตุแห่งความล้มเหลวอย่างถูกต้องและมีการเปลี่ยนแปลงแผนเพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมไปได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ควรมีการวางแผนการปรับปรุงคุณภาพเป็นรายปี และมีการทบทวนทุกปีเพื่อให้มั่นใจว่าแผนการดังกล่าวมีความเชื่อถือได้และเหมาะสม การนำวงจรเดมมิ่งไปปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่องในทุกระดับขององค์กร จะทำให้เราสามารถปรับปรุงและเพิ่มคุณภาพงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเห็นผลลัพธ์ที่ชัดเจน เมื่อปัญหาเดิมหมดไปเราก็สามารถแก้ปัญหาใหม่ๆ ได้ด้วยวงจรเดมมิ่งต่อไป

การบริหารงานตามวงจรเดมมิ่ง (Deming Cycle)

การวางแผน

การวางแผน เป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรกสุด ของกระบวนการ PDCA เพราะทุกกระบวนการของวงจรเดมมิ่งเป็นผลที่ต่อเนื่องมาจากแผนทั้งสิ้น ถ้าในขั้นตอนการวางแผนทำได้ไม่ดีย่อมจะส่งผลกระทบต่อกระบวนการอื่นๆ ที่ตามมา แต่ในทางกลับกันถ้ามีการวางแผนที่ดี กิจกรรมต่างๆ ก็สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่สุจริต ฐนชนกุลวงศ์ (2543: 20) กล่าวเกี่ยวกับการวางแผนว่า ในการวางแผนควรกำหนดวิธีการต่างๆ ที่ใช้เพื่อการตรวจสอบว่าแผนดังกล่าวมีการวางแผนที่ดีและมีการปฏิบัติอย่างถูกต้อง

ความหมายของการวางแผน

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายและทัศนะในการวางแผนไว้ ดังนี้

สุรพันธ์ ยันต์ทอง (2533: 105) กล่าวว่า การวางแผนมีความหมาย 3 ลักษณะคือ

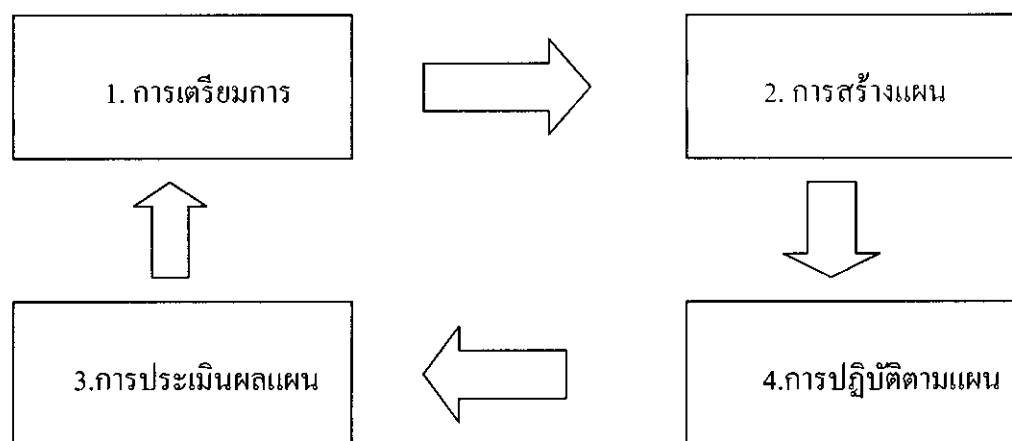
- 1) การแสดงความตั้งใจอย่างกว้างๆ
 - 2) การเตรียมการร่างแผนผัง ซึ่งแสดงสัดส่วนและความสัมพันธ์ของส่วนต่างๆ ของอาคารและเครื่องจักร
 - 3) การทำโครงร่างออกแบบหรือวางวิธีการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้
- ส่วน เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538: 35) ได้กล่าวไว้ว่า การวางแผนคือ การเตรียมการไว้ล่วงหน้า ทำให้ผู้บริหารมีความพร้อมที่จะปฏิบัติงาน หรือกระทำอะไรบางอย่างในอนาคต การวางแผนจึงเป็นการตัดสินใจของผู้บริหารในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ จะทำอะไร (What to do) ทำอย่างไร

(How to do) ทำเมื่อใด (When to do) ให้ใครทำ (Who is to do) ต้องการทรัพยากรอะไร (What is needed to do it) สำหรับเสนาะ ดิยาวั (2544: 83) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การวางแผน หมายถึง กระบวนการในการกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการว่าจะทำอย่างไร ให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น เป็นกระบวนการในการเผชิญหน้ากับความไม่แน่นอน โดยการกำหนดการกระทำขึ้นล่วงหน้าเพื่อให้ได้ผลตามที่กำหนดไว้ การวางแผนจะเกี่ยวข้องกับ 2 อย่างคือ จุดหมายปลายทางกับวิธีการเพื่อให้ถึงจุดหมายปลายทางจะทำอะไร

จากความหมายที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การวางแผน หมายถึง การปฏิบัติที่เกี่ยวกับการประชุมเตรียมการ การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค การกำหนดวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์และวิธีการ การจัดสรรงบประมาณ การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด

กระบวนการวางแผน

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538: 35 – 39) กล่าวว่า กระบวนการวางแผนสามารถแสดงผังแผนภาพ ประกอบ

ภาพ 1 กระบวนการวางแผน

ที่มา : เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538: 36)

จากแผนภาพอธิบายได้ดังนี้

1. การเตรียมการ หมายถึง การเตรียมการก่อนการวางแผนซึ่งมีกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติดังนี้

1.1 นโยบาย และเป้าหมายขององค์การต้องการอะไร

- 1.2 วิเคราะห์สภาพการปัจจุบัน งานในหน้าที่ความรับผิดชอบ ตลอดจนความพร้อมในการทำงาน
- 1.3 วัตถุประสงค์และความต้องการสอดคล้องกับนโยบาย และเป้าหมายขององค์กรหรือไม่
- 1.4 สภาพแวดล้อมปัจจุบัน และโอกาสเอื้ออำนวยให้มากน้อยเพียงใด
- 1.5 ผลสำเร็จที่ต้องการภายในระยะเวลาที่กำหนด
- 1.6 ข้อมูลต่างๆ ที่ต้องการ บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับแผนมีใครบ้าง
2. การสร้างแผน หมายถึง การกำหนดแผนที่ต้องการขึ้นมาให้ชัดเจนมีกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติดังนี้
 - 2.1 มาตรฐานหรือคุณภาพงานที่ต้องปฏิบัติ
 - 2.2 มีทางเลือกหรือกิจกรรมอะไรบ้างที่ต้องปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุตามต้องการ
 - 2.3 อุปสรรค/ข้อจำกัดที่จะเกิดขึ้นและวิธีการแก้ไขอุปสรรคหรือข้อจำกัดนั้นๆ
 - 2.4 ตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกหรือกิจกรรมที่คิดว่าดีที่สุดและเหมาะสมกับสถานการณ์
 - 2.5 กำหนดขั้นตอนของการปฏิบัติงาน
 - 2.6 ทรัพยากรที่ต้องการเพื่อสนับสนุนการทำงานมีอะไรบ้าง
 - 2.7 เขียนแผนให้ชัดเจน โดยมีการกำหนดช่วงระยะเวลาเริ่มต้นสิ้นสุดและผู้รับผิดชอบแต่ละกิจกรรม
3. การปฏิบัติตามแผน หมายถึง การนำแผนที่สร้างขึ้น ไปสู่การปฏิบัติมีกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติดังนี้
 - 3.1 กำหนดที่จะรับผิดชอบในการปฏิบัติและการควบคุมงานแต่ละส่วน
 - 3.2 ประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามแผน ก่อนที่จะมีการมอบหมายงานให้รับผิดชอบไปปฏิบัติ
 - 3.3 จัดสรรทรัพยากรสนับสนุน การปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและเพียงพอ
 - 3.4 กำหนดรูปแบบความร่วมมือและการประสานงานกับหน่วยงานอื่น หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับแผน
 - 3.5 การนิเทศงาน ช่วยเหลือแนะนำในการปฏิบัติงาน
 - 3.6 การควบคุมกำกับและติดตามผลการปฏิบัติงาน ซึ่งอาจจะใช้เทคนิค PPBS PERT/CPM หรือ Gantt Chart ช่วยในการควบคุมก็ได้

4. การประเมินผล หมายถึง การประเมินผลการปฏิบัติงานว่าได้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ การประเมินผลแผนนี้ เป็นการประเมินผลเพื่อ กลับไปยังขั้นตอนที่ 1 ของกระบวนการวางแผนนั่นเอง สำหรับกิจกรรมที่ต้องการปฏิบัติมีดังนี้

- 4.1 ผลการปฏิบัติงานได้ตามที่ความต้องการมากน้อยเพียงใด
- 4.2 ปัญหาและอุปสรรคที่พบ
- 4.3 ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามแผน
- 4.4 สมควรที่จะมีการทบทวนแผน ปรับแผนหรือไม่

การปฏิบัติตามแผน

การปฏิบัติตามแผนเป็นขั้นตอนที่มีผลต่อเนื่องมาจากการวางแผน กล่าวคือ ขั้นตอนนี้เป็นการนำแผนมาปฏิบัติจริง เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่ได้มีการวางแผนไว้ให้มากที่สุด โดยอยู่ภายใต้กรอบของกิจกรรมของแผนที่ได้เลือกไว้แล้ว ดังที่ อดิศักดิ์ พงษ์พูลผลศักดิ์ (2543: 466) กล่าวว่า หลังจากได้ดำเนินการวางแผนขั้นต่างๆ แล้ว ขั้นต่อไป จะเป็นการปฏิบัติตามแผนเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้สาเหตุของแต่ละสาเหตุและวิธีการแก้ไขปรับปรุงงานที่เลือกมาปฏิบัติ ซึ่งถ้าเป็นงานที่สามารถดำเนินการแก้ไข ปัญหาของสาเหตุด้วยกลุ่มเองก็ลงมือปฏิบัติ หากไปเกี่ยวกับหลายหน่วยงานก็แจ้งให้ผู้บริหาร ดำเนินการสั่งการให้หน่วยงานนั้น ร่วมมือแก้ไขประสานงานกันไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายของการปฏิบัติตามแผน

สงัด อุทรานนท์ (2530: 90 – 91) ได้ให้ความหมายของการปฏิบัติตามแผนในลักษณะของการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติมี 3 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. ปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถที่ได้รับ
2. ปฏิบัติให้เสร็จออกมาทันตามกำหนดเวลาและมีคุณภาพสูง
3. ปฏิบัติงานโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ตลอดจนเครื่องใช้ต่างๆ ที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างได้ผล

สำหรับ สุจริต คุณธนกุลวงศ์ (2543: 21) ได้ให้ความหมายการปฏิบัติตามแผนในลักษณะของความมั่นใจของผู้คุมงานที่มีต่อผู้ปฏิบัติงาน ว่าหลังจากจบการวางแผนแล้วเข้าสู่ขั้นตอนการปฏิบัติงานหรือดำเนินงาน ขั้นตอนต่างๆ ที่เสนอไว้ควรนำไปปฏิบัติเพื่อให้มั่นใจว่ามีการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

1. สร้างความมั่นใจว่า ผู้รับผิดชอบดำเนินงาน ตระหนักถึงวัตถุประสงค์ และความจำเป็นของงานอย่างถ่องแท้

2. ให้ผู้รับผิดชอบดำเนินงานตามแผน รับรู้เนื้อหาในแผนอย่างถ่องแท้

3. จัดให้มีการศึกษาหรือฝึกอบรมเพื่อดำเนินงานตามแผน

4. จัดหาทรัพยากรที่จำเป็นตามที่กำหนด และเมื่อต้องการ

สรุปได้ว่า การปฏิบัติตามแผน หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับ การมอบหมายงาน การประชาสัมพันธ์ การประสานงาน การเบิกจ่ายงบประมาณ การใช้จ่ายงบประมาณ การควบคุมงานที่กำหนดไว้ในแผน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด

การตรวจสอบ

การตรวจสอบนับเป็นขั้นตอนที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติได้รู้ว่า ในการปฏิบัติงานตามแผน สามารถบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนหรือไม่ มากน้อยเพียงใด เพื่อหาทางแก้ไขปรับปรุงหรือกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา ซึ่งจะเห็นได้จากแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544: 29) ได้กล่าวว่า การตรวจสอบประเมินผล เป็นกลไกสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ ที่จะสะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานที่ผ่านมาว่าบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้เพียงใด ต้องปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใดบ้าง

ส่วน สุจริต คุณชนกุลวงศ์ (2543: 21) กล่าวว่า เมื่อทำการตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผน ควรมีการประเมิน 2 แง่ อย่างเป็นอิสระต่อกัน

1. มีการดำเนินงานตามแผนอย่างถูกต้องหรือไม่

2. เนื้อหาของแผนมีสาระเพียงพอหรือไม่

ถ้าวัตถุประสงค์ของงานไม่บรรลุ แสดงว่า สภาพเงื่อนไขไม่เป็นไปตามข้อ 1 หรือข้อ 2 หรือทั้งสองข้อ เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องพิจารณาว่าอยู่ในกรณีใด เพราะการแก้ไขที่ต้องการในแต่ละข้อจะแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

จากแนวคิดทั้งสองแนวคิดจะเห็นได้ว่า หลังการปฏิบัติงานจะต้องมีการประเมินผล เพื่อเป็นการตรวจสอบให้ทราบถึงผลของการปฏิบัติงานนั้นๆ ดังที่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2530: 90 – 118) อธิบายไว้ว่า การประเมินผล คือ ขั้นตอนในการติดตามตรวจสอบว่าการตัดสินใจที่ได้กระทำไปนั้น ได้ผลตามที่ได้คาดหมายไว้หรือไม่ และการประเมินผลคืองานในขั้นสุดท้าย เป็นการวัดหรือตรวจสอบเพื่อประเมินการดำเนินงานตามที่ได้กำหนดไว้ในแผน สอดคล้องกับ ภิญญู สาธร (2526: 67) กล่าวว่า การประเมินผล หมายถึง การตรวจสอบผลงานทุกระยะ จะได้ทราบผลการปฏิบัติงานและปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อหาแนวทางแก้ไขและหมายถึงการประเมินขั้นสุดท้ายนำไป

เปรียบเทียบผลงานที่ได้กับเป้าหมายที่ตั้งไว้เพื่อวางแผนใหม่ในอนาคต และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดของ ลาก เพชรเรือง (2526: 29) ได้อธิบายไว้ดังนี้ การตรวจสอบ หมายถึงการ การทำกิจกรรม 2 ประการคือ

1. การตรวจสอบ ว่าหลังจากการแก้ปัญหาแล้วสภาพปัญหานั้นลดลงจนถึงเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ซึ่งมีวิธีการดังนี้

1.1 ตรวจสอบ หมายถึง หัวหน้าหน่วยหรือหัวหน้าแผนกให้คำแนะนำตามสภาพที่ก้าวหน้าไป และให้คำแนะนำวิธีการระหว่างขั้นตอนของการดำเนินงาน

1.2 ตรวจสอบผลงาน หมายถึง การบันทึกผลงานเปรียบเทียบกับแผนที่กำหนดแล้วรายงาน และตรวจสอบดูว่า ทำได้ตามแผนที่กำหนดหรือไม่

1.3 ตรวจสอบระหว่างดำเนินงาน โดยให้ผู้ดำเนินการตรวจสอบการดำเนินการด้วยตัวเอง

1.4 รับรองผลที่ได้ โดยบันทึกผลลัพธ์ที่ได้ลงในรายงานผลลัพธ์ของการดำเนินงานแล้วนำเสนอผล ถ้าได้ผลดีมาก ควรประกาศเกียรติคุณ เพื่อเป็นการเสริมแรง

2. การควบคุม ภายหลังจากการตรวจสอบให้ปฏิบัติตามขั้นตอน เพื่อหาข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไข แล้วให้ใช้เทคนิคการควบคุม โดยเก็บข้อมูลสภาพก่อนการแก้ปัญหาและเก็บข้อมูลสภาพหลังจากดำเนินการแก้ปัญหาแล้วเพื่อวิเคราะห์คุณภาพเชิงเปรียบเทียบว่า บรรลุเป้าหมายเพียงใด เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลนั้น ควรเป็นเครื่องมือประเภทเดียวกันทั้งก่อนและหลังการแก้ปัญหา การตัดสินใจผลการควบคุมการดำเนินงานสำคัญมากถ้าผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นดังนี้

2.1 ไม่บรรลุเป้าหมาย ให้นำไปปรับปรุงต่อไป

2.2 บรรลุเป้าหมาย ให้กำหนดมาตรฐานของงาน

การปรับปรุงแก้ไข

เมื่อผ่านขั้นตอนการประเมินแล้ว สามารถนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน และนำผลที่ได้ไปตรวจสอบกับเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ในแผนว่าเป็นอย่างไร ดังที่ อติศักดิ์ พงษ์พูนผลศักดิ์ (2534: 467) กล่าวไว้ว่า ขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไข ในขั้นนี้เป็นผลการตรวจสอบ ว่าถ้าได้ผลต่ำกว่าเป้าหมายให้รีบแก้ไขปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพขึ้น แล้วจึงจัดทำเป็นมาตรฐานงานในการปฏิบัติ เพื่อเสนอรายงานผลงานให้กลุ่มอื่นได้ทราบต่อไป แต่ สุจริต คุณธรรกุลวงศ์ (2543: 36) กล่าวถึงการปรับปรุงแก้ไขให้คำนึงถึงเนื้อหาของแผนด้วย ไม่ใช่แก้ไขเฉพาะวิธีการปฏิบัติงานอย่างเดียว ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ ในการปฏิบัติการแก้ไข มีความจำเป็น

จะต้องแยกแยะอย่างชัดเจนในการกำจัดอาการและหาสาเหตุของการวางแผนที่ไม่ดีพอก่อน แล้วจึงทำการปรับปรุงคุณภาพของการวางแผนและปรับปรุงเนื้อหาของแผนด้วย

นอกจากนี้ ลาก เพชรเรื่อง (2526: 31) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคเป็นกิจกรรมที่ต้องทำในกรณีที่ปรากฏว่าตรวจสอบแล้ว ผลงานไม่บรรลุหรือไม่สอดคล้องกับเป้าหมายก็ให้ปรับปรุงใหม่ วิธีการปรับปรุงใหม่ให้ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ปรับปรุงการวางแผนใหม่
2. ลงมือปฏิบัติตามแผนที่ปรับปรุงใหม่
3. ตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติงานใหม่
4. ถ้ายังไม่บรรลุเป้าหมายจะต้องปรับปรุงใหม่ จนกว่าจะบรรลุเป้าหมายจึง

กำหนดเป็นมาตรฐาน

จากข้อมูลที่กล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า วงจร PDCA หรือ วงจรเดมมิง (Deming Cycle) ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การดำเนินการตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Act) โดยการวางแผน การลงมือปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ และหากไม่ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหมายไว้ จะต้องทำการทบทวนแผนการ โดยเริ่มต้นใหม่และทำตามวงจรเดมมิงซ้ำอีก เมื่อวงจรเดมมิงหมุนซ้ำไปเรื่อย ๆ จะทำให้เกิดการปรับปรุงงานและระดับผลลัพธ์ที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ

แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ

ในยุคของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีและการสื่อสาร ทำให้การบริหารในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นการบริหารจัดการด้วยความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจนเพื่อใช้ในการวางแผน พัฒนางาน กำหนดนโยบาย และมีกระบวนการที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการ และความพึงพอใจของลูกค้าที่มีลักษณะเป็นปัจเจกบุคคล ระบบการบริหารต้องเปลี่ยนจากเดิมคือ ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์หรือกรอบวิธีคิดและยุทธศาสตร์ธุรกิจแบบใหม่ที่ต้องเป็นลักษณะการบริหารองค์กรเชิงบูรณาการ หรือเครือข่ายองค์กร โดยทำให้แก่นของความสามารถหลักเกิดขึ้นในทุกหน่วยขององค์การ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายคำว่าบูรณาการรวมหน่วย คือ การนำหน่วยที่แยกๆ กัน มารวมเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันส่วนคณะกรรมการนโยบายกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น (กนภ.) ได้นิยามคำว่า การบูรณาการ คือ การผสมผสานการพัฒนาในพื้นที่ โดยกระบวนการประสานความร่วมมือของภาคีการพัฒนาในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องในด้านแผนงาน

แผนเงิน บุคลากร และการปฏิบัติตามแผนร่วมกันในพื้นที่เป้าหมาย หรือกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดตามภารกิจหน้าที่ความรับผิดชอบของทุกภาคีการพัฒนา เพื่อนำไปสู่ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับที่ สำนักงาน ก.พ.ร. (วินัย ภูประชาตระกูล, 2549: 112) ได้กล่าวถึงว่า การบริหารเชิงบูรณาการ คือ การให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีม มีภาวะผู้นำ มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีภารกิจและยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน รวมทั้งทักษะการบริหารจัดการ ความรับผิดชอบและความน่าเชื่อถือ เพื่อให้นโยบายของรัฐภายในประเทศและต่างประเทศสามารถนำไปปฏิบัติและบริหารอย่างเชื่อมโยงกัน โดยมีหัวใจของการบริหารที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง

จากข้อมูลดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า การบริหารจัดการเชิงบูรณาการ หมายถึง การประสานทุกกระบวนการและทุกระบบในองค์กรอย่างผสมผสานกลมกลืนเพื่อให้เกิดการทำงานเป็นทีม และนำไปสู่ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาที่วางไว้

แนวทางการบริหารจัดการเชิงบูรณาการ

วินัย ภูประชาตระกูล (2549: 112) ได้ให้หลักการบริหารเชิงบูรณาการ 3 ประการ ดังนี้ 1) มีหน่วยย่อย เช่น องค์กรประกอบ ชั้นส่วน หรือชั้นระดับที่จะนำมาประมวลเข้าด้วยกัน 2) ความสัมพันธ์เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน 3) การประสานกลมกลืนในสถานะที่สมดุล ดำรงอยู่และดำเนินไปด้วยดี ประกอบกับกรมพัฒนาชุมชน ได้กล่าวถึง การนำเทคนิคบริหารงานเชิงบูรณาการ เพื่อใช้ในการบริหารราชการสู่ความเป็นเลิศ และกำหนดแนวทางในการนำไปปฏิบัติจริง ไว้ดังนี้

1. ระดมข้อมูลหรือข้อเท็จจริง หมายถึงการระดมแสวงหาข้อมูลหรือข้อเท็จจริงในองค์กรหรือในพื้นที่ด้านต่างๆ ให้มากที่สุดในทุกเรื่อง ทุกมิติโดยข้อมูลต้องถูกต้องครบถ้วนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างทันการณ์และทันเวลา สำหรับการระดมข้อมูลนั้นอาจทำได้หลายวิธี เช่น

1.1 ประชุมประชาคม เป็นโอกาสให้สมาชิกในองค์กรมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ อย่างทั่วถึง

1.2 ตรวจสอบข้อมูล จากสถิติ เอกสารราชการหน่วยงานภาครัฐ

1.3 การวางระบบฐานข้อมูล เพื่อการบริหารทุกหน่วยงานขององค์กรจะใช้เป็นฐานข้อมูลในการทำงานร่วมกัน โดยมีการติดตามปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน

2. การรวบรวมปัญหาหรือความต้องการขององค์กรหรือของประชาชนเพื่อไปสู่ระบบการวิเคราะห์และการจำแนกปัญหา และบางปัญหามีความเชื่อมโยงกัน

3. การวางแผน คือ การวางแผนยุทธศาสตร์หรือแผนกลยุทธ์ กำหนดวิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ของแผน ทำตามแผนที่วางไว้เพื่อให้เกิดผลงานที่ตั้งไว้ตามเป้าหมาย การวางแผนนี้เป็น การระดมและบูรณาการทรัพยากรการบริหารจัดการเข้าด้วยกัน เช่น บุคลากร งบประมาณ เวลา

4. กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน เป็นเสมือนดั่งการปักธงความสำเร็จที่ต้องการให้ เกิดขึ้นเป็นที่รับรู้ละยอมรับของสมาชิกทุกคน

5. การมีเจ้าภาพ คือ การมีผู้นำที่เป็นศูนย์รวมของการบริหารร่วมพลังทุกฝ่าย จุคประภายให้องค์กรต่างๆ ร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ และร่วมตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ

6. การทำงานเป็นทีม เป็นการทำงานร่วมกันกำหนดทิศทาง เป้าหมายการบริหาร ที่ชัดเจน โดยมีข้อมูลสนับสนุน ร่วมกันมองปัญหา วิเคราะห์กำหนดยุทธศาสตร์ ลงมือปฏิบัติ ตรวจสอบและประเมินผลร่วมกัน

7. การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ดังนี้

7.1 ร่วมกันแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ

7.2 ร่วมกำหนดเป้าหมายและแนวทางการทำงาน

7.3 ร่วมกันประชาสัมพันธ์เป้าหมายและวิธีการทำงานให้ทุกฝ่ายรับทราบ

7.4 ร่วมกันดำเนินการ ตามแนวทางและเป้าหมายที่กำหนด

7.5 ร่วมกันตรวจสอบ และประเมินผลการทำงาน

8. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารเพื่อความรวดเร็วและทัน เหตุการณ์

9. การงานแผนประชาสัมพันธ์โดยประชาสัมพันธ์การบริหารงาน

10. ส่งเสริมวัฒนธรรมใหม่ในการทำงานราชการในเรื่องต่างๆดังต่อไปนี้

10.1 การสร้างบรรยากาศ หรือสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ใน สังคมแห่งการเรียนรู้ เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน

10.2 การร่วมมือกันให้งานสำเร็จตามกำหนดเวลา

10.3 ผู้นำองค์กรมีวิสัยทัศน์ มีความเป็นประชาธิปไตย และไว้วางใจ

10.4 การสื่อสารที่เข้าใจในทิศทางเดียวกัน

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น จึงอาจสรุปได้ว่า แนวทางการบริหารเชิงบูรณาการ เป็นแนวทางการบริหารรูปแบบหนึ่งที่มีคุณค่า และสามารถนำไปใช้กับการบริหารองค์กรราชการ ในทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การปรับเปลี่ยนการบริหารราชการให้เหมือนกับการบริหารธุรกิจที่ ต้องคำนึงถึงต้นทุนและกำไร ส่วนการจะบูรณาการอะไรและขนาดไหนนั้นขึ้นอยู่กับพันธกิจของ แต่ละองค์กร เพราะทุกองค์กรต่างก็มีเป้าหมายสูงสุดในการบริหารงาน

ดังนั้น ในการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า จึงควรผนึกเอาการมีส่วนร่วมของชุมชน เข้ากับหน่วยงาน กลุ่ม องค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องและรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ในการร่วมคิด ร่วมค้นหา ร่วมแก้ไข และร่วมกำหนดทิศทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทั้งในระดับจังหวัดและระดับประเทศ สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าให้มากขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว (Tourism) เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งกระทำเพื่อพักผ่อน คลายความตึงเครียดจากกิจกรรมงานประจำ โดยปกติการท่องเที่ยวจะหมายถึง การเดินทางจากที่หนึ่ง ไปยังอีกที่หนึ่ง โดยไม่คำนึงว่าระยะทางนั้นจะใกล้หรือไกล และการเดินทางนั้นจะมีการค้างแรมหรือไม่

ความหมายของการท่องเที่ยว

องค์กรสหประชาชาติในคราวประชุมว่าด้วยการเดินทางและการท่องเที่ยว ณ กรุงโรม เมื่อปี พ.ศ. 2506 ได้ให้นิยามของการท่องเที่ยวไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมที่มีเจตนาใจที่เกี่ยวข้ออยู่ 3 ประการ คือ 1) ต้องมีการเดินทาง 2) ต้องมีสถานที่ปลายทางที่ประสงค์จะไปเยี่ยมชม 3) ต้องมีจุดมุ่งหมายในการเดินทาง สำหรับจุดมุ่งหมายในการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยว ต้องมีใช่เพื่อการประกอบอาชีพและไปอยู่ประจำ แต่เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่าง ดังต่อไปนี้ 1) เพื่อพักผ่อนในวันหยุด 2) เพื่อวัฒนธรรมหรือศาสนา 3) เพื่อการศึกษา 4) เพื่อการกีฬาและบันเทิง 5) เพื่อชมประวัติศาสตร์และความสนใจพิเศษ 6) เพื่องานอดิเรก 7) เพื่อเยี่ยมชมญาติมิตร 8) เพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ 9) เพื่อเข้าร่วมชุมนุม (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2540) นอกจากนี้ การท่องเที่ยวเป็นการนันทนาการรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นระหว่างเวลาว่างที่มีการเดินทางเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเป็นการเดินทางจากที่หนึ่งที่มีจุดหมายที่อยู่อาศัยไปยังอีกที่หนึ่งที่ตั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม โดยมีแรงกระตุ้นจากความต้องการในด้านศักยภาพ ด้านวัฒนธรรม และการปฏิสัมพันธ์ (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2540) อีกทั้งการท่องเที่ยว หมายถึง ผลรวมของปรากฏการณ์ต่าง ๆ และความสัมพันธ์ที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับธุรกิจและบริการต่าง ๆ รวมทั้งกับรัฐบาลประเทศเจ้าภาพและประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยว

ที่เกี่ยวข้องอยู่ในกิจกรรมหรือกระบวนการในการดึงดูด ด้วยการต้อนรับที่อบอุ่น เต็มเปี่ยม ไมตรีจิต แก่นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน

ดังนั้น ความหมายของการท่องเที่ยว จึงน่าจะหมายถึง การเดินทางจากที่อยู่อาศัย ไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราวโดยสมัครใจ ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้ วัตถุประสงค์ของการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยว ความบันเทิงรื่นเริงสนุกสนาน ซึ่งไม่รวมถึงการเดินทางเพื่อธุรกิจการค้า การรบ การศึกษา การรักษาพยาบาล การกลับภูมิลำเนา หรือการพำนักอยู่เป็นการถาวร เป็นปรากฏการณ์ และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ หรือการกระทำต่อกันของนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการรัฐและชุมชน ผู้เป็นเจ้าของบ้านในกระบวนการดึงดูดใจ และการต้อนรับที่อบอุ่นแก่นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน

ความสำคัญของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีบทบาทสูงยิ่งในการนำเงินตราเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้อันดับหนึ่ง เมื่อเทียบกับสินค้าส่งออกอื่น ๆ การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคม ดังต่อไปนี้ 1) ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจของประเทศ คือเป็นแหล่งที่นำรายได้ในรูปเงินตราต่างประเทศ ช่วยลดปัญหาการขาดดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ ช่วยสร้างอาชีพและการจ้างงาน ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจของท้องถิ่น การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการกระตุ้นการผลิต 2) ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อสังคมประเทศ คือ ช่วยยกระดับมาตรฐานการครองชีพของคนในท้องถิ่น ช่วยสร้างความเจริญทางสังคมให้แก่ท้องถิ่น ช่วยอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดประโยชน์ด้านการศึกษา ช่วยลดปัญหาการอพยพย้ายถิ่นของชุมชนท้องถิ่น ช่วยกระตุ้นให้มีการคิดค้นนำทรัพยากรธรรมชาติส่วนเกิน ที่ไร้ค่ามาประดิษฐ์เป็นสินค้าที่ระลึกจำหน่าย ช่วยสร้างสันติภาพและความสามัคคี ซึ่ง เดชา ใต้สูงเนิน (2543: 20) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เป็นเครื่องมือที่มีอำนาจให้มีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ได้เป็นอย่างมาก ถ้าการท่องเที่ยวมีการจัดการและการบริหารที่ดี ก็จะสามารถใช้พื้นที่ ที่เป็นทรัพยากรนั้นได้โดยไม่ทำให้มันเสื่อมโทรมลง

ความสำคัญของการท่องเที่ยว จึงอาจสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวมีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจ สามารถนำเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ประเทศ ทำให้เกิดการหมุนเวียนแลกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น สร้างงานและอาชีพ เป็นการแก้ไขการว่างงาน นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ของมนุษยชาติก่อให้เกิดสันติภาพ ความเป็นมิตรไมตรีและความเข้าใจอันดีระหว่าง

เจ้าของบ้านและผู้มาเยือน ก่อให้เกิดการอนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยและเป็นการสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่สังคม นอกจากนี้ การท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เพราะอุตสาหกรรมท่องเที่ยวช่วยขยายขอบเขตการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ และทรัพยากรวัฒนธรรม ตลอดจนทำให้สาขาเศรษฐกิจอื่น ๆ ขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย

ความหมายและประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวกิจกรรมและวัฒนธรรม ประเพณีที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่น ที่มีลักษณะเด่น สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ วินิจ วีรยางค์กูร (2532: 23) แบ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวออกตามลักษณะความต้องการของนักท่องเที่ยวได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. ประเภทธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามเกิดขึ้นตามธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา น้ำตก ถ้ำ น้ำพุร้อน บ่อน้ำร้อน เขตสงวนพันธุ์สัตว์ สวนสัตว์ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนรุกขชาติ ทะเล หาดทราย หาดหิน ทะเลสาบ เกาะ เขื่อน อ่างเก็บน้ำ แหล่งน้ำจืด เป็นต้น ตัวอย่างแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติของไทย ได้แก่ ภูกระดึง น้ำตกเอราวัณ เกาะเสม็ด ฯลฯ เป็นต้น

2. ประเภทโบราณวัตถุสถานและศาสนา เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี หรือศาสนา ได้แก่ วัด โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ ชุมชนโบราณ พิพิธภัณฑสถาน โบราณสถาน กำแพงเมือง คูเมือง อนุสาวรีย์ และอนุสรณ์สถาน ตัวอย่างแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ ได้แก่ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ฯลฯ เป็นต้น

3. ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรมเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวอีกประเภทหนึ่งในลักษณะของพิธี งานประเพณี ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต ศูนย์วัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง ตัวอย่างเช่น ตลาดน้ำดำเนินสะดวก งานช้างจังหวัดสุรินทร์ สวนสามพราน ฯลฯ เป็นต้น

ส่วน เสกสรรค์ ชงวนิชย์ (2541: 48) กล่าวว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมและวัฒนธรรม ประเพณีที่สามารถดึงดูดความสนใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางเยี่ยมชมได้ และสามารถแบ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ หมายถึง ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ภูเขา แม่น้ำ น้ำตก เกาะ สันดอน แก่ง ถ้ำ เิงผา หนองบึง อ่างเก็บน้ำ น้ำพุ น้ำร้อน หาดทราย หุบเขา อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน ป่าสงวนแห่งชาติ ฯลฯ
2. แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์และโบราณคดี โบราณสถาน โบราณวัตถุ หมายถึง แหล่งหลักฐานบอกอดีตของมนุษยชาติ เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ ปรางค์ ปราสาท กู่ สถูป ชาติ เมืองและชุมชนโบราณ ศาสนสถานเก่า คูเมือง กำแพงเมือง อนุสาวรีย์ วัง ศิลาจารึก พิพิธภัณฑ์ ฯลฯ
3. แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หมายถึง แหล่งหรือสถานที่ที่แสดง ขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีชีวิต ความเป็นอยู่และวัฒธรรม ที่เป็นศูนย์รวมวัฒนธรรมในปัจจุบัน เช่น ขนบธรรมเนียม ประเพณี การละเล่นพื้นบ้าน ศาสนสถานหรือสำนักสงฆ์ ตลอดจน ทัศนียภาพประเพณีเด่น ๆ และสำคัญ ๆ ในท้องถิ่น

องค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยว

วินิจ วีรยงค์กูร (2532: 76) กล่าวว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวกิจกรรมและวัฒนธรรมประเพณีที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่น ที่มีลักษณะเด่น สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ โดยที่ฐิติทธิ์ ชูชาติ (2544ก: 30) ได้กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ได้ แหล่งท่องเที่ยวต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ หรือ 3 As ได้แก่

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) สิ่งดึงดูดใจเกิดจากสถานที่ และเหตุการณ์ สถานที่อาจเกิดจากธรรมชาติสร้างหรือมนุษย์สร้างขึ้น แต่เหตุการณ์ที่น่าประทับใจเกิดจามมนุษย์สร้างเพียงอย่างเดียว
2. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ความสะดวกสบายทำให้นักท่องเที่ยวหรือคนเดินทางเข้าไปถึงสถานที่ได้รวดเร็ว ปลอดภัย และสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การก่อสร้างปัจจัยพื้นฐานในการผลิต เช่นระบบขนส่ง ระบบการสื่อสาร ระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้สิ่งก่อสร้างอื่น ๆ เช่น โรงแรม ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก โรงพยาบาล ฯลฯ ตลอดจนระบบกาจัดของเสียก็เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องพัฒนาควบคู่กันไปแหล่งท่องเที่ยว

3. การเข้าถึง (Accessibility) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวต้องมีระบบการขนส่ง ซึ่งประกอบด้วย เส้นทาง พาหนะ สถานี และผู้ประกอบการ การขนส่งมีวัตถุประสงค์ในการลำเลียงคนและสิ่งของ ไปยังจุดหมายปลายทางโดยผ่านเส้นทางหรือท่าลำเลียง

ในขณะที่เดียวกัน Mill and Morrison (1995: 201-202 อ้างใน ชูสิทธิ์ ชูชาติ, 2544ก: 32) มีความเห็นตรงกันว่า แหล่งท่องเที่ยวจะเป็นจุดสนใจของนักท่องเที่ยวจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบหลายๆอย่างผสมผสานกัน มิลล์ และ มอริสสัน กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวต้องประกอบด้วยสิ่งดึงดูดใจ ในด้านความสวย ความน่าประทับใจ สิ่งอำนวยความสะดวกในด้านที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ร้านซักรีดหรือบริการอื่นๆ ปัจจัยพื้นฐานในเรื่องระบบการสื่อสารและสาธารณูปโภค การขนส่งและการต้อนรับอย่างมีไมตรีต่อนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548: 29-30) ที่กล่าวว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวต้องมีสิ่งดึงดูดใจ (attraction) เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของทรัพยากรการท่องเที่ยวต้องมีสิ่งดึงดูดใจอย่างใดอย่างหนึ่งในการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเยี่ยมชมสถานที่นั้นๆ ซึ่งสิ่งดึงดูดใจการท่องเที่ยวย่อมแตกต่างกันไปตามประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยว

การจัดการการท่องเที่ยว

การจัดการการท่องเที่ยว หมายถึง การกระทำอย่างมีเป้าหมายที่สอดคล้องกับหลักการ ทฤษฎี และแนวคิดที่เหมาะสม ยิ่งไปกว่านี้ยังต้องคำนึงถึงสภาพที่แท้จริง รวมทั้งข้อจำกัดต่างๆของสังคมและสภาพแวดล้อม การกำหนดแนวทาง มาตรการ และแผนปฏิบัติการที่ดีต้องคำนึงถึงกรอบความคิดที่ได้กำหนดไว้ มิฉะนั้นแล้ว การจัดการท่องเที่ยวจะดำเนินไปอย่างไรทิศทางและประสบความสำเร็จล้มเหลว (มนัส สุวรรณ, 2543: 112) ซึ่งการพิจารณาการจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบและบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายนั้นจำเป็นต้องพิจารณาระบบย่อยและองค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยว บทบาทหน้าที่ของแต่ละองค์ประกอบ และความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบนั้น รวมถึงการพิจารณาสภาพแวดล้อมของระบบการท่องเที่ยวด้วย ซึ่งระบบการท่องเที่ยวที่สำคัญจำแนกได้ 3 ระบบ คือ

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resource) อันประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่จะหมายถึง สภาพทางกายภาพของทรัพยากรทางธรรมชาติ หรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ตลอดจนวัฒนธรรมของชุมชนและท้องถิ่น
2. การบริการการท่องเที่ยว (Tourism Services) ได้แก่การให้บริการเพื่อการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่หรือกิจกรรมที่มีผลเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้นๆ

3. การตลาดท่องเที่ยว (Tourism Marketing) เป็นส่วนหนึ่งของความต้องการในการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และประชาชนในพื้นที่ ซึ่งหมายรวมถึงกิจกรรมรูปแบบ หรือกระบวนการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในพื้นที่

การดำเนินการพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยวนั้น ดำเนินการได้โดยการพิจารณาจากการดำเนินงานด้านการตลาดการท่องเที่ยว ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การกำหนดแผนการตลาดท่องเที่ยว การสร้างเส้นทางหรือกิจกรรมท่องเที่ยว และการโฆษณาไปยังกลุ่มเป้าหมาย

สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว เป็นสรรพสิ่งที่รองรับในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เพื่อให้การเดินทางท่องเที่ยวไปด้วยความสะดวกสบายและปลอดภัย โดยสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวโดยตรง เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเพื่อรองรับการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ ได้แก่ การอำนวยความสะดวกในการเข้าออกประเทศ การให้บริการท่องเที่ยว

2. สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวโดยอ้อม เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในประเทศแล้ว แม้จะไม่มีนักท่องเที่ยว รัฐบาลก็ต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้แก่ประชาชนของตน ส่วนการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวถือเป็นผลพลอยได้ ประกอบด้วย 3 อย่าง คือ

2.1 สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ จำเป็นต่อการยังชีพของประชาชน เพื่อให้ได้รับความความสะดวกสบายในความเป็นอยู่ และส่งผลเป็นประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยวด้วย ได้แก่ การสื่อสาร การไฟฟ้า การประปา การคมนาคม การสุขภาพ การศึกษา และการสาธารณสุข เป็นต้น

2.2 สิ่งอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัย เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่รัฐบาลให้ความปลอดภัยทั้งร่างกาย ทรัพย์สินและการเดินทางแก่ประชาชนและนักท่องเที่ยว ด้วยการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมและความเดือดร้อนต่างๆที่จะเกิดขึ้น เช่นการโจรกรรม ปล้นจี้ ชิงทรัพย์ ก่อความไม่สงบ และความปลอดภัยจากบริการท่องเที่ยว เป็นต้น

2.3 สิ่งอำนวยความสะดวกด้านอื่นๆ เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่เสริมหรือสนับสนุนเพื่อความความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยว เช่น การบริการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ การบริการเสริมความงาม และการบริการรักษาพยาบาล เป็นต้น

นอกจากนี้ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542: 73-77) ได้อธิบายถึง การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวจำเป็นต้องพัฒนา 3 ด้านด้วยกัน คือ การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทั่วไปในแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวและการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านป้ายบอกทางในแหล่งท่องเที่ยว

กล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวในแต่ละระบบย่อย มีองค์ประกอบอีกมากมายที่มีบทบาท และหน้าที่ที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์ต่อกัน นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม นอกระบบ เช่น ลักษณะทางกายภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว ภูมิอากาศ ชุมชน กิจกรรมทางสังคม และกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่นๆ ในพื้นที่ระบบนิเวศ ป่าไม้ แหล่งน้ำ และอากาศ ตลอดจนการบริหาร และการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อมนอกระบบเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวได้ทั้ง โดยตรงและโดยอ้อม

การพัฒนาการท่องเที่ยว

การพัฒนาการท่องเที่ยวมีจุดมุ่งหมายการดำเนินงานที่จะให้การท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางที่จะก่อให้เกิดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว พร้อมทั้งรักษาทรัพยากรให้คงความดึงดูดใจและพัฒนาให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งอาจแบ่งได้เป็นการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาบริการการท่องเที่ยวและการส่งเสริมการท่องเที่ยว สถาบันวิจัย วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540) ได้กำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนา การท่องเที่ยว เพื่อมุ่งเน้นให้การท่องเที่ยวเป็นฐานทางเศรษฐกิจในส่วนภูมิภาคที่จะกระตุ้นให้เกิด การลงทุนในอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมที่ต่อเนื่องเป็นแหล่งสร้างงาน กระจายรายได้ และ ความเจริญไปสู่ภูมิภาค ในขณะที่เดียวกันก็ได้ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์และฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติ เน้นการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการชักจูง แนะนำ และควบคุมพฤติกรรมนักท่องเที่ยวให้ประสานกลมกลืนกัน ทั้งนี้ การพัฒนาการท่องเที่ยวอาจ ดำเนินการโดยอิสระแบบแก้ปัญหาเฉพาะหน้า แบบมีแผนเฉพาะตัวและแบบมีแผนผสมผสาน เชื่อมโยงกันในระดับที่กว้างขึ้นได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับขนาดและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ปริมาณและรูปแบบการท่องเที่ยว ลักษณะขององค์กรที่รับผิดชอบและผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อระบบ สังคมสิ่งสำคัญที่จะประกันความสำเร็จของการพัฒนาการท่องเที่ยว คือ การประสานสอดคล้องกัน ในองค์ประกอบของการท่องเที่ยว ความเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่และการกระจายตัวของผลประโยชน์ จากการพัฒนาที่เกิดขึ้น

สมาชิกขององค์การการท่องเที่ยวโลก ได้ตกลงยึดถือปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ไว้ดังนี้ 1) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดในการพัฒนาการท่องเที่ยว ควรจะคุ้มครอง สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติเพื่อให้มุมมองและบรรลุการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างเต็มที่ มีความ ต่อเนื่องและยั่งยืนในอันที่จะสามารถตอบสนองต่อความจำเป็น และความหวังของคนรุ่นปัจจุบันและ อนาคตอย่างเท่าเทียมกัน 2) การพัฒนาการท่องเที่ยวทุกรูปแบบที่นำไปสู่การประหยัดทรัพยากรที่มีค่า

และหายาก โดยเฉพาะน้ำและพลังงาน รวมทั้งการหลีกเลี่ยงการผลิตของเสียเท่าที่เป็นไปได้ การพัฒนาเหล่านี้ควรได้รับสิทธิพิเศษและควรได้รับการส่งเสริมจากประเทศ ภูมิภาค และองค์การสาธารณสุขท้องถิ่น 3) ควรแสวงหาความแตกต่างระหว่างเวลาและสถานที่ของการเดินทางของนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน ในช่วงวันลาพักผ่อนและวันหยุดของโรงเรียน เพื่อให้มีการกระจายการพักผ่อนตลอดปี ทั้งนี้เพื่อกระจายการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม และเป็นการกระจายผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจท้องถิ่นอีกด้วย 4) การออกแบบ โครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยว และการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวควรจัดในแนวทางที่จะรักษามรดกทางธรรมชาติ ซึ่งประกอบด้วยระบบนิเวศวิทยาและความหลากหลายทางชีววิทยา และเพื่อรักษาชีวิตสัตว์หายากที่ตกอยู่ในภาวะอันตราย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะผู้ประกอบการวิชาชีพต่าง ๆ ควรจะมีข้อตกลงที่จะกำหนดหรือจำกัดกิจกรรมของตนในพื้นที่ที่มีความอ่อนไหว เช่น ทะเลทราย ขั้วโลกหรือพื้นที่ภูเขาสูง พื้นที่ชายฝั่งป่าเมืองร้อน หรือพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยการสร้างพื้นที่สงวนธรรมชาติหรือเขตคุ้มครอง 5) การท่องเที่ยวธรรมชาติและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นที่ยอมรับว่าเป็นหนทางไปสู่การส่งเสริมและทำให้การท่องเที่ยวมีความงดงาม แต่ทั้งนี้ต้องเคารพต่อมรดกธรรมชาติและประชากรท้องถิ่น และต้องอยู่ในขีดความสามารถที่แหล่งท่องเที่ยวสามารถแบกรับได้ (ฉัตรแก้ว สิมารักษ์, 2549: 34 - 35)

การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเป็นการท่องเที่ยวซึ่งทำให้เศรษฐกิจเจริญงอกงาม แต่ต้องไม่ทำลายทรัพยากรซึ่งเกี่ยวข้องกับท่องเที่ยว นอกจากนี้ต้องไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและโครงสร้างทางสังคมของชุมชนในท้องถิ่น สอดคล้องกับฐิติ์ ชูชาติ (2544: 32) ที่ได้อธิบายไว้ว่า การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ไม่ใช่การขายวัฒนธรรมเป็นสินค้าแต่การท่องเที่ยวควรอนุรักษ์วัฒนธรรมตลอดจนทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้ดำรงอยู่ต่อไปชั่วลูกชั่วหลาน ในขณะที่ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542: 7) อธิบายว่า การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเป็นแนวความคิดที่จะดำรงอยู่ของชีวิต แต่ในขณะเดียวกันสิ่งแวดล้อมทางสังคม หรือระบบความคิด วัฒนธรรมของมนุษย์ต้องมีความรับผิดชอบในการป้องกัน และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ทั้งนี้เพื่อให้สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติได้รับใช้มนุษย์อย่างยั่งยืน เช่นเดียวกับ สมชาย สนั่นเมือง (2541: 124) ที่อธิบายว่า แนวความคิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาแบบยั่งยืน โดยต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบ และใช้การจัดการอย่างเหมาะสมเพื่อรักษาทรัพยากรธรรมชาติ การพัฒนาที่ยั่งยืนต้องเข้าใจพัฒนาการภายในระบบนิเวศของสังคมนั้น การพัฒนาต้องใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อยกระดับชีวิตของมนุษย์ให้ดีขึ้น โดยที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และ

สามารถรักษาไว้สำหรับสังคมมนุษย์ในอนาคต สอดคล้องกับที่ ซูติทซ์ ชูชาติ (2544ข: 32) ได้กล่าวไว้ว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวย่างยั่งยืนต้องเกิดขึ้นจากผู้มีส่วนได้เสียซึ่งประกอบด้วย ประชาชนในชุมชน ต้องมีส่วนร่วมในการวางแผน (Plan) กระทำกิจกรรม (Do) วิเคราะห์ตรวจสอบ (Check) และปรับปรุงทำใหม่ (Act) องค์กรภาครัฐทั้งส่วนกลางและท้องถิ่น ภาครัฐกิจเอกชน กลุ่มองค์กรอิสระ สื่อมวลชน ผู้เชี่ยวชาญ นักท่องเที่ยวและอาสาสมัครต้องร่วมกันเสริมสร้างกิจกรรมเพื่อวางเป้าหมายสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

การพัฒนาประเทศโดยมีเป้าหมายเพื่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ แต่ไม่ได้ตระหนักถึงผลเสียหายต่อโครงสร้างทางสังคม วัฒนธรรม และการรองรับของทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งมีจุดจำกัด ได้รับการวิจารณ์อย่างกว้างขวางและเป็นกระบวนการต่อเนื่อง กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเกิดแนวความคิดว่า “เราไม่ได้รับมอบคุณภาพ ในโลกนี้มาจากบรรพบุรุษของเราแต่เราขอขมมาจากลูกหลานและควรส่งมอบให้แก่ลูกหลานอย่างไม่เสื่อมสลาย” (Theobald, 1994 อ้างใน ศรีนัย เลิศศรีภักษ์มงคล, 2540: 3) และเป็นที่มาของแนวคิดของการท่องเที่ยวย่างยั่งยืน ประกอบกับในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมามนุษย์เริ่มมีความตระหนักมากขึ้นว่าความก้าวหน้าและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นได้ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อสิ่งแวดล้อมโลก ไม่ว่าจะเป็นปัญหาน้ำเน่าเสีย ขยะ อากาศเป็นพิษ หรือชั้นโอโซนในบรรยากาศถูกทำลาย ความตระหนักในปัญหาเหล่านี้ได้นำมาสู่ความตื่นตัวในเรื่องของการพัฒนาอย่างยั่งยืน และให้ความสำคัญว่าเป็นหนทางที่จะนำไปสู่ความอยู่รอดของมนุษยชาติ ทำให้แนวคิดการพัฒนาแบบยั่งยืนเป็นที่สนใจกันอย่างกว้างขวาง เห็นได้จากที่ประชุมนานาชาติด้านสิ่งแวดล้อมและพัฒนาแบบยั่งยืน (Globe' 90 Conference) ณ ประเทศแคนาดา เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2533 (ศรีพร สมบุญธรรม, 2536: 25) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้ว่า หมายถึง การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน ในขณะที่เดียวกันก็ปกป้องและสงวนรักษาไว้ให้นุชนรุ่นหลังต่อไป จึงมีความหมายรวมถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อเป็นการตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และสุนทรียภาพ พร้อมกับรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและขนบการ ทางระบบนิเวศวิทยาด้วย โดยสอดคล้องกับ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542: 160) ที่ให้ความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้ว่า หมายถึง การพัฒนาการท่องเที่ยวมุ่งทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมพร้อมกันไป ในขณะที่เดียวกันก็ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม และได้รับผลประโยชน์ทาง

เศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ส่วน สวัสดิ์ อาสาสรรพกิจ (2543: 10) กล่าวว่า การพัฒนา การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมน้อยที่สุด มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกันทั้งด้านการพัฒนาและด้านการตลาดที่พานักท่องเที่ยวมาชื่นชมทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้น ๆ ได้เป็นประจำสม่ำเสมอ อันจะส่งผลให้เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจที่ตอบสนองต่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและสังคมอย่างต่อเนื่อง

จากข้อมูลต่างๆ ซึ่งนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวเอาไว้ข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยพอจะสรุปได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนระดับรากหญ้าของสังคม ทำให้ชุมชนในระดับท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนให้มากที่สุด แต่ทั้งนี้ก็ต้องไม่ให้กระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน เน้นให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ยังคงไว้ซึ่งวัฒนธรรม ประเพณีดั้งเดิม รวมถึงการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่อย่างสมบูรณ์ที่สุด

หลักการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

Swarbrooke (1998: 50-56 อ้างใน บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2542: 143) ได้ให้หลักการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไว้ว่า

1. การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ไม่ต่อต้านการเจริญเติบโตอันเนื่องมาจากการพัฒนา แต่ต้องเน้นข้อจำกัดของการเจริญเติบโต และการท่องเที่ยวต้องจัดการบริหารภายใต้ข้อจำกัดนี้
2. ต้องจัดการวางแผนและการจัดการที่เหมาะสมเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่เกิดขึ้นต่อธรรมชาติและทรัพยากรมนุษย์
3. คำนึงถึงผลกระทบยาวมากกว่าระยะสั้น
4. การจัดการด้านการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน มิได้มุ่งเน้นการจัดการสิ่งแวดล้อมแต่รวมถึงเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองและการบริการ
5. ให้ความสำคัญกับความต้องการที่ทำให้มนุษย์เกิดความพึงพอใจแต่ต้องอยู่ภายใต้ความเสมอภาคและยุติธรรม

ในขณะที่ อุษา พูลพิพัฒน์ผล (2545: 38-53) ได้ให้หลักการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้ว่า

1. การอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรอย่างพอคิ(Using Resource Sustainable) ทั้งในส่วนที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญและเน้นการทำธุรกิจในระยะยาว
2. การลดการบริโภคที่เกินความจำเป็นและการลดของเสีย (Reducing Overconsumption and Waste) จะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการทำนุบำรุงสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายในระยะยาว และเป็นการเพิ่มคุณภาพของการท่องเที่ยวด้วย
3. การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ (Maintaining Diversity) สังคม และวัฒนธรรม จะช่วยขยายฐานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในอนาคต
4. การประสานการพัฒนาการท่องเที่ยว (Integrating Tourism into Planning) เข้ากับกรอบแผนกลยุทธ์การพัฒนาแห่งชาติ การพัฒนาท้องถิ่นและการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม จะช่วยขยายศักยภาพการท่องเที่ยว
5. การท่องเที่ยวที่รองรับกิจกรรมในท้องถิ่น (Supporting Local Economic) โดยคำนึงถึงราคาและพัฒนาคุณค่าของสิ่งแวดล้อมไว้ ไม่เพียงแต่ทำให้เกิดการประหยัด แต่ยังป้องกันสิ่งแวดล้อมไม่ให้ถูกทำลายอีกด้วย
6. เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น (Involving Local Communities) ในด้านการจัดการผลตอบแทนของประชาชน และสิ่งแวดล้อมเพื่อช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและการจัดการการท่องเที่ยว
7. การประสานความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการ ประชาชนท้องถิ่น องค์กร และสถาบันที่เกี่ยวข้อง (Consulting Stakeholders and the Public) เพื่อลดข้อขัดแย้งและร่วมแก้ปัญหา
8. เป็นการฝึกอบรมบุคลากร (Training Staff) โดยสอดแทรกแนวคิดและวิธีปฏิบัติในการพัฒนาแบบยั่งยืนแก่บุคลากรท้องถิ่นทุกระดับ เพื่อยกระดับการบริการการท่องเที่ยว
9. ข้อมูลข่าวสารที่สื่อให้กับนักท่องเที่ยว โดยมุ่งสร้างความเข้าใจในการเคารพต่อธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว (Marketing Tourism Responsibly) อีกทั้งเป็นการช่วยยกระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอีกทางหนึ่ง
10. การวิจัยและติดตามผล (Undertaking Research) เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพในการดำเนินงาน รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคต่างๆ เพื่อนำไปสู่แนวทางการแก้ไขที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

สอดคล้องกับบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548: 43) ที่ได้ให้แนวคิดของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไว้ 6 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบด้านการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นการพัฒนาสถานที่อันเป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวให้สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเยี่ยมชม โดยมีการประเมินศักยภาพขีดความสามารถในการรองรับพื้นที่ และกำหนดกิจกรรมท่องเที่ยวที่อนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวด้วย

2. องค์ประกอบด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นการพัฒนาเพื่อนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพเดิมหรือดีกว่าเดิม และป้องกันผลกระทบด้านลบจากการท่องเที่ยว โดยต้องมีการติดตามประเมินผลกระทบจากการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

3. องค์ประกอบด้านการพัฒนาการบริการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นการพัฒนารูปร่างด้านบริการอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่นักท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ได้รับความพอใจโดยมีความรับผิดชอบต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

4. องค์ประกอบด้านการพัฒนาการตลาดท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นการพัฒนาการแสวงหานักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ซึ่งมีลักษณะเป็นคุณเป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมให้เข้ามาท่องเที่ยว โดยให้นักท่องเที่ยวเหล่านี้ได้รับความรู้ประสบการณ์จากการท่องเที่ยวตามที่เขาพึงพอใจ

5. องค์ประกอบด้านการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นการพัฒนาการสร้างโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่นให้สามารถจัดการการท่องเที่ยวของตนเอง และให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว อันจะทำให้ชุมชนท้องถิ่นเกิดความหวงแหนและรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ตลอดไป

6. องค์ประกอบด้านการพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นการพัฒนาการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมให้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทุกฝ่าย โดยการให้ความรู้และสื่อความหมายการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนให้ทุกฝ่ายเกิดความรักความหวงแหนทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

จะเห็นได้ว่า แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนี้แม้ว่าจะมีความแตกต่างกันในประเด็นย่อย แต่เมื่อประมวลหลักใหญ่ๆเข้าด้วยกันแล้วก็พอสรุปได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนี้จะต้องคำนึงถึง 1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น 2) สภาพสมดุลของระบบนิเวศ 3) ความสามารถในการรองรับของพื้นที่การท่องเที่ยว 4) การดำรงไว้ซึ่งวิถีชีวิต วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด ซึ่งเป็นการสื่อสารสองทางระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล ชุมชน หรือองค์การ ในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง หรือหลายกิจกรรมทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งการมีส่วนร่วมจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมการดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายรวมกันของกลุ่ม และเป็นการเสริมสร้างความสามัคคี ความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มด้วย

ความหมายของการมีส่วนร่วม

การให้ความหมายจำกัดความการมีส่วนร่วมมีมากมายหลายทัศนะ มีทั้งความหมายกว้างและความหมายแคบในบริบทของลักษณะงานในแง่มุมประเด็นต่าง ๆ แตกเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในแง่ของการพัฒนา “การมีส่วนร่วม” (Participation) หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาล ทำการส่งเสริมชักนำและสร้างโอกาสให้กับประชาชนทั้งส่วนบุคคล กลุ่มชน ชุมชน สมาคม มูลนิธิ และองค์กรอาสาสมัคร เข้ามามีบทบาทในการดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลาย ๆ เรื่องแล้วแต่กรณี (ไพรัตน์ เตชะรินทร์, 2527: 5) ส่วน ยูวัฒน์ วุฒิเมธี ให้ความหมายว่าเป็นกิจกรรมในการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณา การตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันเป็นผลกระทบมาถึงตน (ยูวัฒน์ วุฒิเมธี, 2526: 25) ส่วนความหมายด้านการดำเนินงานโครงการ การมีส่วนร่วม หมายถึง การทำงานร่วมกันกับกลุ่ม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความตั้งใจ โดยกระทำการงานดังกล่าวในห้วงเวลาและลำดับเหตุการณ์ที่ทรงประสิทธิภาพ (นิรันดร์ จงวัฒเวศน์, 2527: 181-185) โดยให้ผู้เข้าร่วมได้ใช้ ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน สนับสนุนหรือจัดการทรัพยากร เช่น เงินทุน วัสดุในกิจกรรมการพัฒนา (ปรีชญา เวสารัชช์, 2528: 5) ส่วนความหมายในด้านการจัดการ หมายถึง การที่กลุ่มของประชาชน

ก่อให้เกิดการรวมตัวที่สามารถจะกระทำการตัดสินใจใช้ทรัพยากร และมีความรับผิดชอบในกิจกรรมที่กระทำโดยกลุ่ม (WHO and UNICEF, 1978: 11 อ้างใน ชยากรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์, 2530: 15) ในประเด็นการตัดสินใจ หมายถึง เป็นการเข้าร่วมอย่างแข็งขันของประชาชนในการดำเนินการตัดสินใจในทุกระดับและทุกรูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และโดยเฉพาะในบริบทของกระบวนการวางแผนที่มีการกำหนดรูปแบบ (Franklyn Lisk, 1985: 23 อ้างใน ชินรัตน์ สมสืบ, 2539: 23)

จากศึกษาคำจำกัดความและแนวคิดข้างต้น สามารถสรุปความหมาย การมีส่วนร่วมของประชาชนในความหมายกว้าง หมายถึง การทำงานร่วมกันกับกลุ่มเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมกระทำการตัดสินใจใช้ทรัพยากร และมีความรับผิดชอบในกิจกรรมที่กระทำโดยกลุ่ม ให้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณา การตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเอง การมีส่วนร่วมจึงเป็นหัวใจของการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และเป็นการเสริมสร้างความสามัคคี ความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มด้วย

ลักษณะการมีส่วนร่วม

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน มีดังนี้ (ไพรัตน์ เตชะรินทร์, 2527: 6 - 7)

1. ร่วมทำการศึกษา ค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมทั้งความต้องการของชุมชน
2. ร่วมคิดหา สร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชน หรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือสนองความต้องการของชุมชน
3. ร่วมวางแผนนโยบาย หรือแผนงาน หรือโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อจัดและแก้ไข ปัญหา ตลอดจนสนองความต้องการของชุมชน
4. ร่วมการตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
6. ร่วมการลงทุนในกิจกรรมหรือโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเอง

7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบายและแผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย

8. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้โดยเอกชนและรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

ส่วนอกิน รพีพัฒน์ (2527: 104) ได้แบ่งลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 5 ระดับคือ

1. ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และความต้องการของชุมชน ตลอดจนเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา ร่วมกับผู้ปฏิบัติงานในสนาม (Organizer)

2. ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุแห่งปัญหา และแนวทางต่าง ๆ ที่อาจนำมาใช้ในการแก้ปัญหา

3. ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทาง และวิธีการที่จะใช้ในการแก้ปัญหาและวางแผนเพื่อแก้ปัญหาร่วมกันกับผู้ปฏิบัติงานสนาม

4. ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนเพื่อแก้ปัญหา

5. ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามผลการปฏิบัติงาน ร่วมกับผู้ปฏิบัติงานในสนาม

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปได้ว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนามีลักษณะแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ดำเนินการ โดยลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ปรากฏ เช่น การร่วมคิด ร่วมศึกษา วางแผน ดำเนินการ ตัดสินใจ ควบคุมติดตาม ประเมินผล ร่วมลงทุนและร่วมรับผลประโยชน์

กระบวนการมีส่วนร่วม

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นขั้นตอนที่แสดงวิธีการและแนวทางการดำเนินงานที่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ทั้งนี้มีองค์กรหน่วยงาน นักวิชาการ ได้เสนอแนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมไว้ในประเด็นต่างๆหลายทัศนะแต่เป็นไปในทิศทางเดียวกันตั้งแต่ขั้นตอนเริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ ซึ่งในทัศนะของเจมส์ คัดด์ ปีนทอง (2552: 272 -273) ที่สอดคล้องกับ อกิน รพีพัฒน์ (2527: 104-111; วิรัช วิรัชฉาวรรณ (2530: 61-63) กำหนดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคนปัญหา และสาเหตุของปัญหา

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุน ร่วมกันตัดสินใจ และปฏิบัติงาน

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ตามที่นักวิชาการ ได้ให้แนวทางกระบวนการมีส่วนร่วมไว้ในประเด็นต่าง ๆ จึงสรุปได้ว่า กระบวนการมีส่วนร่วม เริ่มต้นจากการศึกษาข้อมูล สาเหตุของปัญหา การพิจารณาตัดสินใจเลือกแนวทาง การวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา การดำเนินการหรือปฏิบัติงาน และสิ้นสุดที่การติดตามประเมินผล โดยการดำเนินการที่ให้ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ในฐานะเจ้าของชุมชนหรือทรัพยากรได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาจัดสรรทรัพยากรและมีส่วนร่วมตามกระบวนการ ในทุกขั้นตอนหรือมากขึ้นตอนให้มากที่สุด มิใช่มีส่วนร่วมเพียงขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง ก็จะช่วยลดความขัดแย้ง และสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การดำเนินงานพัฒนาไปในทางที่ตีประสบความสำเร็จได้ และเกิดผลดีต่อชุมชน

การบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชน

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เป็นเครื่องมือที่มีอำนาจให้มีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ได้อย่างมาก ถ้าการท่องเที่ยวมีการจัดการและการบริหารที่ดี ก็จะสามารถใช้พื้นที่ที่เป็นทรพยากรนั้นได้โดยไม่ได้ทำให้มันเสื่อมโทรมลง การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจึงจำเป็นต้องมีการวางนโยบายที่ชัดเจนและมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นและเหตุผลของคนในท้องถิ่นเพื่อจะได้ให้การส่งเสริมในระดับชาติ นโยบายควรเจาะจงลงไปในแต่ละด้าน โดยพิจารณาปัจจัยที่สำคัญพื้นฐานของชุมชน ถ้าเป็นไปได้ก็ควรที่จะให้มีการแข่งขันเพื่อเพิ่มจุดเด่นในตลาดการสร้างแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อม ให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน การตอบสนองนั้นต้องไม่มีการกีดกัน ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ด้วย นอกจากนี้ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548 : 174) ยังได้กล่าวคล้ายคลึงกันเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่นว่าเป็นการพัฒนาขีดความสามารถของชุมชนในท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการและควบคุมการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกสังคม สอดคล้องกับ พงณา สนวนศรี (2543: 63) ที่กล่าวว่า การจัดการท่องเที่ยว โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นทางเลือกที่สามารถตอบสนองและพัฒนาสู่กระบวนการพัฒนาสังคมแบบยั่งยืนได้ภายในมิติต่างๆ ดังนี้

1. มิติด้านสิ่งแวดล้อม ควรเป็นกิจการที่ร่วมก่อให้เกิดการเรียนรู้ ร่วมมือกันในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งจำกัดให้เกิดผลกระทบต่อด้านสิ่งแวดล้อม

2. มิติด้านการเมือง กิจกรรมนี้ควรเป็นส่วนหนึ่งของการรณรงค์การมีส่วนร่วมของประชาชนระดับล่าง โดยการสร้างกระบวนการวางแผนและการตัดสินใจในการจัดการท่องเที่ยวเชิงชุมชน

3. มิติด้านสังคมและวัฒนธรรม กิจกรรมนี้ควรสร้างสรรค์การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของต่างวัฒนธรรม เพื่อเพิ่มความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งการทำทัน ต่อวัฒนธรรมแบบเมืองที่เติบโตอย่างไร้รากฐาน

4. มิติด้านเศรษฐกิจ คือการกระจายรายได้ ผลกำไรที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงชุมชนอย่างแท้จริง ประชาชนในพื้นที่ร่วมพัฒนาและควบคุมการเติบโตของการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

ในขณะที่ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542: 174) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวว่า หมายถึง การสนับสนุนส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวทุกขั้นตอน และให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเพื่อก่อให้เกิดความรัก ความหวงแหน การสร้างจิตสำนึกในการดูแลปกป้องรักษาการท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่น

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542: 174) กล่าวว่า เป็นแนวคิดของการกระจายอำนาจจากส่วนกลางลงมาสู่ท้องถิ่นหรือเป็นความพยายามที่จะให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจากส่วนล่างขึ้นสู่ส่วนบน ทั้งนี้เพราะชุมชนท้องถิ่นคือผู้รู้ปัญหาและความต้องการของตนเองดีกว่าผู้อื่น หลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นอยู่ที่ความรู้และความต้องการของชุมชนท้องถิ่น โดยกระตุ้นให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้มีการเรียนรู้ร่วมกันและตัดสินใจร่วมกันจึงมีรูปแบบของการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่น อยู่หลายรูปแบบ แต่ที่นิยม มีอยู่ 3 รูปแบบคือ

รูปแบบที่ 1 การชักชวนให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน รูปแบบนี้รัฐบาลจะเป็นผู้วางแผนนโยบายและวางแผนโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวด้วยตนเอง ประชาชนในท้องถิ่นไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดทำโครงการท่องเที่ยวเลย แต่จะถูกชักชวนจากรัฐบาลให้มีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

รูปแบบที่ 2 การให้องค์กรชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการเจรจาต่อรองสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน รูปแบบนี้รัฐบาลและตัวแทนขององค์กรชุมชนท้องถิ่นจะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน แม้ว่าในความเป็นจริงการริเริ่มโครงการท่องเที่ยวจะมาจากรัฐบาลกลางก็ตาม ต่อบริษัทชุมชนท้องถิ่นสามารถเข้าร่วมตัดสินใจและเจรจาต่อรองผลประโยชน์กับรัฐบาลได้ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของชุมชนท้องถิ่นให้มากที่สุด ซึ่งผลสุดท้ายของการเจรจาต่อรองนั้นรัฐบาลมักจะเป็นผู้ยอมโอนอ่อนผ่อนตามเสียงขององค์กรชุมชนท้องถิ่น เพื่อมิให้เกิดการขัดแย้งกับชุมชนท้องถิ่น การที่ส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในรูปแบบนี้ขององค์กรชุมชนท้องถิ่นจะต้องมีศักยภาพสูงและมีความตื่นตัวในการรักษาผลประโยชน์ของชุมชนท้องถิ่นตนเองให้มากที่สุด

รูปแบบที่ 3 การให้ชุมชนท้องถิ่นจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนด้วยตนเอง ซึ่งรูปแบบนี้ชุมชนท้องถิ่นจะเป็นผู้จัดการควบคุมและวางแผนพัฒนาการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้วยตนเองอย่างสิ้นเชิง นับเป็นรูปแบบของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่พึ่งตนเองอย่างแท้จริง โดยไม่อาศัย ความคิดริเริ่มและชักจูงจากบุคคลภายนอกหรือรัฐบาลเลย ประชาชนหรือองค์กรชุมชนท้องถิ่นสามารถวิเคราะห์และตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ตลอดจนการติดตามประเมินผลสำเร็จของโครงการท่องเที่ยวด้วยตนเองรูปแบบนี้เป็นการเปิดโอกาสอย่างเต็มที่แก่ชุมชนท้องถิ่นให้เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมอย่างสมบูรณ์ แต่ชุมชนท้องถิ่นต้องมีความพร้อมและมีประสิทธิภาพ

วิธีการมีส่วนร่วมต่อการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่น

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542: 175) กล่าวว่า เป็นวิธีการสร้างโอกาสให้แก่ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันก็ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม วิธีการให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนสามารถกระทำได้หลายวิธี ดังต่อไปนี้

วิธีการที่ 1 การร่วมประชุมในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นวิธีการร่วมอภิปรายหาการพัฒนาการท่องเที่ยวระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับชุมชนท้องถิ่น เพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเกี่ยวกับเรื่องการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

วิธีการที่ 2 การให้คำปรึกษาในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นวิธีการให้ชุมชนท้องถิ่นเข้าร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการบริหารโครงการท่องเที่ยว เพื่อความมั่นใจว่าเสียงของชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้และร่วมตัดสินใจพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

วิธีการที่ 3 การสำรวจความคิดเห็นในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นวิธีการสำรวจความคิดเห็นของชุมชนท้องถิ่น โดยให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นมีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

วิธีการที่ 4 การประสานงานร่วมกันในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นวิธีการให้ชุมชนท้องถิ่นเข้าร่วมตั้งแต่การคัดเลือกตัวแทนกลุ่มไปร่วมงานบริหารจัดการหรือร่วมในคณะกรรมการที่ปรึกษาในฝ่ายประชาชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

วิธีการที่ 5 การได้สวนสาธารณะในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นวิธีการได้สวนข้อมูลจากชุมชนท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นได้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นก่อนที่รัฐบาลจะตัดสินใจในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

วิธีการที่ 6 การออกเสียงประชามติโดยตรงในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นการตอบคำถามของรัฐบาลโดยประชาชนทุกคนในชุมชนท้องถิ่นออกความคิดเห็นโดยตรงต่อรัฐบาล และให้ทุกคนเป็นผู้ตัดสินใจแทนรัฐบาลในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่น

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542: 177-178) กล่าวว่า เป็นการให้โอกาสแก่สมาชิกของชุมชนท้องถิ่นอย่างเท่าเทียมกันในการเข้าร่วมรับผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยถือเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ชุมชนท้องถิ่นเข้าร่วมในฐานะเจ้าหน้าที่หรือนักวางแผน มีการเรียนรู้ร่วมกันและเข้าร่วมประชุมตัดสินใจในการพัฒนาการท่องเที่ยวในขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่ของรัฐก็ต้องฝึกรับฟังความคิดเห็น ปัญหา และความต้องการของชุมชนท้องถิ่นด้วย เพื่อมิให้ชุมชนท้องถิ่นมีบทบาทในการวางแผน กำกับดูแล ควบคุมการท่องเที่ยวให้มากขึ้น อันจะทำให้ชุมชนท้องถิ่นเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของเกิดความรักความหวงแหน และสร้างจิตสำนึกในการดูแลปกป้องรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน จึงต้องให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนทุกขั้นตอน ดังต่อไปนี้ คือ

ขั้นตอนที่ 1 ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการศึกษาค้นคว้าปัญหาทางการท่องเที่ยวและสาเหตุแห่งปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่น รวมถึงตลอดถึงความต้องการของชุมชนท้องถิ่นด้วย

ขั้นตอนที่ 2 ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เพื่อให้ได้แผนงานหรือโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สามารถแก้ไขปัญหาหรือลดปัญหาของชุมชน

ท้องถิ่นและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยว พร้อมทั้งตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่นด้วย

ขั้นตอนที่ 3 ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่นมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 4 ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมลงทุนในธุรกิจการท่องเที่ยวตามขีดความสามารถของตนเองหรืออาจร่วมลงทุนในรูปแบบสหกรณ์ได้

ขั้นตอนที่ 5 ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามแผนงานหรือโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจนบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ขั้นตอนที่ 6 ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุม ติดตาม ประเมินผลแผนงานหรือโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ได้ร่วมกันจัดทำขึ้น

จากการศึกษาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้วิจัยเห็นว่าสามารถนำมาเป็นประโยชน์ในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนและบริเวณโดยรอบของแหล่งท่องเที่ยว โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างเหมาะสม ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม ช่วยลดการเกิดผลกระทบต่อชุมชนให้น้อยที่สุด ซึ่งจะทำให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับประโยชน์ต่อเศรษฐกิจชุมชนให้ดีขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง “การบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเชิงบูรณาการ” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเห็นว่า การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มุ่งเน้นความสำคัญ ด้านพื้นที่ ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของชุมชน และการบริหารจัดการ ดังที่ชลธร ทิพย์สุวรรณ (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์เพื่อจัดสร้างรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน:กรณีศึกษาหมู่บ้านม้งผานกกก ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่าจุดแข็งทางการท่องเที่ยวของหมู่บ้านคือประเพณีวัฒนธรรม วิถีชีวิต ชนเผ่า การประกอบอาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณูปโภคที่มีความพร้อมและการเข้าถึงที่มีความสะดวกสบาย จุดอ่อนทางการท่องเที่ยวคือ การขาดความสามัคคีภายในชุมชนทำให้ขาดความเข้มแข็ง ประกอบกับสภาพแวดล้อมที่ดูเสื่อมโทรมไม่สะอาดมีเศษขยะเรี่ยราดอยู่ทั่วไปและการเปลี่ยนแปลงทาง

วัฒนธรรมของชุมชน โอกาสทางการท่องเที่ยวคือ การได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขาดการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงคู่แข่งทางการท่องเที่ยวซึ่งเป็นหมู่บ้านชาวเขาเผ่าอื่นๆ

จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคทางการท่องเที่ยวจึงสามารถทราบแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวได้โดยปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อน จัดการท่องเที่ยวให้เป็นระบบ และมีความเป็นมาตรฐาน กำหนดขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวของหมู่บ้านและการพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยวของหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวที่นั่น สามารถจัดเป็นรายการนำเที่ยวโดยชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและวิเคราะห์ร่วมกับผู้วิจัยจนได้รายการนำเที่ยวที่มีความเหมาะสมเป็นที่ยอมรับของคนในหมู่บ้านและสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนอย่างแท้จริง

สอดคล้องกับที่ สายชล พุกขานันท์ (2549) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนโดยชุมชนมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาป่าป่าข้าวหลาม ตำบลกักช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า จุดแข็งทางการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน คือความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงความสวยงามของลำน้ำแม่แตง และการล่องแพตามแก่งหินต่าง ๆ ที่มีความตื่นเต้นและสนุกสนานและเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ประกอบกับความเงียบสงบของหมู่บ้าน การคงอยู่ของวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมและความมีไมตรีจิตของชาวบ้าน จุดอ่อนคือ การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมประเพณีบางอย่าง เช่น การแต่งกาย การสร้างบ้านเรือนที่ทันสมัย และสิ่งอำนวยความสะดวกบางอย่าง รวมถึงการเปลี่ยนแปลงการนับถือศาสนาจากความเชื่อดั้งเดิมที่เป็นเอกลักษณ์ เป็นการนับถือศาสนาคริสต์ ประกอบกับการขาดความสามัคคีของชาวบ้าน ความไม่กระตือรือร้นในการพัฒนาการท่องเที่ยวและการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว โอกาสคือ ปัจจุบันนักท่องเที่ยวให้ความสนใจการท่องเที่ยวตามธรรมชาติ ศึกษาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชนเผ่า รวมถึงการท่องเที่ยวแบบผจญภัยมากยิ่งขึ้น ประกอบกับการขยายตัวของการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ และภายในประเทศรวมถึงรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวอีกด้วย อุปสรรค คือผู้ประกอบการท่องเที่ยว ไม่สนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการท่องเที่ยวรวมทั้งขาดการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน

จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ทางการท่องเที่ยวของหมู่บ้านป่าข้าวหลาม ทำให้กำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของหมู่บ้านให้สวยงาม การสร้างความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมของคนในหมู่บ้านเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวและร่วมรับ

ผลประโยชน์อย่างยุติธรรมจากผู้ประกอบการท่องเที่ยว ทำการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง โดยความร่วมมือและประสานงานจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยต้องคำนึงถึงชุมชนเป็นสำคัญ

โดย ชรินทร์ แสงคำย (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยชุมชนมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาหมู่บ้านห้วยผึ้ง ตำบลห้วยผา อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จากผลการศึกษาพบว่าหมู่บ้านห้วยผึ้งมีจุดอ่อนในเรื่อง ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คนในชุมชนขาดความสามัคคี มีปัญหาความขัดแย้งภายในหมู่บ้าน รวมถึงขาดงบประมาณและการส่งเสริมจากองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ผลจากการศึกษาด้านโอกาสพบว่า จังหวัดแม่ฮ่องสอนส่งเสริมและสนับสนุนตลาดนัดชายแดนบ้านร่องแห้งมาโดยตลอด ขยายโอกาสให้มีการท่องเที่ยวมาสู่หมู่บ้านห้วยผึ้งมากขึ้น มีที่ปรึกษาด้านการท่องเที่ยวแก่ชุมชน และมีการเชื่อมขยายเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวกับหมู่บ้านใกล้เคียงซึ่งมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวที่ดี มีความหลากหลายทางด้านชนเผ่าและมีชื่อเสียงด้านการผลิตชา ปัญหาและอุปสรรคที่พบ คือสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยว ได้แก่ การเดินทางบางช่วงเป็นถนนลูกรังอาจไม่สะดวกต่อการเดินทางในฤดูฝน โทรศัพท์มีไม่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ระบบโทรศัพท์เป็นระบบสัญญาณดาวเทียมมักมีปัญหาสัญญาณไม่สม่ำเสมอ ระบบน้ำประปาเป็นน้ำประปาภูเขา แม้จะมีน้ำใช้เพียงพอตลอดปีแต่ไม่มีระบบการกรองน้ำ ขาดสาธารณูปโภคขั้นสูง ชุมชนบ้านห้วยผึ้งยังขาดการส่งเสริมการขายเรื่องการท่องเที่ยวในชุมชนจากภาครัฐ ทำให้บ้านห้วยผึ้งไม่เป็นที่รู้จักในกลุ่มนักท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัยเนื่องจากหมู่บ้านห้วยผึ้งอยู่ใกล้ชายแดนจึงมีปัญหาคความไม่สงบจากการขนส่งยาเสพติดข้ามชาติ ปัญหาการหลบหนีเข้าประเทศอย่างผิดกฎหมายของคนต่างด้าวและโรคติดต่อจากการนำเข้าสัตว์จากต่างประเทศและคนต่างด้าว

สยามล ชัยรัตนอุดมกุล (2544) กล่าวถึงแนวความรู้และความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย กรณีศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืนควรพัฒนาตามหลัก ดังนี้ สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ให้มีความหลากหลายทั้งทางธรรมชาติ ทางกิจกรรมประเพณีและทางวัฒนธรรม ซึ่งตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนำเสนอในด้านการเป็นสภาพธรรมชาติของพื้นที่ มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นจุดขาย ทั้งนี้จะมีการควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวไม่เกินความสามารถในการรองรับของพื้นที่ มีนักท่องเที่ยวสม่ำเสมอตลอดทั้งปี ไม่ใช่เฉพาะช่วงฤดูท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ควรสร้างโครงสร้างพื้นฐานให้มีความเหมาะสมกลมกลืนไปกับสภาพแวดล้อมธรรมชาติ มุ่งเน้นเรื่องคุณค่าธรรมชาติที่มีลักษณะเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว การเข้าถึง (Accessibility) ถนนหนทางไปสู่แหล่งท่องเที่ยว

วรัษฐพร ปัญญาปิ่น (2550) ได้ศึกษาการสร้างรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาหมู่บ้านปางไม้ตะเคียน ตำบลออนเหนือ กิ่งอำเภอออนเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าหมู่บ้านปางไม้ตะเคียน มีศักยภาพในด้านต่างๆ เพียงพอต่อการพัฒนาส่งเสริมให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เนื่องจากมีปัจจัยทางกายภาพภายในหมู่บ้านที่เหมาะสมเป็นธรรมชาติ สงบ ร่มรื่น คนในชุมชนมีความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวต่างถิ่น อีกทั้งยังมีสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียงอื่นๆ ที่น่าสนใจ เช่น น้ำตกตาดเหมย เขื่อนเก็บน้ำแม่ออน สนามกอล์ฟ น้ำพุร้อนสันกำแพง ถ้ำแม่ออน เป็นต้น อีกทั้งระบบสาธารณูปโภค ตลอดจนเส้นทางคมนาคมที่สะดวกสบาย เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้หน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องยังมีความพร้อมที่จะให้การช่วยเหลือ สนับสนุนความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้นอีกทางหนึ่ง

ประทีป มูลเถา (2546) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บนพื้นที่สูง : กรณีศึกษาศูนย์วัฒนธรรมชาวเขา หมู่บ้านคอยเลียม ตำบลแม่เหาะ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว เป็นไปด้วยความสมัครใจ สมาชิกชุมชนและผู้นำให้ความร่วมมืออย่างพร้อมเพรียง การมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง คือศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นผู้สนับสนุนในด้านงบประมาณและการประชาสัมพันธ์ การจัดการท่องเที่ยวของชุมชนยังมีความจำเป็นที่จะต้องให้หน่วยงานภาครัฐมีส่วนร่วมในการดำเนินการ เพื่อเป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ การประสานงานในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน

การบริหารจัดการท่องเที่ยวในชุมชน คณะกรรมการศูนย์วัฒนธรรมชาวเขาหมู่บ้านคอยเลียม และกลุ่มองค์กรในชุมชน สามารถจัดการท่องเที่ยวได้ เพราะมีทั้งแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ วิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบดั้งเดิม มีหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ที่สามารถช่วยเหลือสนับสนุน ให้คำปรึกษาแนะนำได้เป็นอย่างดี มีการจัดกิจกรรมและกระบวนการได้รับความร่วมมือจากกลุ่มองค์กรต่างๆ การมีส่วนร่วมของชุมชนควรมีการกระตุ้นปลูกจิตสำนึกให้เห็นความสำคัญของการจัดการท่องเที่ยว ผลกระทบของการจัดการท่องเที่ยว ผลกระทบที่เกิดขึ้นเมื่อเปรียบเทียบระหว่างผลกระทบในทางบวก และผลกระทบในทางลบแล้ว ผลกระทบในทางด้านบวกมีมากกว่าผลกระทบในทางลบ

จากการดำเนินงานศูนย์วัฒนธรรมชาวเขาหมู่บ้านคอยเลียม การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการท่องเที่ยว ได้ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งด้านบวกมากกว่าด้านลบ คนในชุมชนสามารถมีรายได้เสริม ทำให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันทำให้ชุมชนมีความรู้จากประสบการณ์จริง มีกระบวนการจัดการท่องเที่ยว ในการตัดสินใจ ร่วม

กิจกรรมปฏิบัติงานการวางแผน การรับผลประโยชน์ และการติดตามประเมินผลกิจกรรมร่วมกัน โดยมีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้การสนับสนุน อันจะส่งผลถึงการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีความยั่งยืนได้อย่างแท้จริง

ส่วน กริช สอิ่งทอง (2545) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพและแนวทางในการพัฒนาชุมชนไคหย่าหมู่บ้านน้ำบ่อขาว ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ผลของการวิจัยพบว่าชุมชนแห่งนี้มีศักยภาพเพียงพอในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเนื่องจากมีองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวครบทั้ง 3 คือ ด้าน คือสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว แต่ยังมีจุดอ่อนในด้านของสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นสูง ซึ่งได้แก่โทรศัพท์สาธารณะห้องสุขา ที่พักแรม ร้านอาหารและเครื่องดื่ม และร้านอาหารของที่ระลึก นอกจากนี้ผู้ศึกษายังได้ศึกษาเพิ่มเติมในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ความพร้อมของชุมชน และภาวะผู้นำ พบว่าด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนประชาชนในพื้นที่ให้ความร่วมมือในการร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชนเป็นอย่างดี ด้านความพร้อมของชุมชน ประชาชนในพื้นที่มีความคิดเห็นที่จะพัฒนาชุมชนให้มีความพร้อมกว่าในปัจจุบัน ในด้านภาวะผู้นำ ประชาชนในชุมชนให้ความเคารพและเชื่อฟังผู้นำในชุมชนเป็นอย่างดี

กนิษฐา อู่ถาวร (2545) ได้วิจัยเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบริเวณอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง สาขาหนองแม่นา จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมนั้นทำให้ชุมชนเกิดความรู้สึกรักหวงแหนและเห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น ลดปัญหาการเก็บของป่าไปขาย การตัดไม้ทำลายป่า ควรมีการฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม การท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นมุ่งเน้นการสร้างงานและกระจายรายได้ได้อย่างเป็นธรรม การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ เช่น อุทยานแห่งชาตินั้น ชาวบ้านควรจะมีการประสานงานเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการทำงานร่วมกันและภาครัฐควรสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน ชุมชนหนองแม่นาใช้กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการเชื่อมความสัมพันธ์และความสามัคคีของทั้งสองหมู่บ้าน

รัฐทิศยา หิรัณยหาค (2544) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพหมู่บ้านวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว บ้านหนองขาว อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยศึกษาถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่และประเพณีพื้นบ้านที่สืบทอดกันมา พร้อมหาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพให้เป็นหมู่บ้านวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่า การที่หมู่บ้านเป็นชุมชนโบราณมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ จึงเกิดการผสมผสานกันทางวัฒนธรรมของชนหลายชาติ

พันธ์ได้อย่างกลมกลืน จนเกิดเป็นวัฒนธรรมเฉพาะชุมชน มีการสืบทอด ดำรงรักษาเอกลักษณ์ท้องถิ่นไว้เป็นอย่างดี นักท่องเที่ยวส่วนมากเป็นชาวไทยเดินทางมาเพื่อศึกษาและดูงานด้านวัฒนธรรม โดยมาเป็นหมู่คณะ มีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศบางส่วนน้อย ด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีคุณค่าทางการศึกษา ความปลอดภัย สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานการประชาสัมพันธ์เป็นแหล่งท่องเที่ยวและมีพื้นที่ในการรองรับการพัฒนาทางการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง ด้านความพร้อมของบุคลากร ควรมีการปรับปรุง ต้องมีการเพิ่มศักยภาพทางด้านสาธารณูปโภคขั้นสูง เช่น ร้านอาหาร ร้านขายสินค้าที่ระลึก ห้องสุขาสำหรับนักท่องเที่ยว และศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว ส่วนแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ใช้แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ชุมชนบริหารจัดการเอง โดยมีองค์กรนอกให้การสนับสนุนให้คำปรึกษามีการวางแผนแนวทางการพัฒนาในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น การพัฒนาปรับปรุง เส้นทางคมนาคม การจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลทางการท่องเที่ยว ร้านอาหาร ร้านขายสินค้าของที่ระลึก และจัดสร้างห้องสุขาสำหรับนักท่องเที่ยว และยังมีการวางแผนพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว และกำหนดแนวทางการบริหารจัดการในลักษณะของการเลือกตั้งคณะกรรมการ เพื่อดูแลการท่องเที่ยวโดยเฉพาะอีกด้วย

จากงานวิจัยดังกล่าวมา จะเห็นได้ว่า การท่องเที่ยวได้ส่งผลต่อชุมชนในด้านต่าง ๆ ทำให้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จึงควรที่จะพิจารณาถึงปัจจัยด้านการท่องเที่ยวที่แวดล้อมชุมชนด้วย เพื่อให้การจัดการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้พื้นที่ตัวอย่างของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งมีความสอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิตของชุมชน จากงานวิจัยของชูสิทธิ์ ชูชาติ (2544ก) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตลุ่มแม่น้ำวาง มีเป้าหมายเพื่อเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตลุ่มแม่น้ำวาง บ้านโป่งสมิ พบว่ากลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบ้านโป่งสมิ ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านหลากหลายรูปแบบทั้งด้านความเชื่อ พิธีกรรม เพื่อปกป้องอนุรักษ์ ดิน ป่า น้ำ และทรัพยากร ให้เกิดประโยชน์ในการยังชีพและอยู่ร่วมกับระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน แต่เกิดช่องว่างและขาดการยอมรับจากหลักวิชาการที่เกิดจากแนวคิดตะวันตก ระบบนิเวศป่า ทรัพยากรภูมิปัญญาชาวบ้าน การดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นผลิตภัณฑ์หรือจุดขายของกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว และชุมชนก็พร้อมในการตอบสนองต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพราะชุมชนต้องการรายได้และกิจกรรมในการสร้างรายได้ก็ไม่ขัดแย้งกับวิถีชีวิต และการอนุรักษ์ทรัพยากร นับว่าเป็นพื้นที่ตัวอย่างในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

ข้อสรุปเชิงแนวคิดและทฤษฎี

ปัจจุบันการท่องเที่ยว มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ในการสนับสนุนฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการสร้างภูมิคุ้มกันและวางรากฐานระบบเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว การที่จะทำให้การท่องเที่ยวดำรงอยู่อย่างยั่งยืนจะต้องมีคุณค่าและความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว มีความรับผิดชอบต่อทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวได้สัมผัส เรียนรู้และได้รับประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยให้ผลตอบแทนแก่ผู้ประกอบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน นักท่องเที่ยวได้สัมผัส เรียนรู้ที่ยั่งยืน ทั้งยังให้ประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นและคืนประโยชน์กลับสู่ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นด้วย ซึ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเพื่อให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด ประกอบไปด้วยการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว การพัฒนาการตลาด การท่องเที่ยว การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่นและการพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว

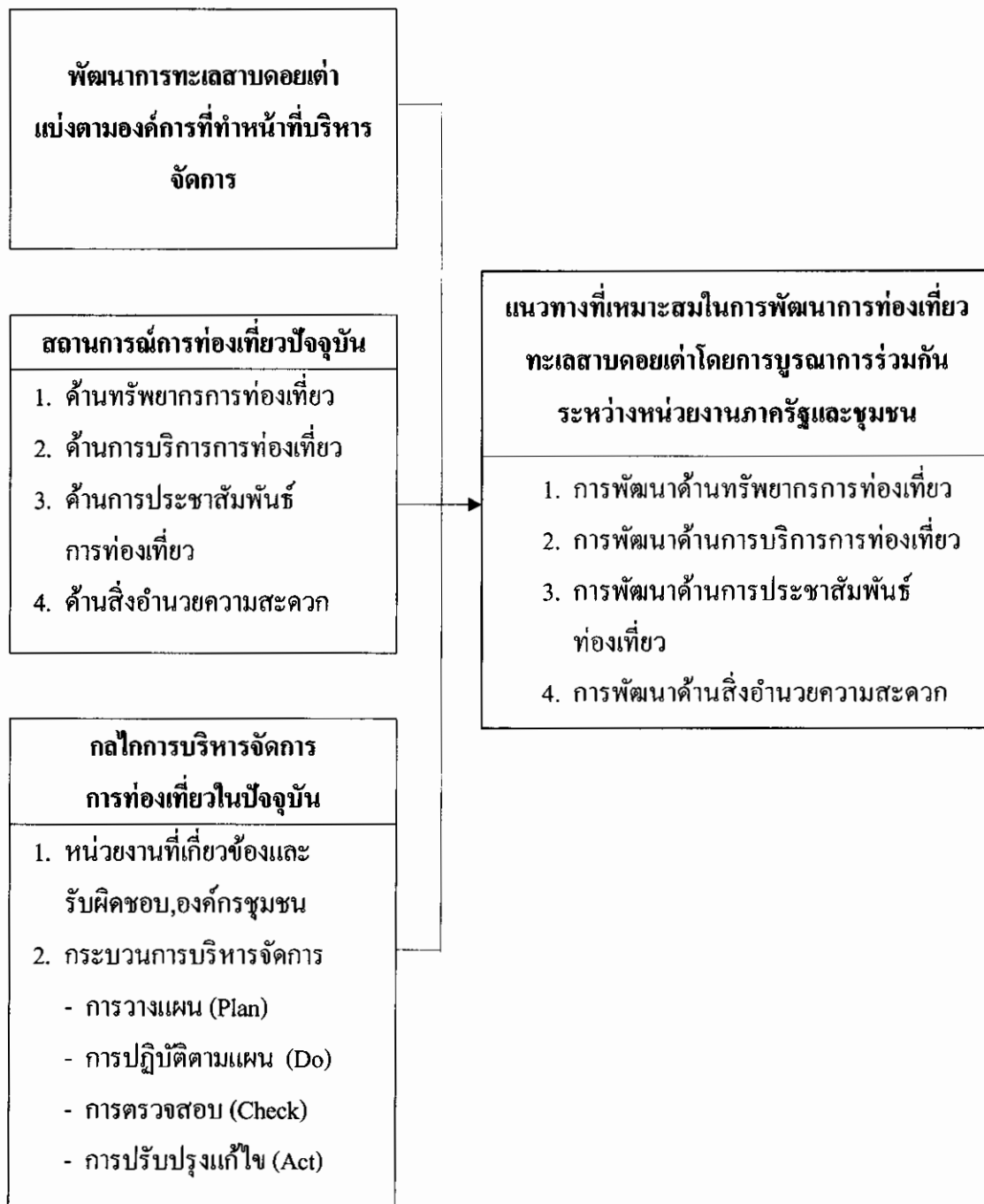
ดังนั้น แนวทางการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวในอนาคต จึงควรผนึกเอา การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยอาศัยองค์กรท้องถิ่นเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนา โดยจะต้อง ผสมผสานเข้ากับพื้นที่และการปฏิบัติงานของหน่วยงานในระดับต่างๆ รวมทั้งภาคเอกชน

ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ผู้วิจัยจึงนำแนวคิด การบริหารตามวงจรเดมมิง (Deming Cycle) มาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าในปัจจุบัน ซึ่งการบริหารงานด้วยวงจรเดมมิง (Deming Cycle) เป็นกระบวนการบริหารคุณภาพที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในองค์กรหรือหน่วยงาน และเพื่อให้ องค์กรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การบริหารงานด้วยกระบวนการวงจรเดมมิง ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Act) รวมทั้งหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านทรัพยากร การท่องเที่ยว ด้านการบริการการท่องเที่ยว ด้านการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว และด้านการอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว เพื่อให้เป็นที่สนใจแก่นักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น โดยการบูรณาการ ร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กรอบความคิดในการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการการของแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเชิงบูรณาการ เป็นการศึกษาพัฒนาการและกลไกในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า รวมทั้งศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สถานการณ์ ปัญหาและอุปสรรคการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ทั้งนี้ เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทั้งในระดับจังหวัดและระดับประเทศต่อไป โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษา รวบรวมข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และสามารถแสดงกรอบความคิดในการวิจัยได้ ดังนี้

กรอบความคิดในการวิจัย

ภาพ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

ในการวิจัย เรื่อง “การบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเชิงบูรณาการ” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งจะทำการศึกษาพัฒนาการและกลไกการในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่ารวมทั้งศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าในปัจจุบัน เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าให้เป็นที่รู้จักและที่สนใจแก่นักท่องเที่ยวทั้งในระดับจังหวัดและระดับประเทศ

สถานที่ดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเฉพาะพื้นที่ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าดังนี้

1. ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบ
2. กลุ่มผู้นำชุมชนหรือองค์กรท้องถิ่น
3. กลุ่มผู้ประกอบการบริเวณแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า
4. ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บริเวณทะเลสาบคอยเต่า
5. นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากการคัดเลือก ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 21 คน โดยผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1) เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ประกอบด้วย นายอำเภอคอยเต่า ปลัดอำเภอคอยเต่า นายก อบต.ท่าเตื่อ ปลัด อบต.ท่าเตื่อ เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอคอยเต่า เจ้าหน้าที่วัฒนธรรมอำเภอคอยเต่า สาธารณสุขอำเภอคอยเต่า สมาชิกสภา อบจ.เชียงใหม่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ อบต.ท่าเตื่อและ กลุ่มที่ 2) คือ กลุ่มผู้นำชุมชนและผู้นำองค์กรชุมชนในเขตพื้นที่ ผู้ประกอบการและประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 21คน

เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. เป็นผู้บริหารและเจ้าหน้าที่หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ได้แก่ 1)นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเตื่อ จำนวน 1 คน 2)ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเตื่อ จำนวน 1 คน 3)นักวิชาการศึกษา อบต.ท่าเตื่อ จำนวน 1 คน
2. เป็นตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ได้แก่ 1) นายอำเภอคอยเต่า จำนวน 1 คน 2) ปลัดอำเภอคอยเต่า จำนวน 1 คน 3) สาธารณสุขอำเภอคอยเต่า จำนวน 1 คน 4)เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรคอยเต่า 1 นาย 5)เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอคอยเต่า จำนวน 1 คน 6)เจ้าหน้าที่วัฒนธรรมอำเภอคอยเต่า จำนวน 1 คน 7)สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 คน
3. เป็นผู้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ได้แก่ 1) ผู้นำองค์กรทางศาสนา จำนวน 1 รูป 2)ผู้นำชุมชนในพื้นที่ จำนวน 1 คน 3)สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเตื่อ จำนวน 1 คน 4)ผู้ประกอบการแพร้านอาหาร จำนวน 2 คน 5)ผู้ประกอบการร้านค้าจำหน่ายของฝาก จำนวน 1 คน 6)ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อาศัยในพื้นที่ใกล้เคียง จำนวน 3 คน
4. เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า จำนวน 2 คน

ตาราง 1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ลำดับที่	ประชากร	จำนวน (คน)
1	นายอำเภอคอยเต่า	1
2	ปลัดอำเภอคอยเต่า	1
3	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเตือ	1
4	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเตือ	1
5	สาธารณสุขอำเภอคอยเต่า	1
6	เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรคอยเต่า	1
7	เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอคอยเต่า	1
8	เจ้าหน้าที่วัฒนธรรมอำเภอคอยเต่า	1
9	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่	1
10	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเตือ	1
11	นักวิชาการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเตือ	1
12	ผู้นำชุมชน	1
13	ผู้นำองค์กรทางศาสนา	1
14	ผู้ประกอบการแพรร้านอาหาร	2
15	ผู้ประกอบการแพรร้านค้าจำหน่ายของฝาก	1
16	ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อาศัยในพื้นที่ใกล้เคียง	3
17	นักท่องเที่ยว	2
	รวม	21

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเชิงบูรณาการ” ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษา รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร หลักฐานต่างๆ รวมทั้งสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตประกอบการพิจารณา
2. ใช้แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด (Open-ended Questions) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับพัฒนาการและกลไกในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า

2. ใช้แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด (Open-ended Questions) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับพัฒนาการและกลไกในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สถานการณ์การท่องเที่ยว ปัญหาและอุปสรรคของการท่องเที่ยว ตลอดจนแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า

2.1 แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วยข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้รับการสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับพัฒนาการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า

ในปัจจุบัน

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับกลไกในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า

ตอนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

3. ดำเนินการจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญระดับจังหวัด และระดับประเทศ โดยการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง กลุ่ม/องค์กร ชุมชนท้องถิ่นรวมทั้งนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าโดยมีผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย นายอำเภอคอยเต่า ปลัดอำเภอคอยเต่า นายก อบต.ท่าเคอ ปลัด อบต.ท่าเคอ เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอคอยเต่า เจ้าหน้าที่วัฒนธรรมอำเภอคอยเต่า สาธารณสุขอำเภอคอยเต่า สมาชิกสภา อบจ.เชียงใหม่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ อบต.ท่าเคอ ตัวแทนผู้นำชุมชนและผู้นำองค์กรชุมชนในเขตพื้นที่ ผู้ประกอบการและประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าจำนวนทั้งสิ้น 17 คน

การทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปทดสอบหาคุณภาพของเครื่องมือโดยการทดสอบหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ดังนี้

1. การทดสอบหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยเสนอแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้คณะกรรมการที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุม

เนื้อหาที่ต้องการศึกษาของแต่ละข้อคำถามและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้เพื่อแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้อง

2. ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ ให้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบสมบูรณสำหรับนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารต่าง ๆ

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และใช้แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด (Open-ended Questions) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล บันทึกข้อมูลโดยใช้การจดบันทึกและบันทึกเทปตามประเด็นในการสัมภาษณ์

3. ดำเนินการจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) คัดเลือกตัวแทนจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย นายอำเภอคอยเต่า ปลัดอำเภอคอยเต่า นายก อบต.ท่าเคือ ปลัด อบต.ท่าเคือ เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอคอยเต่า เจ้าหน้าที่วัฒนธรรมอำเภอคอยเต่า สาธารณสุขอำเภอคอยเต่า สมาชิกสภา อบจ.เชียงใหม่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ อบต.ท่าเคือ ตัวแทนผู้นำชุมชนและผู้นำองค์กรชุมชนในเขตพื้นที่ผู้ประกอบการและประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าจำนวนทั้งสิ้น 17 คน

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้กระทำในช่วงเวลาที่เก็บข้อมูลทั้งเอกสารการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม โดยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความจากข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ควบคู่กับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับสภาพบริบทและปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยการบรรยายและอธิบายข้อเท็จจริงต่างๆ ตลอดจนแปลความหมายตามเนื้อหาสาระจากข้อมูลตรงกับประเด็นที่ศึกษา โดยนำข้อเท็จจริงต่างๆ จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์อธิบายสู่เนื้อหาอย่างต่อเนื่อง

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “การบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเชิงบูรณาการ” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 1) เพื่อศึกษาพัฒนาการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าอำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษากลไกการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า 3) เพื่อศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าในปัจจุบันและ 4) เพื่อศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทั้งในระดับจังหวัด และระดับประเทศ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 21 คนและใช้แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด (Open-ended Questions) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับพัฒนาการและกลไกในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สถานการณ์การท่องเที่ยว ปัญหาและอุปสรรคของการท่องเที่ยว และดำเนินการจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นในการศึกษาไว้ ดังนี้

- ตอนที่ 1 พัฒนาการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า
 - ตอนที่ 2 สถานการณ์การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าในปัจจุบัน
 - ตอนที่ 3 กลไกในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า
 - ตอนที่ 4 แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ
- โดยมีรายละเอียดผลการศึกษาดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาพัฒนาการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า

ผู้วิจัยทำการศึกษาพัฒนาการของการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า โดยศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารต่างๆ และการสัมภาษณ์พบว่าพัฒนาการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าแบ่งออกเป็น 4 ยุคตามองค์กรที่ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ได้แก่ 1.ยุคการสร้างเขื่อน 2. ยุคบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยกลุ่มผู้ประกอบการแพร่วมกับชุมชนในพื้นที่ใกล้เคียง 3. ยุคบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยสภาตำบลทำเคือร่วมกับผู้ประกอบการแพและชุมชน 4. ยุคการ

บริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเตื่อและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งผลการศึกษาพบว่า

ยุคการสร้างเขื่อน (พ.ศ.2494 -2517)

ในอดีตอำเภอคอยเต่าเป็นตำบลหนึ่งซึ่งขึ้นอยู่กับอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ราษฎรตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่บริเวณสองฝั่งแม่น้ำปิง ซึ่งเป็นที่อุดมสมบูรณ์ มีอาชีพทำการเกษตร เช่น ทำไร่ ทำนา ปลูกพืชได้ตลอดทั้งปี และเลี้ยงสัตว์ มีความสัมพันธ์แบบพี่น้อง เครือญาติ ใช้แรงงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น ทำเหมือง ทำฝายและทำกังหัน เพื่อนำน้ำเข้าทำการเกษตร ต่อมา เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2494 รัฐบาลไทย โดยการนำของคณะจอมพล ป.พิบูลย์สงครามมีมติให้สร้างเขื่อนขนาดใหญ่กั้นลำน้ำปิงที่เขากแก้ว อำเภอสามเงา จังหวัดตาก โดยผ่านการสำรวจ และศึกษาความเหมาะสมจากกรมชลประทาน กระทรวงเกษตร ภายใต้ชื่อโครงการ “เขื่อนยันฮี” มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำทรัพยากรน้ำที่มีตามธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ได้อย่างสูงสุด คุ่มค่า โดยจัดให้เป็นโครงการพัฒนาแหล่งน้ำและระบบชลประทานควบคู่กับการผลิตพลังงานไฟฟ้า (อนันต์ แยมไพบูลย์, 2555)

ในขณะนั้นความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับการสร้างเขื่อนแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย ทั้งฝ่ายเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย แต่เนื่องด้วยความจำเป็นในการพัฒนาประเทศ ทั้งด้านการชลประทานและการไฟฟ้า รัฐบาลไทยจึงดำเนินการขอกู้เงินจากธนาคารโลก ซึ่งได้รับการอนุมัติเงินกู้ทั้งสิ้น 66 ล้านดอลลาร์สหรัฐมาใช้เป็นงบประมาณการก่อสร้างเขื่อนในช่วงต้นสมัยรัชกาลที่ 9 เขื่อนเอนกประสงค์แห่งแรกของไทยจึงเกิดขึ้น โดยมีกรมชลประทานเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการก่อสร้างเบื้องต้น ตั้งแต่ พ.ศ. 2495 กระทั่งแล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2507 ในสมัยคณะรัฐบาลของจอมพลถนอม กิตติขจร หลังจากนั้นได้เริ่มปิดกั้นน้ำทำให้น้ำได้เอ่อขึ้นมาท่วมพื้นที่ราบสองฝั่งแม่น้ำปิง ซึ่งเป็นที่ตั้งบ้านเรือนและพื้นที่ทำกินของราษฎร รัฐบาลจึงได้ออกพระราชกฤษฎีกา เมื่อวันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2512 ให้กระทรวงมหาดไทยจัดตั้งนิคมสร้างตนเองเขื่อนภูมิพล โดยมีกรมประชาสัมพันธ์ เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการพื้นที่ เพื่อช่วยเหลือราษฎรที่อพยพขึ้นมาจากเขตน้ำท่วม ทั้ง 3 ตำบลประมาณ 2,400 ครัวเรือน ต่อมาทางราชการได้พิจารณาเห็นว่า ทั้ง 4 ตำบลคือ ตำบลบ้านแอ่น ตำบลมี้ดกา ตำบลท่าเตื่อ และตำบลคอยเต่า เป็นชุมชนที่หนาแน่น จึงยกฐานะเป็นกิ่ง อ.คอยเต่า ในวันที่ 16 ตุลาคม 2515 และในปี พ.ศ. 2522 ได้ยกฐานะเป็นอำเภอคอยเต่าตามพระราชกฤษฎีกา ยกฐานะกิ่งอำเภอคอยเต่าเป็น อำเภอคอยเต่า เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2522 โดยได้รวมเอาตำบลนาคอเรือเข้าไปด้วย (อนันต์ แยมไพบูลย์, 2555)

หลังจากการก่อสร้างเขื่อนภูมิพลได้เสร็จสิ้นผลที่ได้รับอาจกล่าวได้ว่ามีทั้งผลด้านบวกและด้านลบที่เกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อม ชุมชน และประชาชนในพื้นที่ที่กล่าวคือ การสร้างเขื่อนภูมิพลส่งผลให้เกิดปัญหาน้ำท่วมบ้านเรือนที่อยู่อาศัย รวมถึงที่ดินทำกินของชาวอำเภอคอยเต่าที่อยู่อาศัยกันมาช้านาน รัฐบาลจึงออกพระราชกฤษฎีกา เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2512 ให้กระทรวงมหาดไทยจัดตั้งนิคมสร้างตนเอง เขื่อนภูมิพล ดำเนินการ โดยกรมประชาสัมพันธ์ เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดพื้นที่ให้กับราษฎรที่อพยพขึ้นมาจากเขตพื้นที่น้ำท่วม แต่จากการขาดประสบการณ์ ประกอบกับมีปัจจัยทั้งด้านบุคลากร อุปกรณ์และงบประมาณที่ไม่เพียงพอ ทำให้การจัดพื้นที่และการจัดระบบสาธารณูปโภคให้กับผู้อพยพเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดผลกระทบด้านลบตามมา เช่น หลายหมู่บ้านไม่มีน้ำกิน น้ำใช้ จนราษฎรในหลายหมู่บ้านตัดสินใจย้ายถิ่นฐานไปอยู่ที่อื่น ในขณะที่ราษฎรที่อพยพตกอยู่ในสภาพที่เรียกว่า บ้านแตกสาแหรกขาด มองไม่เห็นอนาคต ที่ดินที่ได้รับการจัดสรรก็ไม่สามารถทำการเพาะปลูกได้ เพราะสภาพดินขาดความสมบูรณ์ น้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกก็ไม่เพียงพอผนวกกับลักษณะพื้นที่เป็นที่ลุ่มๆดอนๆไม่สามารถทำคลองส่งน้ำเข้าพื้นที่เพาะปลูกได้ หน่วยงานของรัฐทำได้เพียงนำเครื่องอุปโภคบริโภคมาแจกเป็นบางครั้งบางคราวซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการของราษฎร ผลที่ตามมาก็คือ ชาวบ้านหัดมายึดอาชีพในการตัดไม้ในพื้นที่อำเภอคอยเต่าซึ่งมีไม้สักเป็นจำนวนมาก และนำมาแปรรูปขายให้กับพ่อค้าต่างถิ่นเป็นรายได้พอยังชีพ เพียงไม่กี่ปีไม้เหล่านั้นก็ถูกตัดจนหมดสิ้น จึงทำให้คนคอยเต่าเหมือนตกอยู่ในความมืดมนทางอาชีพ จนเกิดความท้อแท้และหันหน้าไปประกอบอาชีพเป็นแรงงานรับจ้าง จนได้ชื่อว่าคอยเต่ามีแรงงานอพยพมากที่สุดแห่งหนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่ และส่งผลให้เกิดปัญหาสังคมตามมา ไม่ว่าจะเป็นการละทิ้งครอบครัว ปัญหายาเสพติด เป็นต้น (ณัฐรัฐ ชัยบาล, 2556: สัมภาษณ์)

แต่อย่างไรก็ตาม การสร้างเขื่อนภูมิพลก็สร้างประโยชน์ให้กับประเทศอย่างมหาศาล กล่าวคือ ในวันที่เขื่อนเริ่มกักเก็บน้ำ การพัฒนาระบบชลประทานก็เกิดขึ้นควบคู่กับการผลิตกระแสไฟฟ้า ผลด้านบวกนอกเหนือจากผลิตพลังงานไฟฟ้าแล้ว อีกประการหนึ่งก็คือ การเพาะปลูกของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดตาก กำแพงเพชร และพื้นที่ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ประมาณ 7.5 ล้านไร่ ได้รับผลประโยชน์ทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง ในฤดูแล้งเขื่อนภูมิพลสามารถปล่อยน้ำช่วยชลประทาน และผลักดันน้ำเค็มที่ก่อความเสียหายต่อพื้นที่เกษตรกรรมได้อีกด้วย (วิดิทัศน์เขื่อนภูมิพล, 2553)

นอกจากนี้ ประโยชน์ที่ได้รับจากการสร้างเขื่อน ยังมีอีกด้านหนึ่งที่สำคัญ คือ การท่องเที่ยว เนื่องจากเขื่อนภูมิพลมีพื้นที่อ่างเก็บน้ำครอบคลุมพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ ตาก มีพื้นที่รับน้ำฝน 13,462 ล้านลูกบาศก์เมตร ที่ระดับ 260 เมตร ระดับน้ำทะเลปานกลาง ความ

ยาวของลำน้ำจากเขื่อนถึงอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นระยะทาง 140 กิโลเมตร รอบเขื่อนภูมิพล เป็นแหล่งพักผ่อน และเพาะพันธุ์สัตว์น้ำจืด นอกจากนี้ยังมีเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ สองฝั่งน้ำ ปิงเหนืออ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพล ในเขตป่าสงวนแห่งชาติแม่ตื่น เป็นเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ของสภาพป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ ความหลากหลายของภูเขาหิน ถ้ำห้วยและน้ำตก ตลอดจนการฟื้นฟูสภาพป่า เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัสกับธรรมชาติอย่างใกล้ชิด และหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญซึ่งเป็นผลมาจากการสร้างเขื่อนภูมิพล ก็คือ ทะเลสาบคอยเต่า (อำเภอคอยเต่า, 2551: 17)

จากข้อมูลดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ทะเลสาบคอยเต่า เป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่ที่เกิดจากการสร้างเขื่อนภูมิพลใน ปีพ.ศ. 2507 ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ถูกน้ำเอ่อขึ้นท่วมพื้นที่ราบสองฝั่งแม่น้ำปิงจนมีสภาพเป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ท่วมพื้นที่ที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินของราษฎรในเขตตำบลบ้านแอ่นตำบลท่าเตือและตำบลมีดกาทำให้ต้องมีการอพยพย้ายที่อยู่อาศัย และขาดแคลนที่ดินทำกิน ประชาชนบางส่วนต้องเดินทางไปทำงานนอกพื้นที่ ส่งผลไปถึงการเกิดปัญหาครอบครัวตามมา แต่เนื่องจากผลประโยชน์โดยรวมจึงจำเป็นต้องเสียสละ ซึ่งทางราชการก็มีการชดเชยโดยการจัดสรรพื้นที่อยู่อาศัยให้ ทะเลสาบคอยเต่ามีพื้นที่กว้างถึง 54 ตารางกิโลเมตร หรือมากกว่า 33,000 ไร่ห่างจากเขื่อนภูมิพล 140 กิโลเมตร สภาพแวดล้อมทั่วไปเป็นทิวเขาทอดยาว สลับซับซ้อนมีทิวทัศน์สวยงาม อยู่ทางตอนเหนือของเขื่อนภูมิพลประชาชนได้ใช้ประโยชน์จากทะเลสาบคอยเต่าในหลายด้าน เช่น เป็นแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการทำการเกษตรกรรมในพื้นที่อำเภอคอยเต่าและบริเวณใกล้เคียงเป็นแหล่งน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคของประชาชนเป็นแหล่งทรัพยากรประมงแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำประเภทต่างๆ เป็นต้น

ยุคบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยกลุ่มผู้ประกอบการแพรร่วมกับชุมชนในพื้นที่ใกล้เคียง (พ.ศ. 2518 – 2537)

ทะเลสาบคอยเต่าถือเป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญของอำเภอคอยเต่า ประชาชนได้ใช้ประโยชน์จากทะเลสาบคอยเต่าในหลายๆด้าน เช่น เป็นแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการทำการเกษตรกรรมในพื้นที่อำเภอคอยเต่าและบริเวณใกล้เคียงเป็นแหล่งน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคของประชาชนเป็นแหล่งทรัพยากรประมง และเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำประเภทต่างๆ เป็นต้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2518 ทะเลสาบคอยเต่าได้รับการพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติโดยเริ่มต้นเจ้าของแพลาต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียงร่วมกันจัดตั้งกลุ่ม “ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า” ขึ้น จัดให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ แพลา

ท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมชมทัศนียภาพโดยรอบบริเวณคอยเรือ นักท่องเที่ยวจะได้ชื่นชมและสัมผัสกับธรรมชาติอย่างใกล้ชิด ซึ่งมีการให้บริการอาหาร เครื่องดื่ม ควบคู่ไปกับกิจกรรมการร้องเพลงคาราโอเกะ เป็นต้น (ณัฐรัฐ ชัยบาล, 2556: สัมภาษณ์)

ในยุคนี้จะเป็นการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยกลุ่มผู้ประกอบการพร้อมกับชุมชนในพื้นที่ใกล้เคียง มีการบริหารจัดการกันเอง โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการจากการคัดเลือกกันเองภายในกลุ่ม ดำเนินการจัดตารางการให้บริการแพลาทท่องเที่ยวสลับเปลี่ยนหมุนเวียนกัน มีการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมตามลักษณะของการท่องเที่ยว เช่น ท่องเที่ยวแบบพักค้างคืน คิดอัตราค่าธรรมเนียมรายบุคคลแบบเหมาจ่ายทั้งที่พักและค่าอาหาร รวมถึงบริการแพลาทท่องเที่ยว ส่วนการท่องเที่ยวแบบชั่วคราว คิดบริการค่าแพลาทท่องเที่ยวและค่าอาหารตามรายการ เป็นต้น มีการนำรายได้ส่วนหนึ่งเก็บไว้ใช้เป็นทุนในการพัฒนาสถานที่บริเวณทะเลสาบคอยเต่า เช่น การจัดที่จอดรถสำหรับนักท่องเที่ยว การจัดทำป้ายบอกทางการกำจัดขยะ เป็นต้น ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าอย่างจริงจัง เริ่มมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวทะเลสาบอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเท่าที่ควร นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวส่วนใหญ่ทราบข้อมูลจากการบอกต่อของนักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางมาเที่ยวก่อนหน้านี้ และเนื่องจากเป็นการบริหารจัดการกันเองภายในกลุ่ม ยังไม่มีผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวมาร่วมเป็นคณะกรรมการหรือที่ปรึกษา ทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวในยุคนี้เป็นไปโดยลักษณะค่อยเป็นค่อยไป การพัฒนาเป็นไปอย่างช้าๆ แต่ข้อดีของการบริหารจัดการกันเองก็คือสมาชิกทุกคนสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงด้วยตนเอง ในฐานะเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันและเป็นผู้เผชิญปัญหาด้วยตนเอง ทำให้ทราบสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาและนำมาหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

กล่าวโดยสรุป ในยุคนี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า มีการบริหารจัดการกันเองโดยกลุ่มผู้ประกอบการแพ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประชาชนเจ้าของพื้นที่ที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ แพลาทท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมชมทัศนียภาพโดยรอบบริเวณคอยเรือ นักท่องเที่ยวจะได้ชื่นชมและสัมผัสกับธรรมชาติอย่างใกล้ชิด ซึ่งมีการให้บริการอาหาร เครื่องดื่ม ควบคู่ไปกับกิจกรรมการร้องเพลงคาราโอเกะมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไปโดยสมาชิกทุกคนร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงด้วยตนเอง ในฐานะเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันและเป็นผู้เผชิญปัญหาด้วยตนเอง ทำให้ทราบสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาและนำมาหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ในยุคนี้นักท่องเที่ยวรู้จักแหล่งท่องเที่ยวและสนใจที่จะการเดินทางมาเที่ยวจากการบอกต่อของประชาชนในชุมชนพื้นที่ใกล้เคียง แต่ยังไม่มีการประชาสัมพันธ์ในวงกว้าง หน่วยงานภาครัฐยังไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร

ยุคการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยสภาตำบลทำเดือร่วมกับผู้ประกอบการแพและชุมชน (พ.ศ. 2538 – 2539)

ต่อมา ในปี พ.ศ. 2538 สภาตำบลทำเดือ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการบริหารจัดการพื้นที่ เริ่มเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบมากขึ้นจากการสัมภาษณ์นายฉัฐรัฐ ชัยบาล อดีตประธานกรรมการบริหารสภาตำบลทำเดือ พบว่า ในยุคนี้การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า มีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยประธานคณะกรรมการบริหารสภาตำบลทำเดือ โดยที่สภาตำบลทำเดือ เริ่มเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการด้านตารางการให้บริการแพลากท่องเที่ยว โดยแต่งตั้งเจ้าหน้าที่จากสภาตำบลให้คอยดูแลช่วยเหลือนักท่องเที่ยวให้คำปรึกษาแก่กลุ่มผู้ประกอบการแพ โดยมีคำสั่งแต่งตั้งให้ร่วมเป็นคณะกรรมการจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ร่วมกับกลุ่มผู้ประกอบการแพต่างๆ และมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดตารางเวลาการให้บริการและจำหน่ายตั๋วบริการสภาตำบลทำเดือมีหน้าที่จัดเก็บภาษีจากผู้ประกอบการตามอัตราที่กำหนด และจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ การก่อสร้างจุดชมวิว การจัดเก็บขยะมูลฝอย การปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณทะเลสาบคอยเต่า เป็นต้น (ฉัฐรัฐ ชัยบาล, 2556: สัมภาษณ์)

จากข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 ถึงปี พ.ศ. 2540 พบว่ามีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ดังปรากฏในตารางที่ 2

ตาราง 2 จำนวนนักท่องเที่ยวเยี่ยมชมทะเลสาบคอยเต่าปีพ.ศ.2535 – 2540

ปี	2535	2536	2537	2538	2539	2540
จำนวน	8,542	9,256	9,623	10,791	11,493	13,254

ที่มา: กรมขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี สาขาเชียงใหม่ (2556)

ในยุคนี้ การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า เป็นที่รู้จักในหมู่นักท่องเที่ยวมากขึ้น จนกระทั่งปี 2540 เริ่มมีการก่อสร้างร้านค้าจำหน่ายของฝาก ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่เพิ่มขึ้น หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ สภาตำบลทำเดือ เริ่มเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ทำให้การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเริ่มเป็นรูปธรรม มีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่

รับผิดชอบและให้คำปรึกษาด้านการท่องเที่ยวและมีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับและข้อตกลง ในการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวร่วมกันกล่าวคือ มีการกำหนดบทลงโทษหากมีการละเมิดหรือทำ ผิดกฎข้อบังคับ หรือข้อตกลง มีการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการบริการที่ชัดเจน มีการจัดเก็บภาษี และจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เช่น ก่อสร้างจัดชุมชนวิว ที่จอดรถ ตลอดจนการจัดเก็บขยะมูลฝอย

ยุคการบริหารจัดการโดยองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเตื่อและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (พ.ศ.2540-ปัจจุบัน)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2540 สภาตำบลท่าเตื่อ ได้รับการจัดตั้งให้เป็นองค์การบริหาร ส่วนตำบลท่าเตื่อ และเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ซึ่ง ในทุกปี อบต.ท่าเตื่อ จะจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าอย่าง ต่อเนื่อง นอกจากนี้ อบต.ท่าเตื่อยังขอความอนุเคราะห์ไปยังหน่วยงานต่างๆ เพื่อสนับสนุนการ พัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า อาทิ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) องค์การบริหาร ส่วนจังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น (ศึกษา ค้นคว้าจากเอกสารทางราชการ อบต.ท่าเตื่อ อ.คอยเต่า)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2546 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เล็งเห็นความสำคัญ ของการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า จึงได้จัดสรรงบประมาณให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลท่า เตื่อในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า โดยดำเนินการก่อสร้างอาคารศูนย์บริการ นักท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า และทำการปรับปรุงสภาพแวดล้อมโดยรอบ รวมถึงติดตั้งระบบ สาธารณูปโภค ได้แก่ ระบบไฟฟ้าและน้ำประปา บริเวณแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ซึ่งใช้ งบประมาณในการดำเนินการทั้งสิ้น จำนวนรวม 6,000,000 บาท จากนั้นอบต.ท่าเตื่อ จึงได้ ดำเนินการจัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยวขึ้นอย่างเป็นทางการ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการและ เจ้าหน้าที่ดูแลรับผิดชอบโดยเฉพาะ ในปี พ.ศ. 2547 อบต.ท่าเตื่อ ได้ก่อสร้างศูนย์ร้านค้าจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ของฝากและของที่ระลึกและศูนย์จำหน่ายสินค้า OTOP รวมทั้งดำเนินการก่อสร้างห้อง สุขาไว้สำหรับบริการนักท่องเที่ยว (ข้อบัญญัติงบประมาณ อบต.ท่าเตื่อประจำปี พ.ศ. 2546)

นอกจาก อบต.ท่าเตื่อ ที่เป็นหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ทะเลสาบคอยเต่าแล้ว ยังมีหน่วยงานของรัฐอีกหลายหน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านการรักษาความปลอดภัย โดยสถานีตำรวจภูธรคอยเต่าจะมีการจัดส่ง เจ้าหน้าที่เข้ามาตรวจตรา ดูแล รักษาความสงบเรียบร้อยบริเวณแหล่งท่องเที่ยวด้านสาธารณสุข ได้รับความอนุเคราะห์จากสาธารณสุขอำเภอคอยเต่า รวมทั้งโรงพยาบาลคอยเต่า ในการตรวจสอบ

มาตรฐานการให้บริการแพรร้านอาหาร แพที่พัค เพื่อสร้างมาตรฐานในการให้บริการและสร้างความเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยว นอกจากนี้ ในด้านสาธารณสุขปโภค ก็ได้รับความอนุเคราะห์จากการไฟฟ้า ส่วนภูมิภาคอำเภอฮอด ในการติดตั้งระบบไฟฟ้าบริเวณแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า เป็นต้น (ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารทางราชการ อบต.ท่าเตือ)

ในปี พ.ศ. 2552 องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเตือ ได้จัดทำข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเตือ ว่าด้วยเรื่อง การจัดระเบียบทะเลสาบคอยเต่าพ.ศ. 2552 โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับร่วมกันของผู้ประกอบการแพ หน่วยงานภาครัฐ และชุมชนในพื้นที่ เช่น การกำหนดจุดจอดแพ จุดชมวิว ร้านค้า ที่จอดรถ การรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า โดยมีผลบังคับมาจนถึงปัจจุบัน (ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเตือ, 2552)

จากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นได้ว่าในยุคนี้ หน่วยงานของรัฐหลายๆแห่งให้ความสำคัญต่อการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเพิ่มขึ้น อาทิ การสนับสนุนงบประมาณในการสร้างศูนย์บริการนักท่องเที่ยว การส่งเจ้าหน้าที่มาดูแลรักษาความปลอดภัย เป็นต้น มีการประสานความร่วมมือกันในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าในระดับหนึ่ง ซึ่งในปัจจุบันทะเลสาบคอยเต่าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญของอำเภอคอยเต่า มีการให้บริการแพร้านอาหาร แพน้ำเที่ยว ซึ่งมีกิจกรรมให้ความบันเทิงต่างๆ อาทิ การร้องเพลง ควบคู่ไปกับการรับประทานอาหาร พร้อมกับการชื่นชมความงดงามตามธรรมชาติ การจำหน่ายสินค้าของฝาก ของที่ระลึก ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากปลา การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าได้สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันได้เกิดปัญหาต่างๆขึ้นในการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ซึ่งปัญหาหลักที่สำคัญคือก็คือ ความไม่แน่นอนของระดับน้ำในทะเลสาบ จากสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวตั้งแต่ปีพ.ศ.2548 จนถึงปีพ.ศ.2556 พบว่ามีจำนวนนักท่องเที่ยวลดลงดังปรากฏในตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนนักท่องเที่ยวเยี่ยมชมทะเลสาบคอยเต่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548-2556

ปี	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556
จำนวน	18,625	20,034	16,920	15,744	15,234	14,698	12,482	10,656	9,016

ที่มา: กรมขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี สาขาเชียงใหม่ (2556)

จากข้อมูลตาราง จะเห็นได้ว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยี่ยมชมทะเลสาบคอยเต่าลดลงเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เนื่องจากในปี พ.ศ. 2550 ระดับน้ำในทะเลสาบลดลงอย่างรวดเร็ว และส่งผลต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ทำให้การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าหยุดชะงักและซบเซาลงไปอย่างมาก เนื่องจากการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าไม่มีกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านอื่นๆอีกเลยนอกจากการล่องแพ นอกจากนี้ยังพบว่ามีปัญหาทางด้านต่างๆ อาทิ ความสะอาดของน้ำในทะเลสาบ ความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของแพ ร้านอาหาร สินค้าอาหารมีราคาแพง อีกทั้งยังขาดการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าอย่างจริงจังของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการเกิดภัยทางธรรมชาติต่างๆ ที่ผ่านมา ได้ส่งผลกระทบต่อลักษณะทางภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งปัญหาการเกิดอุทกภัย การเกิดภัยแล้งปัญหาหมอกพิษทางอากาศ (หมอกควัน) และการเกิดไฟฟ้าในฤดูแล้ง รวมไปถึงการบุกรุกที่ดินในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเสื่อมโทรมเป็นอย่างมาก

จากสภาพปัญหาต่างๆ เหล่านี้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าในปัจจุบัน เพื่อหาสาเหตุของปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น และหาแนวทางแก้ไขต่อไป

ตอนที่ 2 สถานการณ์การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ในปัจจุบัน

ผู้วิจัยทำการศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวในปัจจุบัน โดยทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารต่างๆ และการสัมภาษณ์ได้แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านการบริการการท่องเที่ยว ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งผลการศึกษาพบว่า

ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว

ในปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญของอำเภอคอยเต่า นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาเพื่อชื่นชมความงดงามตามธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสร้างประโยชน์ในหลายด้านในชุมชนท้องถิ่น เช่น การสร้างอาชีพ การสร้างงาน สร้างรายได้ แต่ในขณะที่เดียวกันปัญหาจากการประกอบกิจการบริเวณแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าก็เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งก็คือ ปัญหาสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้

ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน การทำลายสิ่งแวดล้อมโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม เช่น การทิ้งขยะมูลฝอย ของเสียที่ใช้แล้วที่อาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศวิทยา นอกจากนี้สภาพอากาศที่เปลี่ยนไปก็ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของพื้นที่ด้วยเช่นกัน จากการสังเกตและการพูดคุยกับผู้ประกอบการร้านอาหาร นักท่องเที่ยว และประชาชนชาวอำเภอคอยเต่า พบว่า ในฤดูแล้งสภาพของป่าไม้บริเวณทะเลสาบคอยเต่าจะแห้งแล้งมาก ใบไม้ร่วงหล่นทับถมจนส่งผลให้เกิดปัญหาไฟป่าบ่อยครั้ง ดังคำให้สัมภาษณ์ของนางลำฉวน ตรีทรศนีย์ ซึ่งเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ให้ความเห็นว่า “ลักษณะภูมิอากาศของอำเภอคอยเต่าจะแห้งแล้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – พฤษภาคม ของทุกปี ใบไม้จะร่วงทับถมเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาไฟป่า ทำให้สภาพป่าบริเวณทะเลสาบคอยเต่าไม่อุดมสมบูรณ์ ยิ่งปัจจุบันเกิดปัญหาภาวะโลกร้อนยิ่งส่งผลให้เกิดความแห้งแล้ง แต่ช่วงฤดูฝน ต้นไม้ก็จะผลิใบ เริ่มกลับมาเขียวชอุ่ม ระดับน้ำในทะเลสาบก็จะเพิ่มขึ้นด้วย นักท่องเที่ยวก็จะเดินทางมาเที่ยวเพิ่มขึ้น” ซึ่งจากการสัมภาษณ์ดังกล่าวทำให้ทราบว่าสภาพป่าบริเวณโดยรอบทะเลสาบคอยเต่าจะขึ้นอยู่กับสภาพอากาศด้วย นอกจากนี้ยังพบว่ามีการนำสัตว์เลี้ยง ได้แก่ วัว จำนวนมาก ซึ่งเป็นการเลี้ยงแบบปล่อยหากินเองตามธรรมชาติ นำมาเลี้ยงในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวทำให้เกิดมูลสัตว์ สังกลิ่นเหม็นอีกด้วย (ลำฉวน ตรีทรศนีย์, 2556: สัมภาษณ์)

ด้านระดับน้ำในทะเลสาบคอยเต่า ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า จะขึ้นอยู่กับระดับน้ำหน้าเขื่อนภูมิพลที่จะต้องสูงกว่าระดับ 240 เมตรจากระดับน้ำทะเลหรือรักษาระดับน้ำไม่ให้ต่ำกว่า 230 เมตรจากระดับน้ำทะเล จึงจะทำให้ระดับน้ำในทะเลสาบคอยเต่าขึ้นมาสูงพอที่จะประกอบกิจการต่างๆ ได้ จากการสัมภาษณ์พูดคุยกับขณด์ แก้วกัน ผู้ประกอบการร้านอาหารท่านหนึ่งให้ความเห็นว่า “ปัญหาที่สำคัญของการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าก็คือระดับน้ำไม่คงที่ในแต่ละเดือน ช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคมเขื่อนภูมิพลจะปล่อยน้ำลงสู่ภาคเกษตรกรรมมากทำให้ระดับน้ำในทะเลสาบคอยเต่าแห้ง ตนเองและผู้ประกอบการรายอื่นต้องล่องแพลงไปตามลำน้ำบ้างบางครั้งต้องย้ายแพลงไปยังบริเวณหน้าเขื่อนฯที่อยู่ไกลออกไป บางรายก็ถึงขั้นยกเลิกกิจการชั่วคราวหันไปทำงานอื่น หรือไม่บางรายก็ย้ายไปเปิดบริการที่อื่นทำให้การท่องเที่ยวทะเลสาบถูกปิดไปโดยปริยาย” ส่วนนายประเสริฐ สุนันตา ผู้ประกอบการร้านอาหารอีกท่านหนึ่งก็ได้ให้ความเห็นว่า “ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา ระดับน้ำในทะเลสาบคอยเต่าลดลงอย่างรวดเร็วและแห้งมาก การท่องเที่ยวชมเขาสูงอย่างเห็นได้ชัด ไม่มีนักท่องเที่ยวเนื่องจากไม่มีน้ำ และไม่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวอื่นๆ อีก นักท่องเที่ยวก็มาเที่ยว ทำให้ขาดรายได้” ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ระดับน้ำในทะเลสาบเป็นปัจจัยสำคัญต่อการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ซึ่งปัญหาที่สำคัญคือ ระดับน้ำในทะเลสาบคอยเต่าต้องขึ้นอยู่กับระดับน้ำในเขื่อนภูมิพล จึงไม่สามารถกำหนด

ตายตัวได้ว่าระดับน้ำในแต่ละเดือนจะเป็นอย่างไร (ยงค์ แก้วกัน และ ประเสริฐ สุนนตา, 2556: สัมภาษณ์)

ด้านความสะอาดของน้ำในทะเลสาบและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของแพร้านอาหาร พบว่าน้ำในทะเลสาบคอยเต่าไม่สะอาดเท่าที่ควร เนื่องจากผู้ประกอบการส่วนใหญ่ทิ้งน้ำเสียลงในทะเลสาบโดยไม่มีระบบการบำบัดน้ำเสียก่อนทิ้งนางสาวกรวิภา ปัญญาคำ ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวก่อนที่เดินทางมาเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าให้ความเห็นว่า “ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ทิ้งน้ำเสียลงในทะเลสาบโดยไม่มีระบบการบำบัดน้ำเสียก่อนทิ้ง ทำให้น้ำในทะเลสาบไม่สะอาด” (กรวิภา ปัญญาคำ, 2556: สัมภาษณ์)

ด้านความเป็นระเบียบเรียบร้อยของแพร้านอาหาร พบว่าตำแหน่งการจอดแพร้านอาหาร แพหน้าเที่ยว ไม่มีกำหนดขอบเขตที่แน่นอน ยังมีการจอดระเกะระกะ เนื่องจากระดับน้ำที่ไม่คงที่ ทำให้มีพื้นที่ในการจอดแพไม่แน่นอน หากช่วงน้ำขึ้นพื้นที่จอดแพก็จะน้อยลง ทำให้เกิดการเบียดเสียดกัน และช่วงน้ำลดพื้นที่จอดแพก็จะมากขึ้น ดังคำสัมภาษณ์ของนางสาวกรวิภา ปัญญาคำ (นักท่องเที่ยวก่อน) ที่ให้ความเห็นว่า “ตำแหน่งของแพร้านอาหารยังไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยเท่าที่ควร ยังคงจอดระเกะระกะ ไม่มีเส้นกำหนดขอบเขตที่ชัดเจน” ส่วนนายยงค์ แก้วกัน ผู้ประกอบการแพร้านอาหารได้ให้ความเห็นว่า “เนื่องจากระดับน้ำไม่คงที่ ทางผู้ประกอบการเองไม่สามารถกำหนดตายตัวว่าจะจอดแพ ณ จุดไหน ช่วงน้ำขึ้นพื้นที่จอดก็จะน้อยลง แพจะเบียดเสียดกันแน่น แต่ช่วงที่น้ำลดพื้นที่จอดแพก็เยอะ สามารถจอดแพได้อย่างเต็มที่ แต่หากระดับน้ำลดจำนวนมากเกินไป แพก็ไม่อาจจอดได้เช่นกัน จึงทำให้ไม่สามารถจอดแพได้อย่างถาวร ซึ่งส่งผลให้ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย” ในขณะที่นายประเสริฐ สุนนตา ผู้ประกอบการแพร้านอาหารอีกท่านหนึ่ง ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า “ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ยังไม่มีการใดที่จะแก้ไขปัญหานี้ ส่วนใหญ่ผู้ประกอบการจะกำหนดพื้นที่ในการจอดกันเอง ปัญหาที่ตามมาก็คือ การแย่งที่จอดแพและการแย่งลูกค้ากัน” ดังนั้น จึงแสดงให้เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่ายังคงมีปัญหาด้านความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของแพร้านอาหาร (กรวิภา ปัญญาคำ, ยงค์ แก้วกัน และประเสริฐ สุนนตา, 2556: สัมภาษณ์)

ด้านการบริการการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า มีการให้บริการแพที่พัก แพร้านอาหาร แพหน้าเที่ยว ร้านค้าจำหน่ายของฝากและของที่ระลึก พบว่า การให้บริการแพที่พักยังไม่ค่อยเป็นที่น่าพอใจของนักท่องเที่ยว จากการสัมภาษณ์ธีรศักดิ์ เมืองมานิตย์ ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวก่อนที่เดินทางมาเที่ยวทะเลสาบ

คอยเต่าได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับบริการด้านที่พักว่า“แพที่พักยังไม่มีความสะดวกสบายเท่าที่ควร ควรมีการจัดหามุ้งให้เพียงพอ เนื่องจากกลางคืนมักมียุงและแมลงรบกวน และควรทำความสะอาด อุปกรณ์การนอนให้มีความสะอาดอยู่เสมอ ส่วนราคาค่าที่พัก น่าจะกำหนดราคาที่แน่นอน เห็นได้จากแต่ละร้านมีการตั้งราคาที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละวันและจำนวนวันที่พัก เช่น วันที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวมากราคาค่าที่พักจะสูงขึ้น หากพักหลายวันจะลดราคาลงให้” ส่วนกรวิภา ปัญญาคำ นักท่องเที่ยวอีกท่านหนึ่งให้ความเห็นว่า “น่าจะมึบริการที่พักรื่นนอกเหนือจากพักรื่นในแพรื่นอาหาร เช่น อบต.จัดห้องพักรื่นรายวันบริการนักท่องเที่ยว เนื่องจากน่าจะมีความสะดวกสบายมากกว่าพักรื่นในแพทั้งด้านห้องน้้ำห้องสุขา และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ” (ธีรศักดิ์ เมืองมานคริ์ และกรวิภา ปัญญาคำ, 2556: สัมภาษณ์)

ด้านการบริการแพน้้ำเที่ยวและแพรื่นอาหาร นักท่องเที่ยวเห็นว่ามึมาตรการการรักษาคความปลอดภัยดี คือมีเสื้อชูชีพบริการอย่างเพียงพอและอยู่ในสภาพที่ใ้การใช้การได้ ส่วนด้านสุขอนามัยเห็นว่ายังไม่ถูกสุขอนามัยเท่าที่ควร นายธีรศักดิ์ เมืองมานคริ์ (นักท่องเที่ยว) ให้ความเห็นว่า “แพรื่นอาหารไม่มีระบบบำบัดน้้ำเสียและของเสีย และมีการนำน้้ำในทะเลสาบมาล้างภาชนะต่างๆ ส่วนน้้ำเสียและของเสียจากห้องน้้ำก็ถูกปล่อยทิ้งลงในทะเลสาบ ทำให้เกิดคความสกปรก ไม่ถูกสุขลักษณะ และส่งกลิ่นเหม็นรบกวน” ส่วนราคาค่าอาหารนักท่องเที่ยวเห็นว่าสินค้าอาหารและค่าบริการต่างๆ มีราคาแพง ไม่มีการติดป้ายบอกราคา หรือติดราคาลงในเมนูรายการอาหารที่ชัดเจน จากการสัมภาษณ์นายธีรศักดิ์ ให้ความเห็นว่า “ราคาค่าอาหารแพงไป และราคาไม่ตรงกับที่ระบุไว้ในเมนูรายการและแต่ละร้านราคาไม่เท่ากัน” ในขณะที่นายประเสริฐ สุมนันดา ผู้ประกอบการแพรื่นอาหารให้ความเห็นว่า “ราคาอาหารบางครั้งมึความจำเป็นต้องปรับขึ้นราคา เนื่องจากต้นทุนเพิ่มขึ้นเช่น ราคาอาหารประเภทปลา ก็ขึ้นอยู่กับฤดูกาลด้วย บางช่วงปลาชุก ราคา ก็จะถูกลง บางช่วงปลาหายาก ราคา ก็แพงขึ้นตาม และเนื่องจากราคาค้นทุนไม่แน่นอนจึงไม่สามารถติดป้ายบอกราคาที่แน่นอนได้” (ธีรศักดิ์ เมืองมานคริ์ และประเสริฐ สุมนันดา, 2556: สัมภาษณ์)

ด้านอาหารและผลิตภัณฑ์ของฝาก นางสาวกรวิภา ปัญญาคำ(นักท่องเที่ยว) เห็นว่าผลิตภัณฑ์มึรสชาติดี มีการประกอบการอาหารที่ถูกสุขอนามัย โดยเฉพาะอาหารประเภทปลา ซึ่งได้จากการประมงในทะเลสาบคอยเต่า มึความสด ใหม่ดี แต่ควรจะมีของที่ระลึกประเภทอื่นด้วย เช่น พวงกุญแจ เสื้อยืด หรือผลิตภัณฑ์อื่นๆ ให้ความหลากหลายมากขึ้น ใ้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกซื้อและสามารถเก็บไว้เป็นที่ระลึกได้ (กรวิภา ปัญญาคำ, 2556: สัมภาษณ์)

จากการสังเกตและพูดคุยกับผู้ใ้ข้อมูล จึงพอสรุปได้ว่าด้านการบริการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวมึความพอใจในระดับหนึ่ง แต่หากมีการ

พัฒนาให้ดีขึ้นกว่าเดิมจะดีมาก โดยเฉพาะเรื่องของความสะอาดทั้งด้านที่พักและอาหาร รวมไปถึงการกำหนดราคาอาหารให้เหมาะสมและชัดเจน

ด้านการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

จากการสังเกตและการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประชาชนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ทำให้ผู้วิจัยทราบว่า การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่ายังมีน้อยเกินไป ซึ่งมีเพียงการจัดทำป้ายบอกทาง และการจัดทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์เพียงครั้งเดียว ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2549 จำนวน 1,000 แผ่น และทำการแจกจ่ายโดยนำไปวางตามสถานที่สำคัญต่างๆ ซึ่งบริการเอกสารแจกฟรีและแจกจ่ายตามหมู่บ้าน/ชุมชนในพื้นที่ ซึ่งเป็นวงแคบ และเป็นที่ยุ้จักกันคืออยู่แล้ว นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่เคยมาแล้วและกลับมาเที่ยวอีก เมื่อสอบถามนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารของการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ทราบว่า ส่วนใหญ่ทราบจากการบอกต่อปากต่อปากของผู้ที่เคยมาแล้ว และการค้นหาจาก Web Site ซึ่งเป็นเพียงการบอกต่อของนักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางมาเที่ยวแล้วเท่านั้น แต่ Web Site หลักของการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่ายังไม่มี ซึ่ง Web Site ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเองก็ยังมีข้อมูลของการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าน้อยมาก ส่วนใหญ่ที่เดินทางมาเที่ยวก็เพราะได้ยินชื่อเสียงของทะเลสาบคอยเต่ามานานแล้ว นายธีรศักดิ์ เมืองมานิตย์ (นักท่องเที่ยว) ให้ความเห็นว่า “การประชาสัมพันธ์ทะเลสาบคอยเต่า น่าจะมีมากกว่านี้ เช่น ควรจะมีการจัดทำ Web Site ของทะเลสาบคอยเต่าและสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง ซึ่งในปัจจุบันสื่อออนไลน์มีอิทธิพลต่อประชาชนมาก และเข้าถึงประชาชนอย่างกว้างขวาง”ขณะที่นางสาวกรวิภา ปัญญาค่านักท่องเที่ยวอีกท่านหนึ่งให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า “ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น จัดทริปการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าและสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง การจัดกิจกรรมเทศกาลชิมปลาคอยเต่า มีกิจกรรมเสริมการท่องเที่ยวอื่น เช่น กางเต็นท์พักผ่อน บริการเรือถีบ เรือปั่น เรือพาย กิจกรรมตกปลา เป็นต้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีกิจกรรมการพักผ่อนที่หลากหลายแทนที่จะมากินอาหารอย่างเดียว”ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่ามีความสำคัญแต่ยังไม่เพียงพอเท่าที่ควร โดยเฉพาะการจัดทำ Web Site ซึ่งเป็นสื่อที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน และเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงกลุ่มคนได้อย่างกว้างขวางทั้งในประเทศและต่างประเทศ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มักหาข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจาก Web Site หากมีการจัดทำสื่อประเภทนี้ ก็จะสามารถเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่มากขึ้น นอกจากนี้การจัด

กิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวก็เป็นทางเลือกหนึ่ง ที่ทำให้การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเป็นที่ น่าสนใจมากขึ้น (ธีรศักดิ์ เมืองมานิต และกรวิภา ปัญญาคำ, 2556: สัมภาษณ์)

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

การท่องเที่ยวที่นั่นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งคือการอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลพบว่าสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวที่นั่นเริ่มตั้งแต่การเดินทาง มาท่องเที่ยวเลยทีเดียวนายธีรศักดิ์ เมืองมานิตย์ (นักท่องเที่ยว) ให้ความเห็นในการท่องเที่ยว ทะเลสาบคอยเต่าว่า “การเดินทางมาท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าของตนนั่น เนื่องจากรู้จักสถานที่ดี จึงทำให้การเดินทางมาครั้งนี้ไม่ยากลำบากอะไร แต่หากเป็นนักท่องเที่ยวจากที่อื่น ซึ่งไม่เคย เดินทางมาเที่ยวมาก่อนอาจจะเห็นว่าไม่ค่อยสะดวกเท่าที่ควร เนื่องจากทะเลสาบคอยเต่านั้นตั้งอยู่ ในเขตอำเภอที่ห่างไกลจากตัวเมืองเชียงใหม่ จำนวนป้ายบอกทางจะมีเพียงไม่กี่ป้าย แต่ถ้าวัยศึที่ หนทางไม่ได้คดเคี้ยวและซับซ้อนมากมาย เพียงแค่เดินทางมายังอำเภอคอยเต่า และเมื่อมาถึงอำเภ อคอยเต่าแล้วจะเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าไม่ได้อยู่ไกลจากที่ว่าการอำเภอ และจะมีป้าย บอทางไปทะเลสาบตั้งอยู่บริเวณทางเข้าชัดเจน เพียงเดินทางเข้าไปต่อประมาณ 3 กิโลเมตรก็จะ ถึง” อย่างไรก็ตามนายธีรศักดิ์ยังให้ความเห็นต่อไปอีกว่า “หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะทำป้าย บอทางให้ชัดเจนตั้งแต่ตัวเมืองเชียงใหม่จนถึงทะเลสาบคอยเต่าและที่สำคัญในตอนกลางคืนทาง จะมีคนมาก อาจเกิดอันตรายจากมิถุนาชีพได้” เมื่อสอบถามนายพีระ ยุคตะทัต ซึ่งเป็นปลัด อบต. ท่าเคื่อ (ต่อไปจะเรียกว่า ปลัด อบต.ท่าเคื่อ) นั้น พบว่า “ทางอบต.เองได้ตระหนักถึงปัญหาข้อนี้ดี และดำเนินการแก้ไขปัญหามาโดยตลอดโดยประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อติดตั้งไฟกิ่ง เพราะ เป็นโครงการที่เกินศักยภาพของ อบต.ท่าเคื่อ เนื่องจาก อบต.เองมีงบประมาณจำกัดและมีภารกิจที่ ต้องดำเนินการพัฒนาเยอะมาก” (ธีรศักดิ์ เมืองมานิตย์ และพีระ ยุคตะทัต, 2556: สัมภาษณ์)

ทางด้าน การให้บริการสุขภาพที่นั่น ปลัด อบต.ท่าเคื่อให้ข้อมูลว่า “อบต.ท่าเคื่อได้ สร้างห้องสุขาไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว บริเวณศูนย์บริการนักท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า แต่ส่วน ใหญ่ นักท่องเที่ยวมักจะไปใช้บริการบนแพมากกว่า เนื่องจากห้องสุขาศูนย์บริการนักท่องเที่ยวอยู่ ห่างจากแพร้านอาหาร ซึ่งในแพร้านอาหารก็มีบริการห้องสุขาเพียงพอ” (พีระ ยุคตะทัต, 2556: สัมภาษณ์)

ส่วนการให้บริการสาธารณสุขที่นั่น ปลัด อบต. ท่าเคื่อ กล่าวต่ออีกว่า “ปัจจุบัน ไฟฟ้าบริเวณแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่ายังไม่เพียงพอ เนื่องจาก อบต. มีงบประมาณที่จำกัด และการติดตั้งไฟฟ้านั้นต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก ซึ่งบางหมู่บ้านในเขตรับผิดชอบของ อบต.

เองก็ยังไม่มีการไฟฟ้าใช้เช่นกัน อบต. จำเป็นต้องพัฒนาในส่วนอื่นด้วยดังนั้นไฟฟ้าบริเวณแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าจึงต้องเปิดเฉพาะบางจุดที่จำเป็นจริงๆ แต่อย่างไรก็ตาม อบต. ได้เสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทุกปี” การให้ข้อมูลของปลัดอบต. ตรงกับความเห็นของนายยนต์ แก้วกัน ผู้ประกอบการแพร้านอาหาร ซึ่งให้ข้อมูลว่า “ตอนกลางคืนที่ไม่ใช่ช่วงเทศกาล มีนักท่องเที่ยวไม่มากนัก อบต. จะเปิดไฟฟ้าเฉพาะบริเวณทางเข้าและจุดเสี่ยงบางจุด บางครั้งทำให้มีกลุ่มวัยรุ่นมามั่วสุมบริเวณศูนย์บริการนักท่องเที่ยว แต่ยดีที่อบต. มีการจัดหาเจ้าหน้าที่มารักษาดูแลความปลอดภัยและความสะอาดของศูนย์บริการฯ” ด้านระบบประปาพบว่าอบต. มีการให้บริการอย่างทั่วถึง โดยมีการเก็บค่าบำรุงรักษาหน่วยละ 5 บาท ซึ่งถือว่าเป็นอัตราค่าบริการที่เหมาะสม (พีระ ยุคตะทัต และ ยนต์ แก้วกัน, 2556: สัมภาษณ์)

สำหรับการบริการสาธารณสุข ผลการศึกษาพบว่าไม่มีการให้บริการบริเวณแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า แต่มีโรงพยาบาลคอยเต่าคอยให้บริการ ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากบริเวณแหล่งท่องเที่ยวประมาณ 5 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณไม่เกิน 10 นาที

ด้านความปลอดภัย เช่น การจัดเวรยาม ผลการศึกษาพบว่า อบต. ทำแต่มีการจ้างเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยและดูแลความสะอาดของศูนย์บริการฯ โดยให้พักอาศัยในบ้านพักที่อยู่ในพื้นที่ศูนย์บริการฯ เพื่อความสะดวกและสามารถให้บริการและความช่วยเหลือตลอดเวลา นอกจากนี้ภายในแพร้านอาหาร แพลกท่องเที่ยว พบว่ามีการให้บริการเสื้อชูชีพอย่างเพียงพอจะสามารถใช้งานได้ทุกแพ (พีระ ยุคตะทัต, 2556: สัมภาษณ์)

ด้านการติดต่อสื่อสาร ผลการศึกษาพบว่าบริเวณแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่ามีคลื่นสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่ค่อนข้างชัดเจน สามารถใช้งานได้ทั้งในส่วนของโทรศัพท์มือถือและบริการ Internet แต่นักท่องเที่ยวต้องใช้อุปกรณ์ของตนเอง เนื่องจากไม่มีจุดบริการสาธารณะ นอกจากนี้ในบริเวณศูนย์บริการนักท่องเที่ยวยังมีตู้โทรศัพท์สาธารณะไว้บริการนักท่องเที่ยวอีกด้วย

ด้านการบริการเสริมอื่น ๆ เช่น บริการเสริมความงาม บริการนวดแผนไทย ยังไม่มีการให้บริการประจำในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ซึ่งนายประเสริฐ สุนันดา ผู้ประกอบการแพร้านอาหาร ให้ข้อมูลว่า “หากนักท่องเที่ยวต้องการบริการนวดแผนไทย ทางแพร้านอาหารจะโทรแจ้งให้หมอนวดแผนไทยมาให้บริการถึงที่ ซึ่งแล้วแต่นักท่องเที่ยวจะต้องการใช้บริการหรือไม่” (ประเสริฐ สุนันดา, 2556: สัมภาษณ์)

จากการศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าในปัจจุบัน สามารถสรุปได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญของอำเภอคอยเต่า นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาเพื่อชื่นชมความงดงามตามธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ มีการบริการ

ด้านแพที่พัก ร้านอาหาร การให้บริการร้องเพลงคาราโอเกะ บริการแพน้าเที่ยว เป็นต้น ซึ่งนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจและต้องการกลับมาเที่ยวซ้ำอีก แต่ปัญหาหลักที่สำคัญที่สุดของแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าคือระดับน้ำในทะเลสาบไม่คงที่ในแต่ละเดือนทำให้การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าไม่เป็นที่ไปอย่างต่อเนื่องทั้งปี กล่าวคือ ในช่วงน้ำแห้ง จะไม่กิจกรรมการท่องเที่ยวอื่นเสริมเลย การท่องเที่ยวก็จะหยุดชะงักไปส่งผลให้การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าซบเซา ประชาชนขาดรายได้ ดังนั้น กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวจึงเป็นส่วนสำคัญที่ต้องทำการพัฒนาให้สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี นอกจากนี้ยังมีส่วนที่ต้องปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าเดิมอีกหลายด้าน เช่น ด้านความสะอาดของอาหารและที่พัก ด้านไฟฟ้าสาธารณะ และที่สำคัญคือการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ซึ่งปัจจุบันขาดการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวใหม่ทราบ เนื่องจากไม่มี Web Site มีเพียงการจัดทำแผ่นพับและการบอกเล่าจากผู้ที่เคยมาเที่ยวแล้วเท่านั้น ทั้งนี้ ต้องเป็นการพัฒนาควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อีกด้วยเช่นกัน

จากผลการศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวดังกล่าว จะเห็นว่าการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่ายังมีปัญหาที่ต้องแก้ไขและพัฒนาอีกหลายด้าน ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเกี่ยวกับกลไกการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการบริหารจัดการของหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการขับเคลื่อนให้การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเป็นที่รู้จักและมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในปัจจุบัน

ตอนที่ 3 กลไกการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

ทะเลสาบคอยเต่า

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการบริหารตามวงจรเดมมิง (Deming Cycle) ซึ่งประกอบด้วย 4 กระบวนการ ได้แก่การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Act) มาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา และพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเตื่อ เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ในขณะที่หน่วยงานราชการอื่น เช่น อำเภอคอยเต่า สาธารณสุขอำเภอคอยเต่า สถานีตำรวจภูธรคอยเต่า ฯลฯ ไม่ค่อยมีบทบาทเท่าที่ควรและเป็นไปในลักษณะต่างคนต่างทำ ไม่มีการบูรณาการร่วมกัน ซึ่งผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเตื่อ มีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ดังนี้

ด้านการวางแผน (Plan)

การวางแผนด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่ามีการวางแผนร่วมกันเป็นหมู่คณะ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผน (คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนฯ อบต.ท่าเตื่อ, 2556) ซึ่งมีตัวแทนจากหน่วยงานราชการต่างๆของอำเภอคอยเต่า ได้แก่ ปลัดอำเภอ ท้องถิ่นอำเภอ พัฒนาการอำเภอ สาธารณสุขอำเภอ ตัวแทนจากองค์การทางศาสนา โรงเรียน รวมถึงตัวแทนจากชุมชนทุกชุมชน โดยมี อบต.ท่าเตื่อเป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการจัดทำแผน โดยกำหนดให้เป็นยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ในแผนพัฒนา อบต.ท่าเตื่อ 3 ปี และมีโครงการและกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในหลายๆอย่าง ได้แก่ โครงการก่อสร้างแก้มลิงเพื่อรักษาระดับน้ำให้คงที่ตลอดปี โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โครงการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวและโครงการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เนื่องจากสภาพพื้นที่ของทะเลสาบคอยเต่ามีสภาพเป็นอ่างน้ำขนาดใหญ่ที่อยู่ท่ามกลางป่าไม้ พื้นที่ทางธรรมชาติมีความงดงาม นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมมาเพื่อชื่นชมความงดงามตามธรรมชาติ ซึ่งทะเลสาบคอยเต่ามีฉายาที่ได้รับจากการแต่งตั้งของนักท่องเที่ยวว่าเป็น “ทะเลบนคอย” ดังนั้นการกำหนดนโยบายของอบต. จึงเน้นการกำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ

จากการสัมภาษณ์ปลัด อบต.ท่าเตื่อ (นายพีระ ยุคตะทัต) ทำให้ผู้วิจัยทราบว่า กิจกรรมหรือโครงการที่ได้จากแผนนั้นจะเป็นภาระหน้าที่ของ อบต.ท่าเตื่อในการนำไปปฏิบัติต่อไป “การวางแผนด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า เป็นหน้าที่ของ อบต.ท่าเตื่อ ซึ่งอบต.จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการจัดทำแผน โดยกำหนดให้มีตัวแทนจากหลายๆ หน่วยงาน ได้แก่ ปลัดอำเภอคอยเต่า พัฒนาการคอยเต่า ท้องถิ่นอำเภอคอยเต่า สาธารณสุขอำเภอคอยเต่า ตัวแทนจากโรงเรียน วัด รวมถึงตัวแทนภาคประชาชน เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย ซึ่งงบประมาณที่จะใช้ในการนำกิจกรรมหรือโครงการจากแผนไปปฏิบัติจะมาจากงบประมาณของ อบต.ท่าเตื่อ แต่หากโครงการหรือกิจกรรมใดที่เกินศักยภาพของ อบต.ท่าเตื่อที่จะดำเนินการได้ อบต.ท่าเตื่อก็จะดำเนินการขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง” ในขณะที่นายปรกรณ์ ภูดอนทอง นายก อบต.ท่าเตื่อ(ต่อไปจะเรียกว่า นายก อบต.ท่าเตื่อ)ให้ความเห็นเกี่ยวกับการวางแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าว่า “ตนมีตำแหน่งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามอำนาจหน้าที่มีหน้าที่ในการวางแผนให้ครอบคลุมในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้าน โครงสร้างพื้นฐาน ด้านเศรษฐกิจ การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการบริหารงาน ด้านส่งเสริมการท่องเที่ยว และที่สำคัญ นอกจาก อบต.ท่าเตื่อจะให้ความสำคัญในทุกด้านแล้ว ยังได้ให้ความสำคัญในการวางแผนการ

ท่องเที่ยวมาโดยตลอด และมีการวางแผนในด้านการท่องเที่ยวไว้ 2 แนวทาง คือ การพัฒนาด้านการบริการการท่องเที่ยวรวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว และแนวทางที่ 2 คือ การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์”ในขณะที่นายประดิษฐ์ มายะ (ผู้นำชุมชน) ในฐานะตัวแทนชุมชนในการร่วมวางแผนพัฒนาฯ กล่าวว่า“ตนได้เข้าร่วมกับ อบต.ท่าเคอ ในการวางแผนด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวมาตลอด และตนต้องการให้อบต.ท่าเคอ มีการวางแผนที่ชัดเจนในการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าอย่างเป็นรูปธรรมและต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุมเสนอความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนของ อบต.”

ในขณะที่นายนิเวศ ไหม่นวล สมาชิกสภา อบต.ท่าเคอ ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า“เมื่อ อบต.จัดการประชุมประชาคมเพื่อรับฟังปัญหาความต้องการของประชาชน กลับพบว่าส่วนใหญ่ความต้องการของประชาชนจะเน้นหนักไปในด้าน โครงสร้างพื้นฐานมากกว่า และส่วนตัวแล้วเห็นว่าประชาชนยังไม่ค่อยให้ความสำคัญหรือตื่นตัวในการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเท่าที่ควร”ด้านพระครูธิธมฺโม เจ้าอาวาสวัดแปลง 5 ซึ่งเป็นตัวแทนผู้นำองค์กรทางศาสนาให้ความเห็นว่า “ต้องการให้สมาชิกสภา อบต. ผู้นำแต่ละชุมชนให้ความรู้แก่ประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และควรให้ความสำคัญในการให้ความรู้และการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว”ในขณะที่นายทัศนัท หล้ามา ตัวแทนประชาชนในพื้นที่ท่านหนึ่งให้ความเห็นว่า“ตนเองไม่มีความรู้เรื่องการวางแผนการท่องเที่ยว และไม่ได้มีส่วนร่วมในการวางแผน รับทราบเพียงแต่ว่ามีแนวทางในการพัฒนาแต่ยังไม่เห็น อบต.ท่าเคอ ดำเนินการอย่างชัดเจน”ดังนั้นจะเห็นได้ชัดว่าลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นการมีส่วนร่วมโดยผ่านตัวแทน (พระ ยุคตะทัต, ปกรณ์ ภูคองคอง, ประดิษฐ์ มายะ, นิเวศ ไหม่นวล, พระครูธิธมฺโมและทัศนัท หล้ามา, 2556: สัมภาษณ์)

ด้านการปฏิบัติ (Do)

เมื่อมีการวางแผนด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวแล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเคอรับหน้าที่เป็นเจ้าภาพหลักในการนำโครงการหรือกิจกรรมที่ได้จากแผนไปปฏิบัติ ซึ่งจากการศึกษา พบว่าแผนด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่ามีโครงการและกิจกรรมที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับงบประมาณที่ได้รับด้วย นายก อบต.ท่าเคอได้ให้สัมภาษณ์ว่า “เมื่อ อบต.ได้รับงบประมาณจัดสรรจากส่วนกลาง อบต.ท่าเคอจะพิจารณาดำเนินโครงการหรือกิจกรรมตามแผนตามลำดับความสำคัญ” ในขณะที่ ปลัดอบต.ท่าเคอให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า “ในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการนั้น บางครั้งต้องขอความร่วมมือจากหน่วยงาน

อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ในช่วงเทศกาลมีการจัดงานส่งเสริมการท่องเที่ยวบริเวณทะเลสาบคอยเต่า อบต.ท่าเคือ จะขอความร่วมมือไปยังสถานีตำรวจภูธรคอยเต่า ในการรักษาความปลอดภัยบริเวณงาน ขอความร่วมมือกับทางโรงพยาบาลคอยเต่า ในการจัดเจ้าหน้าที่และชุดปฐมพยาบาลคอยให้บริการ”ซึ่งจากการสัมภาษณ์ จะเห็นได้ว่าการบริการจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่านั้น เป็นไปในลักษณะต่างคนต่างทำตามอำนาจหน้าที่ของตน โดย อบต.ท่าเคือ จะเป็นเจ้าภาพหลัก และมีเพียงบางกิจกรรมเท่านั้นที่จำเป็นต้องขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานอื่น สำหรับงบประมาณในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า พบว่า งบประมาณที่ใช้ในการจัดกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวมาจากงบประมาณจัดสรรของ อบต.ท่าเคือ ยกเว้นบางกรณีที่ได้รับเงินอุดหนุนจากหน่วยงานอื่นเพื่อดำเนินการ ดังคำสัมภาษณ์ของปลัด อบต.ท่าเคือ ที่ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “เนื่องจาก อบต.ท่าเคือ เป็นอบต. ที่มีขนาดเล็ก ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากส่วนกลางไม่มาก ประกอบกับ อบต.ท่าเคือ ยังมีภารกิจหน้าที่ที่ต้องดำเนินการอีกมากมาย เมื่อจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาด้านต่างๆ แล้วจะได้อ่างงบประมาณที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าอย่างจำกัด ต้องค่อยๆ พัฒนาในส่วนที่จำเป็นจริงๆ ก่อน เช่น ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณแหล่งท่องเที่ยว การจัดหาเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดและความปลอดภัยบริเวณศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เป็นต้น”จากการสัมภาษณ์ จะเห็นได้ว่างบประมาณของ อบต.ท่าเคือจะถูกแบ่งไปพัฒนาด้านอื่นๆ หลายด้าน ทำให้งบประมาณด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นงบประมาณที่ไม่มากจึงไม่สามารถดำเนินกิจกรรมหรือโครงการขนาดใหญ่ที่ใช้งบประมาณมากได้ ปลัด อบต.ท่าเคือยังได้กล่าวต่ออีกว่า “อบต.ท่าเคือ ก็ไม่ได้ละเลยต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแต่อย่างใด จึงได้เสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ กรมชลประทาน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย รวมถึงการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เป็นต้น ในการร่วมสนับสนุนงบประมาณเพื่อก่อสร้างแก้มลิงบริเวณทะเลสาบคอยเต่า เพื่อให้ทะเลสาบคอยเต่ามีน้ำตลอดปีเพื่อแก้ปัญหาหาระดับน้ำไม่คง ซึ่งเป็นปัญหาหลักของการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า”ด้านนายประดิษฐ์ มายะ (ผู้นำชุมชน) ให้ความเห็นว่า “งบประมาณของอบต.ท่าเคือมีน้อย แต่โครงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานยังมีไม่เพียงพอ ดังนั้นเพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น ททท. อบจ. มีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า และที่สำคัญควรช่วยกันกระจายข่าวสารให้เป็นที่รู้จักแก่คนทั่วไปโดยเฉพาะการเผยแพร่ทาง Web Site ที่คนจะเข้าถึงได้ง่ายและทั่วถึง” นางลำควน ตรีภทรศนีย์ประชาชนในพื้นที่ให้ความเห็นว่า “ตนเห็นว่าการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า เป็นหน้าที่ที่ อบต.ท่าเคือ จะต้องดำเนินการ โดยเฉพาะการจัดทำ Web Site ของทะเลสาบคอยเต่า และอบต.ควรให้ความรู้แก่

ประชาชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการให้บริการที่ดีแก่นักท่องเที่ยว เพื่อทำตัวเป็นเจ้าของบ้านที่ดี สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว” ด้านนายประดิษฐ์(ผู้นำชุมชน)ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า “อบต.ควร เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มากขึ้น เนื่องจากประชาชนเป็นเจ้าของพื้นที่ ย่อมรักและรู้จักแหล่งท่องเที่ยวได้ดี เช่น จัดกิจกรรมการอนุรักษ์ธรรมชาติ โดยการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปลูกป่า การบวชป่า การอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นการจัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการบริการที่ดี”จากการให้สัมภาษณ์ของผู้นำและประชาชนในพื้นที่จะเห็นได้ว่าประชาชนในพื้นที่ให้ความสนใจต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ หากหน่วยงานที่รับผิดชอบให้การสนับสนุน โดยเฉพาะการสร้างจิตสำนึกในการเป็นเจ้าบ้านที่ดีและการอนุรักษ์ธรรมชาติ เพียงแต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจที่แท้จริง (พระ ยุคตะทัต, ประดิษฐ์ มายะ และ ลำควน ตรียทรรศนีย์, 2556: สัมภาษณ์)

ด้านการตรวจสอบ (Check)

หลังจาก มีการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว ทะเลสาบคอยเต่าแล้ว พบว่า อบต.ทำเคือซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการนำแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวไปปฏิบัติ มีการตรวจสอบการดำเนินงานตามแผน โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผน (คำสั่ง อบต.ทำเคือ ที่ 153/2556) ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนสมาชิกสภา อบต. เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ท้องถิ่นอำเภอ ปลัดอำเภอ ผู้ทรงคุณวุฒิในตำบล รวมถึงผู้นำชุมชนทุกชุมชน เพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบการทำงานของ อบต.ทำเคือ โดยทำการประเมิน ด้านความผลสัมฤทธิ์ของงาน ความคุ้มค่าและคุณภาพของงาน รวมถึงความพึงพอใจของผู้รับบริการ และมีการรายงานผลให้ผู้บริหารท้องถิ่น รายงานต่อสภา อบต.ทำเคือ และประกาศให้ประชาชนทราบ เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข นอกจากนี้ อบต.ทำเคือยังมีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติราชการ (คำสั่ง อบต.ทำเคือ ที่ .../2556)ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนสมาชิกสภา อบต. ผู้แทนชุมชนและผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่ ทำหน้าที่ในการตรวจสอบผลการปฏิบัติราชการของ อบต.ทำเคือทั้งหมด รวมถึงการดำเนินงานด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว โดยทำการประเมินผลด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ด้านงบประมาณที่ใช้ ด้านอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ รวมถึงความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของ อบต.ทำเคือ แล้วรายงานผลการติดตามและประเมินผลต่อผู้บริหาร สภา อบต.และประกาศให้ประชาชนรับทราบเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเช่นกัน ดังคำให้สัมภาษณ์ของปลัด อบต.ทำเคือว่า“เป็นระเบียบข้อบังคับอยู่แล้วที่ อบต.ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อตรวจสอบการ

ทำงานของ อบต. ซึ่งอบต.ท่าเคือ ได้ดำเนินการตามระเบียบเป็นประจำทุกปี ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลหรือหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีนอกจากนี้จะมีการตรวจประเมินมาตรฐานการปฏิบัติราชการ โดยมีคณะกรรมการที่แต่งตั้งจากส่วนกลางมาตรวจประเมินทุกปี” ดังนั้น จะเห็นได้ว่า อบต.ท่าเคือ มีการตรวจสอบการปฏิบัติตามแผนและรายงานผลการตรวจสอบให้ผู้บริหารทราบ เพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขต่อไป โดยยึดหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน (พีระ ยุกตะทัต, 2556: สัมภาษณ์)

ด้านการปรับปรุงแก้ไข (Act)

เมื่อมีการตรวจสอบประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวแล้ว ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเคือ ในฐานะหน่วยงานหลักในการรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ได้นำผลการตรวจสอบของคณะกรรมการมาหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน โดยมีการทบทวนและระบุดูสาเหตุของการล้มเหลวมาจากกระบวนการหรือขั้นตอนไหน รวมทั้งมีการทบทวนแผนการและ มีการปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการวางแผน โดยส่งเสริมให้ชุมชนซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่เข้าร่วมในการวางแผนและร่วมตรวจสอบ เนื่องจากชุมชนทราบปัญหา ความต้องการ รวมถึงสาเหตุของปัญหาในพื้นที่ในฐานะเจ้าของพื้นที่โดยตรงซึ่งในส่วนของการทำงานมีการปรับปรุงแก้ไขคือด้านเจ้าหน้าที่การปฏิบัติงาน มีการแต่งตั้งให้เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน รับผิดชอบงานเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว นอกเหนือจากงานในหน้าที่ ดังที่ปลัด อบต.ท่าเคือ ให้สัมภาษณ์ว่า “อบต.ท่าเคือ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งให้มีเจ้าหน้าที่ดูแลรับผิดชอบงานด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2552 เป็นต้นมา เนื่องจากก่อนหน้านี้ไม่มีเจ้าหน้าที่ด้านนี้เลย โดยได้มอบหมายให้อยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ซึ่ง อบต. ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านนี้แต่เนื่องจากภาระหน้าที่ของตัวเจ้าหน้าที่วิเคราะห์ฯ เองก็มีปริมาณงานมากอยู่แล้ว อีกทั้งเจ้าหน้าที่ของ อบต. เองก็ยังไม่เพียงพอ งานด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว จึงทำได้ไม่ค้อยเต็มที่เท่าที่ควร” ในขณะที่นายก อบต.ท่าเคือ ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า “เนื่องจาก อบต.เราเป็นขนาดเล็ก มีเจ้าหน้าที่ไม่มาก เจ้าหน้าที่แต่ละคนจะได้รับการฝึกอบรมงานนอกเหนือจากงานในหน้าที่ตามแต่ความรู้ความสามารถแบ่งๆ กันไป เป็นไปในลักษณะร่วมด้วยช่วยกันมากกว่า” (พีระ ยุกตะทัต และปกรณ์ ภูคอง, 2556: สัมภาษณ์)

ด้านงบประมาณที่ใช้ในแต่ละกิจกรรมหรือโครงการของอบต.ท่าเตื่อ ปลัด อบต.ท่าเตื่อให้สัมภาษณ์ว่า “บางกิจกรรมหรือโครงการ ทางอบต.เองมีงบประมาณจำกัด เช่น โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณแหล่งท่องเที่ยว อบต.ท่าเตื่อ ก็จะขอความร่วมมือไปยังประชาชนในพื้นที่ร่วมใจกันปลูกต้นไม้ แทนที่จะเป็นการจ้างเหมาบริการ ซึ่งนอกจากจะประหยัดงบประมาณแล้ว ยังเป็นการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนรู้สึกรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานของ อบต. เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง อบต.กับประชาชนอีกด้วย”สอดคล้องกับที่นายก อบต.ท่าเตื่อที่กล่าวว่า “แต่ก่อนการบริหารงานของ อบต.ท่าเตื่อ ประชาชนมักไม่ค่อยให้ความร่วมมือ ไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการบริหาร แต่ อบต.ก็พยายามกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เริ่มจากส่งตัวแทนเป็นคณะกรรมการต่างๆ เข้าร่วมประชุม จนกระทั่งเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เช่น ร่วมปลักต้นไม้ ร่วมเดินขบวนงานประเพณีต่างๆ จนถึงทุกวันนี้ก็เริ่มมีส่วนร่วมมากขึ้น แต่ก็ยังถือว่าไม่มากเท่าที่ควร ซึ่ง อบต.เองก็จะพยายามกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่อไป เพราะส่วนตัวคิดว่าพื้นฐานของการพัฒนา ก็คือความเข้มแข็งของชุมชน และประชาชนต้องมีส่วนร่วม”ดังนั้น จะเห็นได้ว่า อบต.ท่าเตื่อ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า มีการนำผลการตรวจสอบและประเมินจากคณะกรรมการต่างๆ มาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (พิธีชุธะทัด และ ปกรณ์ ภูคองตอง, 2556: สัมภาษณ์)

ตอนที่ 4 แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยว ทะเลสาบคอยเต่าให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากสัมภาษณ์และจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2556 ซึ่งมีผู้เข้าร่วมการสนทนา ประกอบด้วย นายอำเภอคอยเต่า ปลัดอำเภอคอยเต่า เจ้าหน้าที่สาธารณสุขอำเภอคอยเต่า ผู้แทนจากสถานีตำรวจภูธรคอยเต่า เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอคอยเต่า เจ้าหน้าที่วัฒนธรรมอำเภอคอยเต่านายก อบต.ท่าเตื่อ ปลัด อบต.ท่าเตื่อ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่เขตอำเภอคอยเต่า ตัวแทนสมาชิกสภาอบต.ท่าเตื่อ ตัวแทนเจ้าหน้าที่จาก อบต.ท่าเตื่อ ตัวแทนผู้นำชุมชน เจ้าอาวาสวัดแปลง 5 ตัวแทนผู้ประกอบการแพร้านอาหาร ตัวแทนผู้ประกอบการร้านของฝาก ประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง ตัวแทนนักท่องเที่ยว รวมทั้งสิ้นจำนวน 17 คน โดยมีหัวข้อการสนทนาคือการวิเคราะห์สภาพปัญหาและการหาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ และสามารถท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี โดยมีรายละเอียดผลการศึกษาดังต่อไปนี้

ตาราง 4 การวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนา

สภาพปัญหา	แนวทางการพัฒนา
ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว	
1. การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าไม่ต่อเนื่องตลอดทั้งปี ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับระดับน้ำในทะเลสาบคอยเต่า	<p>1. จัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอื่นๆ โดยแบ่งออกเป็น 2 ช่วง ได้แก่ ช่วงระดับน้ำขึ้นสูงและช่วงน้ำแห้ง ดังนี้</p> <p>1.1 ช่วงระดับน้ำขึ้นสูงมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้</p> <p>1) สร้างอัตลักษณ์ของการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าให้เป็นที่น่าจดจำแก่นักท่องเที่ยว</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดทำป้ายชื่อ"ทะเลสาบคอยเต่า" - ปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงาม เหมาะแก่การถ่ายภาพเป็นที่ระลึก โดยใช้รูปปั้นเต่าเป็นเอกลักษณ์ของการท่องเที่ยว <p>2) จัดเทศกาลชิมรสปลาคอยเต่า ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ เนื่องจากเป็นช่วงที่มีปลาชุก ตัวโตและมีรสอร่อยซึ่งจัดเป็นของดีขึ้นชื่อของอำเภอคอยเต่า</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดกิจกรรมการจำหน่ายอาหารประเภทปลาจากทะเลสาบคอยเต่า - จัดกิจกรรมสงฆ์พระธาตุคอยเต่าแก่งจำลอง สำหรับผู้ที่ต้องการทำบุญ สักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ - จัดกิจกรรมการจับนิทรรศการของดีคอยเต่า - การออกร้านจำหน่ายสินค้า OTOP และสินค้าของที่ระลึกอำเภอคอยเต่า - กิจกรรมความบันเทิงต่างๆ เช่น การแสดงดนตรี การประกวดธิดาคอยเต่า การแข่งขันชกมวย เป็นต้น <p>3) จัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อเป็นทางเลือกให้นักท่องเที่ยวอย่างหลากหลาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - การบริการเรือถีบ เรือปั่นเรือพาย

ตาราง 4 (ต่อ)

สภาพปัญหา	แนวทางการพัฒนา
	ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว
	<ul style="list-style-type: none"> - การบริการเครื่องเล่นทางน้ำ - กิจกรรมกางเต็นท์พักแรม - กิจกรรมพายเรือคอกปลา - กิจกรรมการปั่นจักรยานบริเวณรอบทะเลสาบ
1.2	ช่วงน้ำแห้งมีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้
	1) สร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวอื่นๆ ในช่วงน้ำแห้ง <ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมชมทุ่งดอกทานตะวันบริเวณทะเลสาบคอยเต่า - กิจกรรมชมทุ่งดอกปอเทืองบริเวณทะเลสาบคอยเต่า
	2) สำรวจพื้นที่ทางธรรมชาติบริเวณใกล้เคียง เพื่อแสวงหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้
	3) ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เนื่องจากอำเภอคอยเต่ามีปูชนียสถานที่สำคัญ ได้แก่ พระบรมธาตุเจ้าคอยเก็ง ถือเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองของอำเภอคอยเต่าเป็นสถานที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า ส่วนพระนลาฏเบื้องซ้าย (กระดูกหน้าผากด้านซ้าย) และมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน เหมาะแก่การเยี่ยมชมและสักการะเพื่อความเป็นสิริมงคล
	4) จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ได้แก่ การเยี่ยมชมภูมิปัญญาชาวบ้านของชนเผ่ากะเหรี่ยงบ้านหลายแก้ว ซึ่งมีกิจกรรมที่น่าสนใจคือการทอผ้าแบบที่กระตุก สามารถพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แบบโฮมสเตย์ โดยให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสวิถีชีวิตแบบชนเผ่าดั้งเดิม

ตาราง 4 (ต่อ)

สภาพปัญหา	แนวทางการพัฒนา
ด้านการบริการการท่องเที่ยว	
1. การบริการการท่องเที่ยว ได้แก่ แพที่พัก แพร้านอาหาร แพลากท่องเที่ยว รวมถึงผลิตภัณฑ์ของฝาก ไม่ได้ได้รับการรับรองมาตรฐานจากหน่วยงานสาธารณสุข	<p>1. จัดทำข้อบัญญัติ ว่าด้วย การบริหารจัดการ การท่องเที่ยว ทะเลสาบคอยเต่า พ.ศ.2556 เพื่อใช้เป็นกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ร่วมกันของผู้ประกอบการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ชุมชน เจ้าของพื้นที่ ตลอดจนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวชม ทะเลสาบคอยเต่า โดยกำหนดให้มีสาระสำคัญดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - กำหนดมาตรการการรักษาความสะอาดและความ เป็นระเบียบเรียบร้อยของแหล่งท่องเที่ยว - การกำหนดจุดจอดแพ จุดชมวิว ร้านค้า ที่จอดรถ ให้ชัดเจน - กำหนดบทลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิดหรือ ละเมิดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ - การกำหนดอัตราค่าบริการต่างๆให้ชัดเจน ได้แก่ ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าของฝาก และค่าบริการอื่นๆ
ด้านการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว	
2. การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวไม่ เพียงพอสื่อประชาสัมพันธ์ไม่สามารถ เข้าถึงกลุ่มคนในวงกว้าง	<p>2. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานสาธารณสุขอำเภอคอยเต่า ในการประเมินมาตรฐานการบริการแพที่พัก แพร้านอาหาร ผลิตภัณฑ์ของฝาก เพื่อออกใบรับรองมาตรฐานให้แก่ ผู้ประกอบการที่ผ่านการประเมิน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยว</p> <p>1. จัดทำ Web Site ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า โดยตรงเนื่องจาก Web Site เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่สามารถ เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ในวงกว้าง มีความสะดวก รวดเร็วและ มีความน่าสนใจ</p> <p>2. จัดส่งข้อมูลการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าให้แก่การท่องเที่ยว แห่งประเทศไทย (ททท.) และองค์การบริหารส่วนจังหวัด เชียงใหม่ เพื่อช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทาง Web Site ของหน่วยงานดังกล่าว</p>

ตาราง 4 (ต่อ)

สภาพปัญหา	แนวทางการพัฒนา
ด้านการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว	
<p>3. จัดฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น เพื่อให้คนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง พร้อมทั้งสามารถบรรยายความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวได้ นอกจากนี้เพื่อการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวแล้ว ยังเป็นการปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนรักและหวงแหนในทรัพยากรการท่องเที่ยวอีกด้วย</p> <p>4. ใช้แหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเป็นสถานที่ในการจัดงานประเพณีวัฒนธรรมของอำเภอคอยเต่า เช่น ประเพณียี่เป็ง ประเพณีสงกรานต์ประพรมธาตุเจ้าคอยเก็ง เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง</p>	
ด้านการอำนวยความสะดวก	
<p>1. ระบบสาธารณูปโภคยังไม่เพียงพอสำหรับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ</p>	<p>1. สร้างระบบสาธารณูปโภคให้เพียงพอเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว</p> <ul style="list-style-type: none"> - ด้านการคมนาคม - ระบบไฟฟ้าและแสงสว่างบริเวณแหล่งท่องเที่ยว - ระบบประปา - บริการห้องน้ำห้องส้วม
<p>2. นักท่องเที่ยวไม่มั่นใจในความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเมื่อเดินทางมาเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า</p>	<p>2. สร้างระบบการรักษาความปลอดภัย โดยประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการจัดเวรยามรักษาความปลอดภัยเพื่อสร้างความมั่นใจแก่นักท่องเที่ยว</p>
<p>3. ไม่มีการบริการเสริมอื่นๆ เช่น บริการเสริมความงาม การนวดแผนไทย นวดแผนโบราณ สัญญาณอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์สาธารณะ ไร่รองรับนักท่องเที่ยว</p>	<p>3. จัดให้มีการบริการต่างๆ ในสถานที่ท่องเที่ยว ได้แก่ สัญญาณอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์สาธารณะ บริการร้านเสริมสวย บริการนวดแผนโบราณ เป็นต้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว</p>

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ซึ่งได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในครั้งนี้ สามารถสรุปได้ว่า แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า คือ การบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. จัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอื่นๆให้ต่อเนื่องตลอดทั้งปีทั้งในช่วงที่ระดับน้ำขึ้นสูงและช่วงน้ำแห้ง ดังนี้

1.1 ช่วงระดับน้ำขึ้นสูง

1.1.1 สร้างอัตลักษณ์ของการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ได้แก่ จัดทำป้ายชื่อทะเลสาบคอยเต่า พร้อมทั้งปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงาม เช่น การจัดสวนหย่อม เป็นต้น สำหรับให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวสามารถบันทึกภาพเป็นที่ระลึกได้ ซึ่งนอกจากจะเป็นการสร้างจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวแล้ว ยังเป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวไปในตัวอีกด้วย

1.1.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้แก่ เทศกาลชิมรสปลาคอยเต่า เนื่องจากปลาที่หาได้จากทะเลสาบคอยเต่าถือเป็นวัตถุดิบที่ขึ้นชื่อของอำเภอคอยเต่าในการนำมาประกอบอาหาร เนื่องจากมีความสดและรสชาติดี โดยเฉพาะในช่วงเดือนกุมภาพันธ์เป็นช่วงที่มีปลาชุก ตัวโตและรสชาติดี สามารถนำมาเป็นจุดขายของการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าได้ นอกจากนี้ภายในงานควรมีกิจกรรมส่งเสริมอื่นๆ เช่น การละเล่นพื้นบ้านการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP กิจกรรมความบันเทิงต่างๆ การแข่งขันกีฬาพื้นบ้าน เป็นต้นซึ่งกิจกรรมนี้ควรจัดขึ้นทุกปีอย่างต่อเนื่องและทำการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงโดยทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ อำเภอคอยเต่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง หน่วยงานภาครัฐต่างๆ ในอำเภอคอยเต่า ตลอดจนชุมชนเจ้าของพื้นที่ในฐานะเจ้าภาพในการจัดงานต้องประสานความร่วมมือกันในการจัดงาน

1.1.3 นอกจากการบริการแพที่พัก ร้านอาหาร ที่มีบริการอาหารควบคู่กับการร้องเพลงคาราโอเกะแล้ว ควรเพิ่มกิจกรรมอื่นๆให้หลากหลายมากขึ้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เลือกใช้บริการ อาทิ การบริการให้เช่าเรือปั่น เรือถีบ เรือพาย กิจกรรมพายเรือตกปลา การพายเรือชมทิวทัศน์บริเวณโดยรอบคอยเรือ การพายเรือไปนมัสการพระธาตุคอยเรือ กิจกรรมกางเต็นท์ พักแรม การปั่นจักรยานรอบบริเวณทะเลสาบการเดินป่า การเล่นเครื่องเล่นทางน้ำ เป็นต้น

1.2 ช่วงน้ำแห้ง

1.2.1 สร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวอื่นๆเพิ่มเติม นอกเหนือจากการล่องแพ ได้แก่ การท่องเที่ยวทุ่งดอกทานตะวันหรือทุ่งดอกปอเทือง โดยในช่วงน้ำแห้ง องค์การบริหาร

ส่วนตำบลท่าเตื่อ ในฐานะเจ้าภาพหลัก ควรประสานความร่วมมือกับสำนักงานเกษตรอำเภอคอยเต่า เพื่อหาข้อมูลในการปลูกดอกทานตะวันหรือปลูกดอกปอเทือง เนื่องจากสำนักงานเกษตรเป็นหน่วยงานที่มีผู้เชี่ยวชาญในด้านการเกษตร

1.2.2 สำรวจพื้นที่ทางธรรมชาติ เพื่อแสวงหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่ สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวควบคู่กับการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเพียงแห่งเดียว เนื่องจากในอำเภอคอยเต่ายังมีสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ ได้แก่ ฝายวังซู้ คอยเรือ น้ำตกแก่งสร้อย แก่งหินแม่ลาย น้ำตกอุ้มแป และออบแม่แวง แต่ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเตื่อต้องร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ในเขตอำเภอคอยเต่าที่เป็นหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ สำรวจความเป็นไปได้ในการพัฒนาให้เป็นที่รู้จักและกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของอำเภอคอยเต่าอีก ควบคู่กับการส่งเสริมเชื่อมชมทะเลสาบคอยเต่า

1.2.3 ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เนื่องจากอำเภอคอยเต่ามีปูชนียสถานที่สำคัญได้แก่ พระบรมธาตุเจ้าคอยเก็ง ถือเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองของอำเภอคอยเต่า เป็นสถานที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า ส่วนพระนลาฏเบื้องซ้าย(กระดูกหน้าผากด้านซ้าย) และมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน เหมาะแก่การเยี่ยมชมและสักการะเพื่อความ เป็นสิริมงคล โดยองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเตื่อควรประสานความร่วมมือกับวัฒนธรรมอำเภอคอยเต่าในการประชาสัมพันธ์ความสำคัญและประวัติความเป็นมาของพระบรมธาตุเจ้าคอยเก็ง เพื่อให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว เป็นการสร้างแรงจูงใจในการเดินทางมาเยี่ยมชมสักการะพระบรมธาตุเจ้าคอยเก็ง ควบคู่กับการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า

1.2.4 จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ได้แก่ การเยี่ยมชมภูมิปัญญาชาวบ้านของชนเผ่ากะเหรี่ยงบ้านหลายแก้ว ซึ่งมีกิจกรรมที่น่าสนใจคือการทอผ้าแบบกี่กระดูก สามารถพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแบบโฮมสเตย์ โดยให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสวิถีชีวิตแบบชนเผ่าดั้งเดิม

2. จัดทำข้อบัญญัติ ว่าด้วย ทะเลสาบคอยเต่า พ.ศ. 2557 โดยให้มีสาระสำคัญเกี่ยวกับมาตรการการรักษาความสะอาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความสวยงามของบริเวณแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าการกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้กระทำผิด การกำหนดอัตราค่าบริการต่างๆ เช่น ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าของฝาก อย่างชัดเจนการกำหนดมาตรฐานของการบริการความปลอดภัย โดยระบุหน่วยงานผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน เช่น ด้านการรักษาความปลอดภัยให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรคอยเต่า ด้านมาตรฐานการบริการ ความสะอาด

ปลอดภัยของแพที่พัก แพร้านอาหาร ตลอดจนอาหารและของฝาก ให้สาธารณสุขอำเภอเป็นผู้รับผิดชอบ เป็นต้น

3. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานสาธารณสุขอำเภอคอยเต่า ในการประเมินมาตรฐานการบริการแพที่พัก แพร้านอาหาร ผลิตภัณฑ์ของฝาก เพื่อออกใบรับรองมาตรฐานให้แก่ผู้ประกอบการที่ผ่านการประเมิน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยว

4. จัดทำ Web Siteประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าโดยตรง เนื่องจาก Web Siteเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ในวงกว้าง มีความสะดวก รวดเร็วและมีความน่าสนใจ

5. จัดส่งข้อมูลการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าให้แก่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทาง Web Site ของหน่วยงานดังกล่าว

6. จัดฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น เพื่อให้คนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง พร้อมทั้งสามารถบรรยายความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวได้นอกจากเพื่อการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวแล้ว ยังเป็นการปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนรักและหวงแหนในทรัพยากรการท่องเที่ยวอีกด้วย

7. ใช้แหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเป็นสถานที่ในการจัดงานประเพณีวัฒนธรรมของอำเภอคอยเต่า เช่น ประเพณียี่เป็ง ประเพณีสงกรานต์บรมธาตุเจ้าคอยเก็ง เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

8. สร้างระบบสาธารณูปโภคให้เพียงพอ เพื่รองรับนักท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเตื่อ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมทางหลวงชนบท องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และหน่วยงานอื่นๆ ร่วมกันสร้างระบบสาธารณูปโภคให้เพียงพอ ทั้งด้านการคมนาคม ไฟฟ้า น้ำประปา การบริการห้องน้ำห้องสุขา เพื่รองรับนักท่องเที่ยว อันเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของการท่องเที่ยว

9. สร้างระบบการรักษาความปลอดภัย โดยประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการจัดเวรยามรักษาความปลอดภัย เพื่อสร้างความมั่นใจแก่นักท่องเที่ยว

10. จัดให้มีการบริการต่างๆ ในสถานที่ท่องเที่ยว ได้แก่ สัญญาณอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์สาธารณะ บริการร้านเสริมสวย บริการนวดแผนโบราณ เป็นต้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

พัฒนาการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า

พัฒนาการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า แบ่งออกเป็น 4 ยุค ตามองค์กรที่ทำหน้าที่ในการบริการจัดการการท่องเที่ยว ดังนี้

1. ยุคการสร้างเขื่อน (พ.ศ. 2494 – 2517) ยุคของการเริ่มก่อสร้างเขื่อนภูมิพล ซึ่งถือเป็นจุดกำเนิดของทะเลสาบคอยเต่า เนื่องจากการสร้างเขื่อนภูมิพลกอน้ำเอ่อขึ้นท่วมพื้นที่ราบสองฝั่งแม่น้ำปิง จนมีสภาพเป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ท่วมพื้นที่ที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินของราษฎรในเขตตำบลบ้านแฮ่น ตำบลท่าเตื่อ และตำบลมีดกา มีพื้นที่กว้างถึง 54 ตารางกิโลเมตร หรือมากกว่า 33,000 ไร่ ห่างจากเขื่อนภูมิพล 142 กิโลเมตร แอ่งน้ำนี้ถูกเรียกว่า “ทะเลสาบคอยเต่า” ซึ่งมีสภาพแวดล้อมทั่วไปเป็นทิวเขาทอดยาวสลับซับซ้อน มีทิวทัศน์สวยงาม อยู่ทางตอนเหนือของเขื่อนภูมิพล ซึ่งต่อมาได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอคอยเต่า

2. ยุคบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยกลุ่มผู้ประกอบการแพร่วมกับชุมชนในพื้นที่ใกล้เคียง(พ.ศ. 2518-2537) ในปี พ.ศ. 2518 ทะเลสาบคอยเต่าได้รับการพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยเริ่มต้นจากเจ้าของแพลากต่างๆ ร่วมกันจัดตั้งกลุ่ม “ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า” ขึ้น จัดให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ แพลากท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมชมทัศนียภาพโดยรอบบริเวณคอยเรือ นักท่องเที่ยวจะได้ชื่นชมและสัมผัสกับธรรมชาติอย่างใกล้ชิด ซึ่งมีการให้บริการอาหาร เครื่องดื่ม ควบคู่ไปกับกิจกรรมการร้องเพลงคาราโอเกะ เป็นต้น ในระยะเริ่มต้น จะเป็นการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยกลุ่มผู้ประกอบการแพร่วมกับชุมชนในพื้นที่ใกล้เคียง มีการบริหารจัดการกันเองในกลุ่ม โดยมีการจัดตารางการให้บริการแพลากท่องเที่ยว สับเปลี่ยนหมุนเวียนกันแล้วนำรายได้ส่วนหนึ่ง เก็บไว้ใช้เป็นทุนในการพัฒนาสถานที่บริเวณทะเลสาบคอยเต่า เช่น การจัดที่จอดรถสำหรับนักท่องเที่ยว การจัดทำป้ายบอกทาง การกำจัดขยะ เป็นต้น

3. ยุคบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยสภาตำบลท่าเตื่อร่วมกับผู้ประกอบการแพและชุมชนในพื้นที่ใกล้เคียง (พ.ศ. 2538-2539) ในปี พ.ศ.2538 สภาตำบลท่าเตื่อ เริ่มเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบมากขึ้น โดยแต่งตั้งเจ้าหน้าที่จากสภาตำบลให้คอยดูแล

ช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ให้คำปรึกษาแก่กลุ่มผู้ประกอบการแพ โดยมีคำสั่งแต่งตั้งให้ร่วมเป็น คณะกรรมการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ร่วมกับกลุ่มผู้ประกอบการต่างๆ และมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดตารางเวลาให้บริการและจำหน่ายตั๋วบริการ แล้วนำรายได้จากการจำหน่ายตั๋วร่วมกับงบประมาณสนับสนุนจากสภาตำบลท่าเคื่อ มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ การก่อสร้างจุดชมวิว การจัดเก็บขยะมูลฝอย การปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณทะเลสาบคอยเต่า เป็นต้น

4. ยุทธการบริหารจัดการโดยองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเคื่อและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (พ.ศ. 2540 – ปัจจุบัน) โดยในปีพ.ศ. 2540 สภาตำบลท่าเคื่อ ได้รับการจัดตั้งให้เป็น องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเคื่อ และเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ทะเลสาบคอยเต่า ซึ่งในทุกปี อบต.ท่าเคื่อ จะจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาการท่องเที่ยว ทะเลสาบคอยเต่าอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ อบต.ท่าเคื่อยังขอความอนุเคราะห์ไปยังหน่วยงานต่างๆ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า และในปี พ.ศ.2546 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เล็งเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า จึงได้จัดสรร งบประมาณให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเคื่อในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า โดยดำเนินการก่อสร้างอาคารศูนย์บริการนักท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า และทำการปรับปรุง สภาพแวดล้อมโดยรอบ รวมถึงติดตั้งระบบสาธารณูปโภค จากนั้น อบต.ท่าเคื่อ จึงได้ดำเนินการ จัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยวขึ้นอย่างเป็นทางการ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ คูแลรับผิดชอบโดยเฉพาะ ในปี พ.ศ. 2547 อบต.ท่าเคื่อ ได้ก่อสร้างศูนย์ร้านค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ของฝากและของที่ระลึกและศูนย์จำหน่ายสินค้า OTOP รวมทั้งดำเนินการก่อสร้างห้องสุขาไว้ สำหรับบริการนักท่องเที่ยว

นอกจาก อบต.ท่าเคื่อ ที่เป็นหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ทะเลสาบคอยเต่าแล้ว ยังมีหน่วยงานของรัฐอีกหลายหน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านการรักษาความปลอดภัย โดยสถานีตำรวจภูธรคอยเต่าจะมีการจัดส่ง เจ้าหน้าที่เข้ามาตรวจตรา คูแล รักษาความสงบเรียบร้อยบริเวณแหล่งท่องเที่ยวด้านสาธารณสุข ได้รับความอนุเคราะห์จากสาธารณสุขอำเภอคอยเต่า รวมทั้งโรงพยาบาลคอยเต่า ในการตรวจสอบมาตรฐาน การให้บริการแพร้านอาหาร แพที่พัก เพื่อสร้างมาตรฐานในการให้บริการและสร้างความเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยว นอกจากนี้ ในด้านสาธารณูปโภค ก็ได้รับความอนุเคราะห์จากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค อำเภอหาด ในการติดตั้งระบบไฟฟ้าบริเวณแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า เป็นต้น

ในปี พ.ศ. 2552 องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเตื่อ ได้จัดทำข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเตื่อ ว่าด้วยเรื่อง ทะเลสาบคอยเต่า เพื่อใช้เป็นข้อบังคับร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ผู้ประกอบการต่างๆ และประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อทะเลสาบคอยเต่า รวมทั้งใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า โดยมีผลบังคับมาจนถึงปัจจุบัน

สถานการณ์การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าในปัจจุบัน

แหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญของอำเภอคอยเต่า นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาเพื่อชื่นชมความงามตามธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ มีการบริการด้านที่พัก ร้านอาหาร การให้บริการร้องเพลงคาราโอเกะ บริการแพน้าเที่ยว เป็นต้น ซึ่งนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจและต้องการกลับมาเที่ยวซ้ำอีก แต่ปัญหาหลักที่สำคัญที่สุดของแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าคือระดับน้ำในทะเลสาบไม่คงที่ในแต่ละเดือนทำให้การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าไม่เป็นที่ไปอย่างต่อเนื่องทั้งปี กล่าวคือ ในช่วงน้ำแห้ง จะไม่กิจกรรมการท่องเที่ยวอื่นเสริมเลย การท่องเที่ยวก็จะหยุดชะงักไป ส่งผลให้การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าซบเซา ประชาชนขาดรายได้ ดังนั้น กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวจึงเป็นส่วนสำคัญที่ต้องทำการพัฒนาให้สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี นอกจากนี้ยังมีส่วนที่ต้องปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าเดิมอีกหลายด้าน เช่น ด้านความสะอาดของอาหารและที่พัก ด้านไฟฟ้าสาธารณะ และที่สำคัญคือการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ซึ่งปัจจุบันขาดการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวใหม่ทราบ เนื่องจากไม่มี Web Site มีเพียงการจัดทำแผ่นพับและการบอกเล่าจากผู้ที่เคยมาเที่ยวแล้วเท่านั้น ทั้งนี้ ต้องเป็นการพัฒนาควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อีกด้วยเช่นกัน

กลไกการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการบริหารตามวงจรเดมมิ่ง (Deming Cycle) ซึ่งประกอบด้วย 4 กระบวนการ ได้แก่ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Act) มาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา และพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเตื่อ เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า มีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ดังนี้

ด้านการวางแผน (Plan)

การวางแผนด้านการส่งเสริมและพัฒนากองท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต๋ามีการวางแผนร่วมกันเป็นหมู่คณะ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผน ซึ่งมีตัวแทนจากหน่วยงานราชการต่างๆ ของอำเภอคอยเต๋่า ได้แก่ ปลัดอำเภอ ท้องถิ่นอำเภอ พัฒนาการอำเภอ สาธารณสุขอำเภอ ตัวแทนจากองค์การทางศาสนา โรงเรียน รวมถึงตัวแทนจากชุมชนทุกชุมชน โดยมี อบต.ทำเคื่อเป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการจัดทำแผน โดยกำหนดให้เป็นยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมและพัฒนากองเที่ยวไว้ในแผนพัฒนา อบต.ทำเคื่อ 3 ปี และมีโครงการและกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในหลายๆ อย่าง ได้แก่ โครงการก่อสร้างแก้มลิงเพื่อรักษาระดับน้ำให้คงที่ตลอดปี โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โครงการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวและโครงการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เนื่องจากสภาพพื้นที่ของทะเลสาบคอยเต๋่ามีสภาพเป็นอ่างน้ำขนาดใหญ่ที่อยู่ท่ามกลางป่าไม้ พื้นที่ทางธรรมชาติมีความงดงาม นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมมาเพื่อชื่นชมความงดงามตามธรรมชาติ ซึ่งทะเลสาบคอยเต๋่ามีฉายาที่ได้รับจากการแต่งตั้งของนักท่องเที่ยวว่าเป็น “ทะเลบนคอย” ดังนั้น การกำหนดนโยบายของ อบต. จึงเน้นการกำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ

ด้านการปฏิบัติ (Do)

เมื่อมีการวางแผนด้านการส่งเสริมและพัฒนากองเที่ยวแล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลทำเคื่อรับหน้าที่เป็นเจ้าภาพหลักในการนำโครงการหรือกิจกรรมที่ได้จากแผนไปปฏิบัติ จากการศึกษา ในการบริการจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต๋่า นั้น เป็นไปในลักษณะต่างคนต่างทำตามอำนาจหน้าที่ของตน โดย อบต.ทำเคื่อจะเป็นเจ้าภาพหลัก และมีเพียงบางกิจกรรมเท่านั้นที่จำเป็นต้องขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานอื่น ซึ่งแผนด้านการส่งเสริมและพัฒนากองเที่ยวทะเลสาบคอยเต๋่า เป็นโครงการและกิจกรรมที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับงบประมาณที่ได้รับซึ่งส่วนใหญ่มาจากงบประมาณจัดสรรของ อบต.ทำเคื่อ ยกเว้นบางกรณีที่ได้รับเงินอุดหนุนจากหน่วยงานอื่นเพื่อดำเนินการ นอกจากนี้ประชาชนในพื้นที่ให้ความสนใจต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ หากหน่วยงานที่รับผิดชอบให้การสนับสนุน โดยเฉพาะการสร้างจิตสำนึกในการเป็นเจ้าบ้านที่ดีและการอนุรักษ์ธรรมชาติ เพียงแต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจที่แท้จริง

ด้านการตรวจสอบ (Check)

อบต.ท่าเตี๋ยซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการนำแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวไปปฏิบัติ มีการตรวจสอบการดำเนินงานตามแผน โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผน ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนสมาชิก สภา อบต. เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ท้องถิ่นอำเภอ ปลัดอำเภอ ผู้ทรงคุณวุฒิในตำบล รวมถึงผู้นำชุมชนทุกชุมชน เพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบการทำงานของ อบต.ท่าเตี๋ย โดยทำการประเมิน ด้านความผลสัมฤทธิ์ของงาน ความคุ้มค่าและคุณภาพของงาน รวมถึงความพึงพอใจของผู้รับบริการ และมีการรายงานผลให้ผู้บริหารท้องถิ่น รายงานต่อสภา อบต.ท่าเตี๋ย และประกาศให้ประชาชนทราบ เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข นอกจากนี้ อบต.ท่าเตี๋ยยังมีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติราชการ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนสมาชิกสภา อบต. ผู้แทนชุมชนและผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่ ทำหน้าที่ในการตรวจสอบผลการปฏิบัติราชการของ อบต.ท่าเตี๋ยทั้งหมด รวมถึงการดำเนินงานด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว โดยทำการประเมินผลด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ด้านงบประมาณที่ใช้ ด้านอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ รวมถึงความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของ อบต.ท่าเตี๋ย แล้วรายงานผลการติดตามและประเมินผลต่อผู้บริหาร สภา อบต.และประกาศให้ประชาชนรับทราบเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเช่นกัน โดยยึดหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางในการดำเนินงาน

ด้านการปรับปรุงแก้ไข (Act)

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเตี๋ย ในฐานะหน่วยงานหลักในการรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ได้นำผลการตรวจสอบของคณะกรรมการ ๗ มาหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยมีการทบทวนและระบุดูจุดของการล้มเหลวว่ามาจากกระบวนการหรือขั้นตอนไหน รวมทั้งมีการทบทวนแผนการและ มีการปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการวางแผน โดยส่งเสริมให้ชุมชนซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่เข้าร่วมในการวางแผนและร่วมตรวจสอบ เนื่องจากชุมชนทราบปัญหา ความต้องการ รวมถึงสาเหตุของปัญหาในพื้นที่ในฐานะเจ้าของพื้นที่โดยตรง

แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ซึ่งได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) สามารถสรุปได้ว่า แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า คือ การบูรณาการทำงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สร้างทรัพยากรการท่องเที่ยวอื่นๆที่สามารถดึงดูดความสนใจให้นักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชม โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอื่นๆให้ต่อเนื่องตลอดทั้งปี ทั้งในช่วงที่ระดับน้ำขึ้นสูงและช่วงน้ำแห้ง ดังนี้

1.1 ช่วงระดับน้ำขึ้นสูง

1.1.1 สร้างอัตลักษณ์ของการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ได้แก่ จัดทำป้ายชื่อทะเลสาบคอยเต่า พร้อมทั้งปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงาม เช่น การจัดสวนหย่อม เป็นต้น สำหรับให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวสามารถบันทึกภาพเป็นที่ระลึกได้ ซึ่งนอกจากจะเป็นการสร้างจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวแล้ว ยังเป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวไปในตัวอีกด้วย

1.1.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้แก่ เทศกาลชิมรสปลาคอยเต่า เนื่องจากปลาที่หาได้จากทะเลสาบคอยเต่าถือเป็นวัตถุดิบที่ขึ้นชื่อของอำเภอคอยเต่าในการนำมาประกอบอาหาร เนื่องจากมีความสดและรสชาติดี โดยเฉพาะในช่วงเดือนกุมภาพันธ์เป็นช่วงที่มีปลาชุก ตัวโตและรสชาติดี สามารถนำมาเป็นจุดขายของการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าได้ นอกจากนี้ภายในงานควรมีกิจกรรมส่งเสริมอื่นๆ เช่น การละเล่นพื้นบ้าน การจำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP กิจกรรมความบันเทิงต่างๆ การแข่งขันกีฬาพื้นบ้าน เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมนี้ควรจัดขึ้นทุกปีอย่างต่อเนื่องและทำการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง โดยทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ อำเภอคอยเต่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง หน่วยงานภาครัฐต่างๆ ในอำเภอคอยเต่า ตลอดจนชุมชนเจ้าของพื้นที่ในฐานะเจ้าภาพในการจัดงาน ต้องประสานความร่วมมือกันในการจัดงาน

1.1.3 นอกจากการบริการแพที่พัก ร้านอาหาร ที่มีบริการอาหารควบคู่กับการร้องเพลงคาราโอเกะแล้ว ควรเพิ่มกิจกรรมอื่นๆ ให้หลากหลายมากขึ้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เลือกใช้บริการ อาทิ การบริการให้เช่าเรือปั่น เรือถีบ เรือพาย กิจกรรมพายเรือตกปลา การพายเรือชมทิวทัศน์บริเวณโดยรอบคอยเต่า การพายเรือไปนมัสการพระธาตุคอยเต่า กิจกรรมกางเต็นท์พักผ่อน การปั่นจักรยานรอบบริเวณทะเลสาบ การเดินป่า การเล่นเครื่องเล่นทางน้ำ เป็นต้น

1.2 ช่วงน้ำแห้ง

1.2.1 สร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวอื่นๆ เพิ่มเติม นอกเหนือจากการล่องแพ ได้แก่ การท่องเที่ยวทุ่งดอกทานตะวันหรือทุ่งดอกปอเทือง โดยในช่วงน้ำแห้ง องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเคอ ในฐานะเจ้าภาพหลัก ควรประสานความร่วมมือกับสำนักงานเกษตรอำเภอคอยเต่า เพื่อหาข้อมูลในการปลูกดอกทานตะวันหรือปลูกดอกปอเทือง เนื่องจากสำนักงานเกษตรเป็นหน่วยงานที่มีผู้เชี่ยวชาญในด้านการเกษตร

1.2.2 สำรวจพื้นที่ทางธรรมชาติ เพื่อแสวงหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่ สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวควบคู่กับการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเพียงแห่งเดียว เนื่องจากในอำเภอคอยเต่ายังมีสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ ได้แก่ ผาวิงษ์ คอยเรือ น้ำตกแก่งสร้อย แก่งหินแม่ลาย น้ำตกอุมแป และออบแม่แวง แต่ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเคอต้องร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ในเขตอำเภอคอยเต่าที่เป็นหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ สำรวจความเป็นไปได้ในการพัฒนาให้เป็นที่รู้จักและกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของอำเภอคอยเต่าอีก ควบคู่กับการล่องแพเยี่ยมชมทะเลสาบคอยเต่า

1.2.3 ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เนื่องจากอำเภอคอยเต่ามีปูชนียสถานที่สำคัญ ได้แก่ พระบรมธาตุเจ้าคอยเก็ง ถือเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองของอำเภอคอยเต่า เป็นสถานที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า ส่วนพระนลาฏเบื้องซ้าย(กระดูกหน้าผากด้านซ้าย) และมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน เหมาะแก่การเยี่ยมชมและสักการะเพื่อความ เป็นสิริมงคล โดยองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเคอควรประสานความร่วมมือกับวัฒนธรรมอำเภอคอยเต่าในการประชาสัมพันธ์ความสำคัญและประวัติความเป็นมาของพระบรมธาตุเจ้าคอยเก็ง เพื่อให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว เป็นการสร้างแรงจูงใจในการเดินทางมาเยี่ยมชมสักการะพระบรมธาตุเจ้าคอยเก็ง ควบคู่กับการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า

1.2.4 จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ได้แก่ การเยี่ยมชมภูมิปัญญาชาวบ้านของชนเผ่ากะเหรี่ยงบ้านหลายแก้ว ซึ่งมีกิจกรรมที่น่าสนใจคือการทอผ้าแบบที่กระดูก สามารถพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แบบโฮมสเตย์ โดยให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสวิถีชีวิตแบบชนเผ่าดั้งเดิม

2. จัดทำข้อบัญญัติ ว่าด้วย การบริหารจัดการทะเลสาบคอยเต่า พ.ศ. 2557 โดยให้มีสาระสำคัญเกี่ยวกับมาตรการการรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความสวยงามของบริเวณแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า การกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้กระทำผิด การกำหนดอัตราค่าบริการต่างๆ เช่น ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าของฝาก อย่างชัดเจน การกำหนดมาตรฐาน

ของการบริการ ความปลอดภัย โดยระบุหน่วยงานผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน เช่น ด้านการรักษาความปลอดภัยให้อยู่ในความปลอดภัยรับผิดชอบของสถานีตำรวจนครดอยเต่า ด้านมาตรฐานการบริการ ความสะอาด ปลอดภัยของแพที่พัก แพร้านอาหาร ตลอดจนอาหารและของฝาก ให้สาธารณสุขอำเภอเป็นผู้รับผิดชอบ เป็นต้น

3. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานสาธารณสุขอำเภอดอยเต่า ในการประเมินมาตรฐานการบริการแพที่พัก แพร้านอาหาร ผลิตภัณฑ์ของฝาก เพื่อออกไปรับรองมาตรฐานให้แก่ผู้ประกอบการที่ผ่านการประเมิน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยว

4. จัดทำ Web Site ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทะเลสาบดอยเต่าโดยตรง เนื่องจาก Web Site เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ในวงกว้าง มีความสะดวก รวดเร็วและมีความน่าสนใจ

5. จัดส่งข้อมูลการท่องเที่ยวทะเลสาบดอยเต่าให้แก่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทาง Web Site ของหน่วยงานดังกล่าว

6. จัดฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น เพื่อให้คนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง พร้อมทั้งสามารถบรรยายความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวได้นอกจากเพื่อการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวแล้ว ยังเป็นการปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนรักและหวงแหนในทรัพยากรการท่องเที่ยวอีกด้วย

7. ใช้แหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบดอยเต่าเป็นสถานที่ในการจัดงานประเพณีวัฒนธรรมของอำเภอดอยเต่า เช่น ประเพณียี่เป็ง ประเพณีสงกรานต์พระบรมธาตุเจ้าดอยเก็ง เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

8. สร้างระบบสาธารณูปโภคให้เพียงพอ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเตื่อ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมทางหลวงชนบท องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และหน่วยงานอื่นๆ ร่วมกันสร้างระบบสาธารณูปโภคให้เพียงพอ ทั้งด้านการคมนาคม ไฟฟ้า น้ำประปา การบริการห้องน้ำห้องสุขา เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว อันเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของการท่องเที่ยว

9. สร้างระบบการรักษาความปลอดภัย โดยประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการจัดเวรยามรักษาความปลอดภัย เพื่อสร้างความมั่นใจแก่นักท่องเที่ยว

10. จัดให้มีการบริการต่างๆ ในสถานที่ท่องเที่ยว ได้แก่ สัญญาณอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์สาธารณะ บริการร้านเสริมสวย บริการนวดแผนโบราณ เป็นต้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเชิงบูรณาการ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงพัฒนาการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าตั้งแต่ยุคการสร้างเขื่อนภูมิพล ซึ่งเป็นจุดกำเนิดของแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า เริ่มต้นจากการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยกลุ่มผู้ประกอบการพร้อมกับชุมชนในพื้นที่ จนถึงยุคปัจจุบันที่มีการบริหารจัดการโดยองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเดื่อร่วมกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และทำการศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าในปัจจุบัน ตลอดจนกลไกการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า เพื่อมุ่งหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทั้งในระดับจังหวัดและระดับประเทศ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ปัจจุบันการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าประสบปัญหาที่สำคัญคือไม่สามารถจัดการท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี เนื่องจากระดับน้ำในทะเลสาบคอยเต่าไม่คงที่ในแต่ละเดือน ส่งผลให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าขาดสถานภาพของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวไป ซึ่ง บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548: 29-30) กล่าวว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวต้องมีสิ่งดึงดูดใจ (attraction) เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ต้องมีสิ่งดึงดูดใจอย่างใดอย่างหนึ่งในการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเยี่ยมชมเยือนสถานที่นั้นๆ ซึ่งสิ่งดึงดูดใจการท่องเที่ยวย่อมแตกต่างกันไปตามประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยว นอกจากนี้ปัญหาระดับน้ำไม่คงที่ในแต่ละเดือนของทะเลสาบคอยเต่าจะส่งผลให้การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าซบเซาแล้ว ยังมีองค์ประกอบของการท่องเที่ยวด้านอื่นๆ ที่ยังขาดการพัฒนา ได้แก่ การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว การบริการการท่องเที่ยวต่างๆ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว สอดคล้องกับ Mill and Morrison (1995: 201-202 อ้างใน ชูสิทธิ์ ชูชาติ, 2544ก: 32) ที่กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวต้องประกอบด้วยสิ่งดึงดูดใจ ในด้านความสวย ความน่าประทับใจ สิ่งอำนวยความสะดวกในด้านที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ร้านซักรีดหรือบริการอื่นๆ ปัจจัยพื้นฐานในเรื่องระบบการสื่อสารและสาธารณูปโภค การขนส่งและการต้อนรับอย่างมีไมตรีค่อนักท่องเที่ยว

จากการจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า สรุปได้ว่า แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า คือ การบูรณาการทำงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการร่วมคิด ร่วมค้นหา ร่วมแก้ไข และร่วมกำหนดทิศทางในการพัฒนา การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า สอดคล้องกับ วินัย ภูประชาตระกูล (2549: 112) ที่ได้ให้หลักการ

บริหารเชิงบูรณาการ 3 ประการ ดังนี้ 1) มีหน่วยย่อย เช่น องค์ประกอบ ชั้นส่วน หรือชั้นระดับที่จะนำมาประมวลเข้าด้วยกัน 2) ความสัมพันธ์เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน 3) การประสานกลมกลืนในสถานะที่สมดุล ดำรงอยู่และดำเนินไปด้วยดี จึงนำมาซึ่งแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า โดยแบ่งตามองค์ประกอบของการท่องเที่ยว 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านการบริการการท่องเที่ยว ด้านประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว และด้านการอำนวยความสะดวก มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยว ต้องสามารถดึงดูดใจความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ ดังที่ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548: 29-30) กล่าวว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวต้องมีสิ่งดึงดูดใจ(attraction) เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ต้องมีสิ่งดึงดูดใจอย่างใดอย่างหนึ่งในการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเยี่ยมชมเยือนสถานที่นั้นๆ ซึ่งสิ่งดึงดูดใจการท่องเที่ยวย่อมแตกต่างกันไปตามประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยว ดังนั้น การที่ระดับน้ำในทะเลสาบคอยเต่าไม่คงที่ในแต่ละเดือน ทำให้สิ่งดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวลดน้อยลงไปส่งผลให้การท่องเที่ยวไม่ต่อเนื่องตลอดทั้งปี จำเป็นต้องมีการสร้างแรงจูงใจหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านอื่นๆขึ้นมาทดแทนและเพิ่มเติม ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีแนวทางดังนี้

1. สร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวอื่นๆที่สามารถดึงดูดความสนใจให้นักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชม ดังที่ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548: 29-30) กล่าวว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวต้องมีสิ่งดึงดูดใจ(attraction) เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ต้องมีสิ่งดึงดูดใจอย่างใดอย่างหนึ่งในการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเยี่ยมชมเยือนสถานที่นั้นๆ โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอื่นๆให้ต่อเนื่องตลอดทั้งปีทั้งในช่วงที่ระดับน้ำขึ้นสูงและช่วงน้ำแห้ง ดังนี้

1.1 ช่วงระดับน้ำขึ้นสูง

1.1.1 สร้างอัตลักษณ์ของการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ได้แก่ จัดทำป้ายชื่อทะเลสาบคอยเต่า พร้อมทั้งปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงาม เช่น การจัดสวนหย่อม เป็นต้น สำหรับให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวสามารถบันทึกภาพเป็นที่ระลึกได้ ซึ่งนอกจากจะเป็นการสร้างจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวแล้ว ยังเป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวไปในตัวอีกด้วย

1.1.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้แก่ เทศกาลชิมรสปลาคอยเต่า เนื่องจากปลาที่หาได้จากทะเลสาบคอยเต่าถือเป็นวัตถุดิบที่ขึ้นชื่อของอำเภอคอยเต่าในการ

นำมาประกอบอาหาร เนื่องจากมีความสดและรสชาติดี โดยเฉพาะในช่วงเดือนกุมภาพันธ์เป็นช่วงที่มีปลาชุก ตัวโตและรสชาติดี สามารถนำมาเป็นจุดขายของการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าได้ นอกจากนี้ภายในงานควรมีกิจกรรมส่งเสริมอื่นๆ เช่น การละเล่นพื้นบ้าน การจำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP กิจกรรมความบันเทิงต่างๆ การแข่งขันกีฬาพื้นบ้าน เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมนี้ควรจัดขึ้นทุกปีอย่างต่อเนื่องและทำการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง โดยทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ อำเภอคอยเต่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง หน่วยงานภาครัฐต่างๆ ในอำเภอคอยเต่า ตลอดจนชุมชนเจ้าของพื้นที่ในฐานะเจ้าภาพในการจัดงาน ต้องประสานความร่วมมือกันในการจัดงาน

1.1.3 นอกจากการบริการแพที่พัก ร้านอาหาร ที่มีการบริการอาหารควบคู่กับการร้องเพลงคาราโอเกะแล้ว ควรเพิ่มกิจกรรมอื่นๆ ให้หลากหลายมากขึ้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เลือกใช้บริการ อาทิ การบริการให้เช่าเรือปั่น เรือถีบ เรือพาย กิจกรรมพายเรือตกปลา การพายเรือชมทิวทัศน์บริเวณโดยรอบคอยเรือ การพายเรือไปนมัสการพระธาตุคอยเรือ กิจกรรมกางเต็นท์พักผ่อน การปั่นจักรยานรอบบริเวณทะเลสาบ การเดินป่า การเล่นเครื่องเล่นทางน้ำ เป็นต้น

1.2 ชวน้ำแห่ง

1.2.1 สร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวอื่นๆเพิ่มเติม นอกเหนือจากการล่องแพ ได้แก่ การท่องเที่ยวทุ่งดอกทานตะวันหรือทุ่งดอกปอเทือง โดยในช่วงน้ำแห้ง องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเตื่อ ในฐานะเจ้าภาพหลัก ควรประสานความร่วมมือกับสำนักงานเกษตรอำเภอคอยเต่า เพื่อหาข้อมูลในการปลูกดอกทานตะวันหรือปลูกดอกปอเทือง เนื่องจากสำนักงานเกษตรเป็นหน่วยงานที่มีผู้เชี่ยวชาญในด้านการเกษตร

1.2.2 สำรวจพื้นที่ทางธรรมชาติ เพื่อแสวงหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวควบคู่กับการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเพียงแห่งเดียว เนื่องจากในอำเภอคอยเต่ายังมีสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ ได้แก่ ผาวิงชู คอยเรือ น้ำตกแก่งสร้อย แก่งหินแม่ลาย น้ำตกอุมแป และออบแม่แว แต่ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเตื่อต้องร่วมมือกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ในเขตอำเภอคอยเต่าที่เป็นหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ สำรวจความเป็นไปได้ในการพัฒนาให้เป็นที่รู้จักและกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของอำเภอคอยเต่าอีก ควบคู่กับการล่องแพเยี่ยมชมทะเลสาบคอยเต่า

1.2.3 ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เนื่องจากอำเภอคอยเต่ามีปูชนียสถานที่สำคัญได้แก่ พระบรมธาตุเจ้าคอยเก็ง ถือเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่มืองของอำเภอคอย

เต่า เป็นสถานที่ที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า ส่วนพระนลาฏเบื้องซ้าย(กระดูกหน้าผากด้านซ้าย) และมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน เหมาะแก่การเยี่ยมชมและสักการะเพื่อความ เป็นสิริมงคล โดยองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเดื่อควรประสานความร่วมมือกับวัฒนธรรมอำเภอ คอยเต่าในการประชาสัมพันธ์ความสำคัญและประวัติความเป็นมาของพระบรมธาตุเจ้าคอยเก็ง เพื่อให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว เป็นการสร้างแรงจูงใจในการเดินทางมาเยี่ยมชมสักการะพระบรมธาตุ เจ้าคอยเก็ง ควบคู่กับการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า

1.2.4 จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ได้แก่ การเยี่ยมชม ภูมิปัญญาชาวบ้านของชนเผ่ากะเหรี่ยงบ้านหลายแก้ว ซึ่งมีกิจกรรมที่น่าสนใจคือการทอผ้าแบบที่ กระดุก สามารถพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แบบโฮมสเตย์ โดยให้นักท่องเที่ยว ได้สัมผัสวิถีชีวิตแบบชนเผ่าดั้งเดิม

ด้านการบริการการท่องเที่ยว

การบริการการท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการท่องเที่ยว ซึ่งหมายถึง การให้บริการที่รองรับการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ซึ่งเป็นการบริการที่รองรับให้เกิดความ สะดวกสบายและความบันเทิงแก่นักท่องเที่ยว การบริการนักท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ ที่พัก แหล่ง จำหน่ายสินค้า แหล่งบันเทิง เป็นต้น ดังที่ มนัส สุวรรณ (2543: 112) กล่าวว่า การพัฒนาการ ท่องเที่ยว จำเป็นต้องมีการให้บริการเพื่อการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่หรือกิจกรรมที่มีผลเกี่ยวข้อง กับการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้น เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว จากการศึกษาพบว่า แนวทางในการพัฒนาการบริการการท่องเที่ยว มีดังนี้

1. จัดทำข้อบัญญัติ ว่าด้วย การบริหารจัดการทะเลสาบคอยเต่า พ.ศ. 2557 เพื่อ ใช้ เป็นกฎ ระเบียบ ข้อบังคับร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบ ผู้ประกอบการ ชุมชน ตลอดจน นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยี่ยมชมทะเลสาบคอยเต่า โดยให้มีสาระสำคัญเกี่ยวกับมาตรการการรักษา ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความสวยงามของบริเวณแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบ คอยเต่า การกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้กระทำผิด การกำหนดอัตราค่าบริการต่างๆ เช่น ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าของฝาก อย่างชัดเจน การกำหนดมาตรฐานของการบริการ ความปลอดภัย โดยระบุ หน่วยงานผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน เช่น ด้านการรักษาความปลอดภัย ให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบ ของสถานีตำรวจภูธรคอยเต่า ด้านมาตรฐานการบริการ ความสะอาด ปลอดภัยของแพที่พัก แพ รับประทานอาหาร ตลอดจนอาหารและของฝาก ให้สาธารณสุขอำเภอเป็นผู้รับผิดชอบ เป็นต้น

2. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานสาธารณสุขอำเภอคอยเต่า ในการประเมินมาตรฐานการบริการแพที่พัก แพร้านอาหาร ผลิตภัณฑ์ของฝาก เพื่อออกไปรับรองมาตรฐานให้แก่ผู้ประกอบการที่ผ่านการประเมิน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยว

ด้านการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

การประชาสัมพันธ์เป็นกระบวนการหนึ่งที่จะทำให้การท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักแก่กลุ่มเป้าหมาย สอดคล้องกับ มนัส สุวรรณ (2543: 112) ที่กล่าวว่า การดำเนินการพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยว นั้น ดำเนินการได้โดยการพิจารณาจากการทำงานด้านการตลาดการท่องเที่ยว ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การกำหนดแผนการตลาดท่องเที่ยว การสร้างเส้นทางหรือกิจกรรมท่องเที่ยว และการโฆษณาไปยังกลุ่มเป้าหมาย จากการศึกษาพบว่ามีแนวทางในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ทะเลสาบ คอยเต่า ดังนี้

1. จัดทำ Web Site ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าโดยตรง เนื่องจาก Web Site เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ในวงกว้าง มีความสะดวก รวดเร็วและมีความน่าสนใจ

2. จัดส่งข้อมูลการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าให้แก่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทาง Web Site ของหน่วยงานดังกล่าว

3. จัดฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น เพื่อให้คนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง พร้อมทั้งสามารถบรรยายความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวได้นอกจากเพื่อการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวแล้ว ยังเป็นการปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนรักและหวงแหนในทรัพยากรการท่องเที่ยวอีกด้วย

4. ใช้แหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเป็นสถานที่ในการจัดงานประเพณีวัฒนธรรมของอำเภอคอยเต่า เช่น ประเพณียี่เป็ง ประเพณีสงกรานต์บรมธาตุเจ้าคอยเก็ง เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

ด้านสิ่งแวดล้อมและความสะอาด

สำหรับสิ่งแวดล้อมและความสะอาดทางการท่องเที่ยว เป็นระบบที่รองรับในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นไปด้วยความสะดวกสบายและปลอดภัย บุญเลิศ จิตต์วัฒนา (2542: 73-77) ได้อธิบายถึง การพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยวจำเป็นต้องพัฒนา 3 ด้านด้วยกัน คือ การพัฒนาสิ่งแวดล้อมทั่วไปในแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาสิ่งแวดล้อมด้านความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวและการพัฒนาสิ่งแวดล้อมด้านป้ายบอกทางในแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า จึงมีแนวทางในการพัฒนาองค์ประกอบการท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1. สร้างระบบสาธารณูปโภคให้เพียงพอ เพื่รองรับนักท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเตื่อ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมทางหลวงชนบท องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และหน่วยงานอื่นๆ ร่วมกันสร้างระบบสาธารณูปโภคให้เพียงพอ ทั้งด้านการคมนาคม ไฟฟ้า น้ำประปา การบริการห้องน้ำห้องสุขา เพื่รองรับนักท่องเที่ยว อันเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของการท่องเที่ยว
2. สร้างระบบการรักษาความปลอดภัย โดยประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการจัดเวรยามรักษาความปลอดภัย เพื่อสร้างความมั่นใจแก่นักท่องเที่ยว
3. จัดให้มีการบริการต่างๆ ในสถานที่ท่องเที่ยว ได้แก่ สัญญาณอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์สาธารณะ บริการร้านเสริมสวย บริการนวดแผนโบราณ เป็นต้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่อง “การบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเชิงบูรณาการ” มุ่งศึกษาถึงพัฒนาการและกลไกการในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า รวมทั้งศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าในปัจจุบัน เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าให้เป็นที่รู้จักและที่สนใจแก่นักท่องเที่ยวทั้งในระดับจังหวัดและระดับประเทศ สามารถได้มาซึ่งข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดประชุมปรึกษาหารือร่วมกันในการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการท่องเที่ยวให้เหมาะสม สามารถที่จะรองรับนักท่องเที่ยว และเพื่อเป็นการเพิ่มสถานภาพในการท่องเที่ยวและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในด้านการบริหารและการจัดการท่องเที่ยว อันจะส่งผลต่อการสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านในชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง
2. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรจะให้ความช่วยเหลือและสนับสนุน ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า เพื่อให้เป็นที่รู้จักแก่คนทั่วไป เพื่อให้นักท่องเที่ยวและผู้สนใจเดินทางมาเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเพิ่มมากขึ้น โดยการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เหมาะสมและสามารถทำให้เกิดฤดูกาลท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี อาจเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวเส้นทางเดียวกันและแหล่งท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียง เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่นักท่องเที่ยว
3. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรดำเนินการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวให้มากขึ้นในทุกขั้นตอน ในฐานะที่เป็นเจ้าของทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อจะได้รับรู้ถึงการใช้จ่ายประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่และการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรของตนเองอย่างยั่งยืน รวมทั้งควรมีการปลูกฝังแนวคิดให้ชุมชนตระหนักในความสำคัญของการป้องกันมากกว่าการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในชุมชนของตนเอง
4. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรสนับสนุนงบประมาณในการวางแผนการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน และควรมีการปรับแผนงานต่อเนื่องประจำปีเพื่อที่จะได้งบประมาณสนับสนุนต่อไป
5. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้ความรู้โดยการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ในเรื่องของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แก่มัคคุเทศก์ชุมชน เพื่อเป็นการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว และสร้างความภาคภูมิใจในทรัพยากรในชุมชนตนเอง ก่อให้เกิดความเข้มแข็งภายในชุมชนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าในปัจจุบันและศึกษาหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านการบริการการท่องเที่ยว ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ดังนั้น การศึกษาครั้งต่อไป จึงควรศึกษาถึงความต้องการและความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า
2. การศึกษาวิจัยครั้งต่อไป อาจมุ่งประเด็นไปที่การศึกษาเพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานท่องเที่ยวหรือบริษัทนำเที่ยว เพื่อค้นหาจุดเด่นและพัฒนาจุดเด่นของสถานที่ท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว
3. การศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรมุ่งประเด็นไปที่การแสวงหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในบริเวณใกล้เคียง หรือการส่งเสริมการท่องเที่ยวอื่นๆ เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การจัดกิจกรรมเสริมการท่องเที่ยว เป็นต้น เพื่อเพิ่มความหลากหลายให้แก่การท่องเที่ยวในอำเภอคอยเต่า

บรรณานุกรม

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2540. คู่มือการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) และสภาตำบล(สต.). กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- กนิษฐา อู่ถาวร. 2545. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบริเวณอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง สาขาหนองแม่เฒ่า จังหวัดเพชรบูรณ์. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- กรีช สะอึ้งทอง. 2545. ศักยภาพและแนวทางในการพัฒนาชุมชนไคหย่า หมู่บ้านน้ำบ่อขาวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม. เชียงใหม่: การค้นคว้าอิสระปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. 2527. การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบทในการบริหารงานพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ฉัตรแก้ว สิมารักษ์. 2549. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน. เชียงใหม่: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ชุมชนพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน.
- ชนินทร์ แสงคำย. 2550. การศึกษาเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาหมู่บ้านห้วยผึ้ง ตำบลห้วยผา อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชลธร ทิพย์สุวรรณ. 2545. การศึกษาวิเคราะห์เพื่อจัดสร้างรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน : กรณีศึกษาหมู่บ้านมังผานกกก ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ชูสิทธิ์ ชูชาติ. 2544ก. รูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตลุ่มน้ำแม่วาง. เชียงใหม่: โครงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์วัฒนธรรม.
- _____. 2544ข. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. เชียงใหม่: ลานนาการพิมพ์.
- ชัยอนันต์ สมุทวานิช. 2535. 100 ปี แห่งการปฏิรูประบอบราชการ: วิวัฒนาการของอำนาจรัฐและอำนาจทางการเมือง. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชินรัตน์ สมสืบ. 2539. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. นนทบุรี: โครงการส่งเสริมการแต่งตำรา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธงชัย สันติวงษ์. 2543. องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- เดชา ไต้สูงเนิน. 2543. การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเกษตร กรณีศึกษาบ้านม่วงคำ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธวัชชัย สันติสุข. 2528. การอนุรักษ์ธรรมชาติในประเทศไทย ในแง่การพัฒนาลังคมและเศรษฐกิจ. กรุงเทพฯ: ชูติมาการพิมพ์.
- นิรันดร์ จงวัฒเวศน์. 2527. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณการพิมพ์.
- บุญทัน ดอกไธสง. 2537. การจัดองค์การ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2542. การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- _____. 2548. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- ประทีป มูลเถ. 2546. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บนพื้นที่สูง: กรณีศึกษาศูนย์วัฒนธรรมชาวเขาหมู่บ้านดอยเลี่ยม ตำบลแม่เหาะ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ปรัชญา เวสารัชช. 2528. การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พจนาน สวนศรี. 2546. คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน. กรุงเทพฯ: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ.
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. (11 พฤศจิกายน 2542). ราชกิจจานุเบกษา. ฉบับกฤษฎีกา. เล่ม 116 ตอนที่ 114ก (17 พฤศจิกายน 2542): 48.
- พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537. (26 พฤศจิกายน 2542). ราชกิจจานุเบกษา. ฉบับกฤษฎีกา. เล่ม 111 ตอนที่ 53ก (2 ธันวาคม 2537): 11.
- ไพบุลย์ ช่างเรือน. 2532. วัฒนธรรมการบริหาร. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. 2527. นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์ การพัฒนาปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ภิญโญ สาธร. 2526. หลักบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: อรุณสภา.

- มนัส สุวรรณ. 2541. โครงการศึกษาแนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่
รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และสภาตำบล (สต.). เชียงใหม่:
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2540. ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหาร
การศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ยูวัฒน์ วุฒิเมธิ. 2526. หลักการพัฒนาชุมชนและพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: ไทยอนุเคราะห์ไทย.
- รัฐทิติยา หิรัณยหาด. 2544. แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพหมู่บ้านวัฒนธรรมเพื่อการ
ท่องเที่ยว: กรณีศึกษาบ้านหนองขาว อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี. เชียงใหม่:
การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ลาก เพชรเรือง. 2526. Q.C. : รูปแบบหนึ่งของการบริหาร ชุดฝึกอบรม: การสร้างเสริม
ประสิทธิภาพการบริหาร: การพัฒนาคุณภาพ เล่ม 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานศึกษาธิการเขต
การศึกษา 2.
- วรรณพร วณิชชานุกร. 2540. นิเวศการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. กรุงเทพฯ:
ทรนศนศิลป์.
- วรรัฐพร ปัญญาปัน. 2550. การสร้างรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมของ
ชุมชน: กรณีศึกษาหมู่บ้านปางไม้ตะเคียน ตำบลออนเหนือ กิ่งอำเภอแม่ออน
จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิชัย เทียนน้อย. 2533. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ. กรุงเทพฯ: อักษรวัฒนา.
- วิฑูรย์ สิมะโชคดี. 2545. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: เนตรนิมิตรการพิมพ์.
- วินัย ภูประชาตระกูล. 2549. ยุทธศาสตร์การบริหารแบบบูรณาการด้านการท่องเที่ยวขององค์การ
บริหารส่วนจังหวัดสามจังหวัดภาคใต้ : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดสุราษฎร์ธานี
นครศรีธรรมราชและกระบี่. กรุงเทพฯ: ศูนย์นิพนธ์ปริญญาเอก, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สวนดุสิต.
- วินิจ วีรยางค์กูร. 2532. การจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2530. ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญของการพัฒนาชุมชน: ประชาชน ข้าราชการ
และ ผู้นำรัฐบาล. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2545. การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น: สหรัฐอเมริกา อังกฤษ
ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และไทย. กรุงเทพฯ: โฟร์เพช.

- _____ . 2548. การบริหารจัดการและการบริหารการพัฒนาขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐ. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- ศรีณชัย เลิศรัศม์มงคล . 2540. การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ผู้การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: จุลสารการท่องเที่ยว
- ศรีพร สมบุญธรรม. 2536. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. (จุลสารการท่องเที่ยว)
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. 2545. องค์การและการจัดการฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: Diamond in business world.
- เศกสรรคย์ ขงวิรัชย์. 2536. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. ขอนแก่น: ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- _____ . 2541. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. ขอนแก่น: ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สัจด์ อุทรานันท์. 2530. การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎีและปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2540. รายงานผลการดำเนินการเพื่อ กำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: กองบรรณาธิการที่ปรึกษาสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- สมชาย เดชะพรหมพันธ์. 2541. การบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติในภาคตะวันออก. กรุงเทพฯ: สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สมชาย สนั่นเมือง. 2541. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้าการพิมพ์.
- สมชาย หิรัญกิจ. 2528. การอนุรักษ์ธรรมชาติในประเทศไทย ในแง่การพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ. กรุงเทพฯ: ชูติมาการพิมพ์.
- สมพงษ์ เกษมสิน. 2514. การบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เกษมสุวรรณ.
- สมพุทธ ชูระเจน. 2540. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: พี.พี.พี.รินทร์.
- สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์. 2542. เอกสารการประชุมรองผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม เขตการศึกษาและผู้ช่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- สยามล ชัยรัตน์อุดมผล. 2545. ความรู้ความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย: กรณีศึกษาจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- สร้อยสวัสดิ์ อาสาสมัครพกิจ. 2543. การศึกษาเพื่อหาปัจจัยในการกำหนดความพร้อมของผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศในภาคเหนือตอนบน. เชียงใหม่: ปรินิพนธ์ปริญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สายชล พดุกษนันท์. 2549. การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนโดยชุมชนมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาบ้านป่าข้าวหลาม ตำบลก๊กช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สิริวัฒนา ไจมา. 2546. โครงการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนบ้านแม่กลางหลวง ดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: สำนักกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- สุจริต คุณชนกุลวงศ์. 2543. คู่มือส่งเสริม TQM. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี.
- สุรพันธ์ ยันต์ทอง. 2533. การบริหารโรงเรียน นวัตกรรม เทคนิค ประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: การศาสนา กรมศาสนา.
- สุรสวัสดิ์ ราชกุลชัย. 2543. การบริหารสำนักงาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จามจุรี.
- สุรสวัสดิ์ อาสาสมัครพ. 2545. โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาความพร้อมของผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศภาคเหนือตอนบน. กรุงเทพฯ: สำนักกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เสนาะ ดิยาวี. 2544. หลักการบริหาร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544. แนวคิดและประสิทธิภาพบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเคอ. 2556. แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเคอ 3 ปี (พ.ศ.2557-2559). เชียงใหม่: อำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่.
- อดิน รพีพัฒน์. 2527. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสการพิมพ์.
- อดิศักดิ์ พงษ์พลผลศักดิ์. 2534. การบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริม.
- อนันต์ เข้มไพบูลย์. 2543. โอกาสและความเป็นไปได้ในการจัดทำโครงการแก้มลิงตามแนวพระราชดำริ ในบริเวณทะเลสาบคอยเต่า อำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อภิชัย พันธเสน. 2535. วิถีพัฒนาชนบทจากชุมชนอนาธิปไตยสู่สังคมอุดมธรรม. กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. 2538. การบริหารทักษะและการปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สุภาพใจ.

- อุทัย บุญประเสริฐ. 2545. การบริหารจัดการการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- อุษา พูลพิพัฒน์ผล. 2545. การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน : กรณีศึกษาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนในประเทศไทย. (จุลสาร).
- อำเภอคอยเต่า. 2551. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอคอยเต่า. เชียงใหม่: อำเภอคอยเต่า.
- อิโตชิ กุเมะ. 2540. **Management By Quality (MBQ)**. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- Mill, Robert and Morrison, Alastair M. 1992. **The Tourism System: An Introductory Text**. 2nd ed. New Jersey: Prince-Hall International อ้างถึงใน ชูสิทธิ์ ชูชาติ. 2544ก. รูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตลุ่มน้ำแม่วาง. เชียงใหม่: โครงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์วัฒนธรรม.
- Swarbrooke, John. 1998. Sustainable tourism management อ้างถึงใน บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2542. การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Theobald, William F. 1994. **Global Tourism: The Next Decade (Book)**. อ้างถึงใน ศรีนัย เลิศรักษ์มงคล. 2540. การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. (จุลสาร).
- WHO and UNICEF. 1978. Report of the international conference on primary health care. NewYork: N.P.Press. อ้างถึงใน ชยากรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์. 2530. ปกิณกะบทความวิชาการด้านการท่องเที่ยว. เชียงใหม่: ภาควิชามานุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์การวิจัย

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเชิงบูรณาการ สำหรับ ผู้นำองค์กรท้องถิ่น ผู้ประกอบการ และประชาชนในพื้นที่

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย เพื่อประกอบการค้นคว้าอิสระของนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการองค์การภาครัฐและเอกชน วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเชิงบูรณาการ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์ครบถ้วนด้วยข้อมูลความเป็นจริง ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการค้นคว้าอิสระนี้ และข้อมูลที่ได้รับจะไม่ส่งผลกระทบต่อท่านแต่อย่างใด

ในแบบสัมภาษณ์นี้ ผู้ศึกษาได้แบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 พัฒนาการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า

ส่วนที่ 3 สถานการณ์การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าในปัจจุบัน

ส่วนที่ 4 แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ.....ปี
3. การศึกษา

☐ ไม่ได้เรียน	☐ ประถมศึกษา
☐ มัธยมศึกษาตอนต้น	☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
☐ อนุปริญญา/เทียบเท่า	☐ ปริญญาตรี
☐ สูงกว่าปริญญาตรี	☐ อื่นๆ (ระบุ).....
4. สถานภาพ

☐ โสด	☐ สมรส
☐ หย่าร้าง/แยกกันอยู่	☐ อื่นๆ (ระบุ).....

5. อาชีพหลัก

☐ รับราชการ	☐ เกษตรกรรม
☐ ค้าขาย	☐ ประกอบอาชีพส่วนตัว
☐ รับจ้างทั่วไป	☐ อื่นๆ (ระบุ).....

6. รายได้.....บาท/เดือน

ส่วนที่ 2 พัฒนาการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า

- ขอให้ท่านช่วยเล่าพัฒนาการหรือความเป็นมาของทะเลสาบคอยเต่าตั้งแต่เริ่มต้นจนกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวในปัจจุบัน
 - ยุคแรกหรือยุคเริ่มต้น
 - ยุคพัฒนา
 - ยุคปัจจุบัน
- หน่วยงานใดบ้างที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาทะเลสาบคอยเต่าให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวในปัจจุบันและหน่วยงานดังกล่าวมีการดำเนินการอย่างไรบ้างในการพัฒนาทะเลสาบคอยเต่าให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวในปัจจุบัน
- ปัจจัยที่ส่งเสริมให้ทะเลสาบคอยเต่ากลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอคอยเต่าได้แก่ อะไรบ้าง

ส่วนที่ 3 สถานการณ์การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าในปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคของการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า

ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว

- ปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่ามีสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปเป็นอย่างไร
 - สภาพภูมิอากาศ
 - สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ได้แก่ ป่าไม้ ระดับน้ำ เป็นต้น
- ระดับน้ำในทะเลสาบคอยเต่าไม่คงที่แน่นอนในแต่ละเดือนหรือไม่มีน้ำเป็นปัญหาหรือไม่ อย่างไร

3. สภาพแวดล้อมโดยรวมของแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า อันได้แก่ ที่จอดรถ ที่ตั้ง ร้านอาหาร แพน้ำเที่ยว ที่จำหน่ายของฝากของที่ระลึก รวมถึงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาดหรือไม่ อย่างไร
4. อะไรที่เป็นสิ่งดึงดูดใจหรือแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า
5. สิ่งที่ท่านต้องการเพิ่มเติมเมื่อเดินทางมาเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าคืออะไร

ด้านการบริการการท่องเที่ยว

1. การบริการการท่องเที่ยวต่างๆ อันได้แก่ ที่พัก แพน้ำเที่ยว ร้านอาหาร บริการคาราโอเกะ ร้านจำหน่ายของฝาก ของที่ระลึก มีลักษณะอย่างไร ในประเด็นต่อไปนี้
 - ความสะอาด ถูกสุขอนามัย
 - ความสะดวกสบาย
 - ความเหมาะสมกับราคา
 - ความเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว
 - ฯลฯ

ด้านการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

1. ทะเลสาบคอยเต่ามีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทางสื่อประเภทใดบ้าง อย่างไร และมีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร
2. การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเพียงพอหรือไม่ อย่างไร
3. ควรมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเพิ่มเติมในด้านใดบ้างอย่างไร

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

1. สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆในการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ได้แก่
 - การคมนาคม ป้ายบอกทาง
 - การสุขาภิบาล (ห้องสุขา ห้องอาบน้ำ)
 - ระบบไฟฟ้าแสงสว่าง
 - ระบบประปา
 - บริการสาธารณสุข

- ความปลอดภัย เช่น เวรยาม เลือซูชีพ เป็นต้น
- การติดต่อสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น
- การบริการเสริมอื่นๆ เช่น บริการเสริมความงาม บริการนวดแผนไทย เป็นต้น

มีลักษณะอย่างไร ในประเด็นต่อไปนี้

- ความสะดวกสบาย	- ความเพียงพอ
- ความเหมาะสม	- ความสะอาด
- ความปลอดภัย	- ฯลฯ

ส่วนที่ 4 ทศนคติเกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

1. ควรจะมีแนวทางร่วมกันในการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าอย่างไรในด้านต่างๆ ต่อไปนี้
 - 1.1 ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ได้แก่ สภาพทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบ คอยเต่า
 - ระดับน้ำในทะเลสาบ
 - แพร้านอาหาร
 - ภูมิทัศน์บริเวณโดยรอบ
 - ความสะอาดของพื้นที่
 - ความเป็นระเบียบเรียบร้อย
 - 1.2 ด้านการบริการการท่องเที่ยว ได้แก่ การให้บริการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า
 - ที่พัก
 - ร้านอาหาร
 - การจำหน่ายสินค้าของฝาก ของที่ระลึก
 - กิจกรรมความบันเทิงต่างๆ
 - 1.3 ด้านการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ได้แก่ การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มเป้าหมาย การจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว
 - การโฆษณาประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว
 - การจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว

1.4 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ความปลอดภัยการบริการเสริมด้านอื่นๆ

- การคมนาคม
- การสุขภาพ
- การไฟฟ้า
- การประปา
- การสาธารณสุข
- ความปลอดภัย เช่น เวรยาม เสือชูชีพ เป็นต้น
- การติดต่อสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น
- การบริการเสริมอื่นๆ เช่น บริการเสริมความงาม บริการนวดแผนไทย เป็นต้น

ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่สละเวลาในการตอบแบบสัมภาษณ์นี้

นางวราภรณ์ มาลารัตน์

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเชิงบูรณาการ สำหรับ เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบ

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย เพื่อประกอบการค้นคว้าอิสระของนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการองค์การภาครัฐและเอกชน วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเชิงบูรณาการ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์ครบถ้วนด้วยข้อมูลความเป็นจริง ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการค้นคว้าอิสระนี้ และข้อมูลที่ได้รับจะไม่ส่งผลกระทบต่อท่านแต่อย่างใด

ในแบบสัมภาษณ์นี้ ผู้ศึกษาได้แบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 พัฒนาการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า

ส่วนที่ 3 สถานการณ์การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าในปัจจุบัน

ส่วนที่ 4 กลไกการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า

ส่วนที่ 5 แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1. เพศ ชาย หญิง

2. อายุ.....ปี

3. การศึกษา

มัธยมศึกษาตอนต้น

มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

อนุปริญญา/เทียบเท่า

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

อื่นๆ (ระบุ).....

4. สถานภาพ

โสด

สมรส

หย่าร้าง/แยกกันอยู่

อื่นๆ (ระบุ).....

5. ตำแหน่ง.....

6. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอคอยเต่า จ.เชียงใหม่.....ปี

ส่วนที่ 2 พัฒนาการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า

1. ขอให้ท่านช่วยเล่าพัฒนาการหรือความเป็นมาของทะเลสาบคอยเต่าตั้งแต่เริ่มต้นจนกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวในปัจจุบัน
 - ยุคแรกหรือยุคเริ่มต้น
 - ยุคพัฒนา
 - ยุคปัจจุบัน
2. หน่วยงานใดบ้างที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาทะเลสาบคอยเต่าให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวในปัจจุบันและหน่วยงานดังกล่าวมีการดำเนินการอย่างไรบ้างในการพัฒนาทะเลสาบคอยเต่าให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวในปัจจุบัน
3. ปัจจัยที่ส่งเสริมให้ทะเลสาบคอยเต่ากลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอคอยเต่าได้แก่ อะไรบ้าง

ส่วนที่ 3 สถานการณ์การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าในปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคของการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า

ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว

1. ปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่ามีสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปเป็นอย่างไร
 - สภาพภูมิอากาศ
 - สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ได้แก่ ป่าไม้ ระดับน้ำ เป็นต้น
2. ระดับน้ำในทะเลสาบคอยเต่าไม่คงที่แน่นอนในแต่ละเดือนหรือไม่มีน้ำเป็นปัญหาหรือไม่ อย่างไร
3. สภาพแวดล้อมโดยรวมของแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า อันได้แก่ ที่จอดรถ ที่ตั้งร้านอาหาร แพหน้าเที่ยว ที่จำหน่ายของฝากของที่ระลึก รวมถึงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาดหรือไม่ อย่างไร
4. อะไรที่เป็นสิ่งดึงดูดใจหรือแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า

6. สิ่งที่ท่านต้องการเพิ่มเติมเมื่อเดินทางมาเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าคืออะไร

ด้านการบริการการท่องเที่ยว

2. ท่านคิดว่าการบริการการท่องเที่ยวต่างๆ อันได้แก่ ที่พัก แพน้าเที่ยว ร้านอาหาร บริการคาราโอเกะ ร้านจำหน่ายของฝาก ของที่ระลึก มีลักษณะอย่างไร ในประเด็นต่อไปนี้
 - ความสะอาด ถูกสุขอนามัย
 - ความสะดวกสบาย
 - ความเหมาะสมกับราคา
 - ความเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว
 - ฯลฯ

ด้านการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

4. ทะเลสาบคอยเต่ามีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทางสื่อประเภทใดบ้าง อย่างไร และมีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร
5. ท่านคิดว่าการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเพียงพอหรือไม่ อย่างไร
6. ท่านคิดว่าควรมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเพิ่มเติมในด้านใดบ้างอย่างไร

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

2. ท่านคิดว่าสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆในการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า ได้แก่
 - การคมนาคม ป้ายบอกทาง
 - การสุขาภิบาล (ห้องสุขา ห้องอาบน้ำ)
 - ระบบไฟฟ้าแสงสว่าง
 - ระบบประปา
 - บริการสาธารณสุข
 - ความปลอดภัย เช่น เวนยาม เสื้อชูชีพ เป็นต้น
 - การติดต่อสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น
 - การบริการเสริมอื่นๆ เช่น บริการเสริมความงาม บริการนวดแผนไทย เป็นต้น

มีลักษณะอย่างไร ในประเด็นต่อไปนี้

- ความสะดวกสบาย	- ความเพียงพอ
- ความเหมาะสม	- ความสะอาด
- ความปลอดภัย	- ฯลฯ

ส่วนที่ 4 กลไกการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า

1. มีหน่วยงานใดบ้างที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบมีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าในด้านต่างๆต่อไปนี้ อย่างไร

2.1 ด้านการวางแผน (Plan)

2.1.1 มีหน่วยงานใดบ้างที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าและ มีการบูรณาการร่วมกันในการวางแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า อย่างไร

- มีการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานร่วมกันหรือไม่ มีระเบียบข้อบังคับร่วมกันหรือไม่อย่างไร
- มีการแบ่งงานกันอย่างไร (หน่วยงานไหนรับผิดชอบด้านอะไร)
- งบประมาณที่ใช้มาจากหน่วยงานไหน เพียงพอหรือไม่ อย่างไร
- แต่ละหน่วยงานต้องใช้อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้อะไรบ้าง และมีเพียงพอหรือไม่ อย่างไร
- ในการวางแผนการท่องเที่ยวมีการบริหารจัดการอย่างไร เช่น ร่วมกันวางแผนเป็นหมู่คณะ หรือวางแผนเพียงองค์กรเดียว และประชาชนมีส่วนร่วมหรือไม่ เป็นต้น

2.2 ด้านการปฏิบัติ (Do)

2.2.1 แผนการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงหรือไม่ อย่างไร

2.2.2 แต่ละหน่วยงานที่รับผิดชอบได้นำแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวไปปฏิบัติอย่างไรบ้าง

2.2.3 ในการปฏิบัติตามแผนงบประมาณที่กำหนดไว้เพียงพอหรือไม่ อย่างไร

2.2.4 ในการปฏิบัติตามแผน แต่ละหน่วยงานที่รับผิดชอบ มีอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้เพียงพอหรือไม่ อย่างไร

2.2.5 ในการปฏิบัติตามแผน มีการบริหารจัดการอย่างไร เช่น ร่วมมือกัน ต่างคนต่างทำ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เป็นต้น

2.3 ด้านการตรวจสอบ (Check)

2.3.1 แต่ละหน่วยงานมีตรวจสอบการนำแผนการทองเที่ยวไปปฏิบัติอย่างไรบ้าง ในด้านต่อไปนี้

- ด้านเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ ว่ามีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงานหรือไม่ อย่างไร
- ด้านงบประมาณที่ใช้ ว่าเพียงพอหรือไม่ คู่มีค่ากับงานหรือไม่ เป็นต้น
- ด้านอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ว่าเพียงพอหรือไม่ เหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

2.3.2 มีการรายงานผลการตรวจสอบการปฏิบัติตามแผนฯ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อนำไปหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขหรือไม่ อย่างไร

2.4 ด้านการปรับปรุงแก้ไข (Act)

2.4.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการนำผลการตรวจสอบการปฏิบัติตามแผนฯ มาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเด้าหรือไม่ อย่างไร

- ด้านคนหรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ
- ด้านงบประมาณที่ใช้
- ด้านอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้
- ด้านการบริหารจัดการ เช่น จากที่ทำเองเป็นทำร่วมกัน เป็นต้น

ส่วนที่ 5 ทศนคติเกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

1. ท่านคิดว่าควรมีแนวทางร่วมกันในการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าอย่างไรในด้านต่างๆ ต่อไปนี้

1.1 ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ได้แก่ สภาพทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า

- ระดับน้ำในทะเลสาบ
- แพร้านอาหาร
- ภูมิทัศน์บริเวณโดยรอบ
- ความสะอาดของพื้นที่
- ความเป็นระเบียบเรียบร้อย

1.2 ด้านการบริการการท่องเที่ยว ได้แก่ การให้บริการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า

- ที่พัก
- ร้านอาหาร
- การจำหน่ายสินค้าของฝากของที่ระลึก
- กิจกรรมความบันเทิงต่างๆ

1.3 ด้านการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ได้แก่ การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มเป้าหมาย การจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว

- การโฆษณาประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว
- การจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว

1.4 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ความปลอดภัยการบริการเสริมด้านอื่นๆ

- การคมนาคม
- การสุขาภิบาล
- การไฟฟ้า
- การประปา
- การสาธารณสุข
- ความปลอดภัย เช่น เวนยาม เล็ชชูชีพ เป็นต้น

- การติดต่อสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น
- การบริการเสริมอื่นๆ เช่น บริการเสริมความงาม เป็นต้น

ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า

.....
.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่สละเวลาในการตอบแบบสัมภาษณ์นี้

หัวข้อการสนทนากลุ่ม

เรื่อง การบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าเชิงบูรณาการ

ทัศนคติเกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

1. ควรจะมีแนวทางร่วมกันในการพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่าอย่างไรในด้านต่างๆ ต่อไปนี้

1.1 ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ได้แก่ สภาพทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า

- ระดับน้ำในทะเลสาบ
- แพร้านอาหาร
- ภูมิทัศน์บริเวณโดยรอบ
- ความสะอาดของพื้นที่
- ความเป็นระเบียบเรียบร้อย

1.2 ด้านการบริการการท่องเที่ยว ได้แก่ การให้บริการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า

- ที่พัก
- ร้านอาหาร
- การจำหน่ายสินค้าของฝาก ของที่ระลึก
- กิจกรรมความบันเทิงต่างๆ

1.3 ด้านการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ได้แก่ การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มเป้าหมาย การจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว

- การโฆษณาประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว
- การจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว

1.4 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

ความปลอดภัยการบริการเสริมด้านอื่นๆ

- การคมนาคม
- การสุขาภิบาล
- การไฟฟ้า
- การประปา
- การสาธารณสุข
- ความปลอดภัย เช่น เวนยาม เลี้ยวชีพ เป็นต้น
- การติดต่อสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น
- การบริการเสริมอื่นๆ เช่น บริการเสริมความงาม เป็นต้น

ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทะเลสาบคอยเต่า

.....

.....

ภาคผนวก ข

ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
1	นายชาติร์ กิตติชนดิษฐ์	นายอำเภอคอยเต่า
2	นางผ่องศรี ตรีศิลป์สัตย์	ปลัดอำเภอคอยเต่า
3	นายปกรณ์ ภูคอนทอง	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเตื่อ
4	นายพีระ บุกตะทัต	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเตื่อ
5	นายทนต์ศักดิ์ วีระ	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด
6	นายทนต์ศักดิ์ หน่อคุ้ม	สาธารณสุขอำเภอคอยเต่า
7	นายมานพ บริบูรณ์	เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอคอยเต่า
8	นายสุพจน์ วิโรจน์รัตโนดม	วัฒนธรรมอำเภอคอยเต่า
9	ร.ต.ต.ฉลอง ถามัง	เจ้าหน้าที่ตำรวจ
10	นายนินเวศ ใหม่นวล	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเตื่อ
11	นางปทุมพร ยะน่าน	นักวิชาการศึกษา อบต.ท่าเตื่อ
12	พระครูถิรธมโม	เจ้าอาวาสวัดแปลง 5
13	นายประดิษฐ์ มายะ	ผู้นำชุมชน
14	นายยนต์ แก้วกัน	ผู้ประกอบการแพร์ร้านอาหาร “ลูกแม่ปิง”
15	นางรุ่งนภา สุภาพพรหม	ผู้ประกอบการร้านค้าจำหน่ายของฝาก
16	นายณัฐรัฐ ชัยบาล	ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ใกล้เคียง
17	นายธีรศักดิ์ เมืองมานิตย์	นักท่องเที่ยว

ภาคผนวก ก

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางวราภรณ์ มาลารัตน์	
เกิดเมื่อ	16 พฤศจิกายน 2523	
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2541	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสันทรายวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่
	พ.ศ. 2545	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2549 – ปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเตื่อ อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่